

vipavski glas

letnik XXV | Julij 2009/št. 89

DOMOVINA

Isto se nebo razpenja,
zvezdic lesketa;
isto solnce vir življenja
sije mi z neba...
Ista pomlad, isto cvetje,
isto drobnih ptičic petja –
vendar v srca dnu
sreče ni in ni miru...
Domovina, domovina,
misel moja ti edina.
Duh mi z zemlje tuje
daleč k tebi le potuje:
čez vrhove brez zaprek,
čez valove silnih rek,
vrže se z močjo valov,
zabuči z močjo lesov:
zdravo, zdravo ti edina
misel misli: domovina!

Fran Žgur

Pred 18. leti smo se složno odločili za samostojno državo Slovenijo. Dokazali smo, da imamo radi svoj dom, svojo domovino. Bodimo ponosni na to in spoštujmo svoj narod, bodimo si med seboj kakor dobri otroci ter z vso močjo delajmo za srečo domovine in vsakega posameznika.

Uredniški odbor

Nalovnica:

Prizori iz spektakla Bitka

foto: Robert Ferjančič

ZAVETNIKI - SPOMIN NA DOGODKE OB OSAMOSVOJITVI SLOVENIJE

V spomin na dogodek, ki se je zgodil pred 18 leti pri zaselku Zavetniki nad Vrhpoljem, je tudi letos potekala slovesnost, kjer je prisotne nagovoril vipavski župan Ivan Princes:

Spoštovane občanke, cenjeni občani, krajanke in krajani, domačinke, domačini, spoštovani gostje, lepo pozdravljeni vsi, ki s svojo navzočnostjo na tej slavnostni prireditvi izražate spoštovanje do dogodkov, ki so botrovali osamosvojitvi naše države - samostojne Slovenije.

Vsem nam je poznan rek, da je po bitki lahko biti general; ko je vojna končana, bi kar vsi z lahkoto vodili strategijo boja, se modro politično odločali, prevzemali oblast in pisali zgodovino.

A življenje ni tako preprosto, še bolj zapleteno zna biti, ko gre za »življenje ali smrt«.

Datum 26.6.1991 za nas domačine ni bil navaden dan; bil je eden v nizu odločilnih dni, ki so pripomogli k rojstvu naše lastne državnosti, zato smo si spomin na ta zgodovinska dogajanja ohranili tudi na način, da smo ta datum izbrali kot dan občinskega praznika Občine Vipava.

Čas beži, kot pravijo, od teh prelomnih dogodkov je minilo že dolgo obdobje, v katerem se je naša novorojenka Slovenija prebila skozi puberteto in postala polnoletna, a vendarle ni enega med nami, ki bi pozabili ta dan, ko smo se odločno - takorekoč goli in bos - zoperstavili koloni tankov tedanje JLA. V aktivnostih na območju Cola, Zavetnikov in Vrhpolja smo sodelovali miličniki,

kriminalisti, vozniki tovornjakov ter občani, naj naštejemo: Igor Likar, Jože Velikonja, Štefan Kornhausler, Robi Bago, Nedeljko Andjelič, Peter Lemut, Bojan Hribar, Janez Ovniček, Franc Zorko, Jože Jež, Franc Filipič, Peter Curk, Miro Bogataj, Samuel Uršič, Martin Groznik, Branko Tomažič, Edvard Bizjak, Zdravko Zabavnik, Bojan Dovžak, ter do danes neimenovani, pa četudi smo sedeli pred tanki, sedaj pokojni Darko Lovrekovič pa še Egon Seljak, Marjan Zavadlav, Sergej Roldo in sam osebno.

ter do danes neimenovani, pa četudi smo sedeli pred tanki, sedaj pokojni Darko Lovrekovič pa še Egon Seljak, Marjan Zavadlav, Sergej Roldo in sam osebno.

Aktivnosti pa so iz zaledja tako moralno kot materialno podpirali tudi domačini prej naštetih krajev in okolice. Poudariti je treba, da je šlo zares; šlo je za strah in pogum; kadar ni navzoč strah, namreč o pogumu niti govoriti ni mogoče - vendar za strah, ki mu rečemo adrenalin - ki nam je pognal kri po žilah, da smo bili iz srca zavzeti za to, kar počnemo; složni v ravnanju in enotni v vedenju, da gre za našo prihodnost - tako, ki si jo želimo.

Kot pravi razsvetljenski mislec ROUSSEAU: *Meni je ljubša svoboda, polna nevarnosti, kot mirno hlapčevstvo.* In k temu smo stremeli - k svobodi, k želji biti svoji na svojem, nikomur sužnji, nikomur dolžni polagati račune.

Malo v hecu bi lahko celo dejali: Teodoziju je v 4. stoletju pomagala burja - mi pa smo jim sami znali »pokazati vetra« kot se po domače reče.

Ključnega pomena pa je bilo vsekakor dejstvo, da smo se znali povezati kot ljudje; dokazati, da znamo v bistvenih trenutkih, ko nas druži dovolj jasen in velik cilj, združiti svoje moči in pozabiti na vsakdanje malenkosti in morebitne vaške zamere. V težkih življenjskih obdobjih - obdobju vojne, katastrof in boleznih človek šele spozna, kako malenkostni so medosebni spori, ko se leta in leta grdo gledamo zaradi nekaj kvadratnih metrov zemlje. Čemu trošiti energijo, dragoceno življenje pa gre mimo in te ne vpraša, zakaj si zavrgel toliko dni tega svojega bivanja.

Dokazali smo, da spoštujemo svojo rodno grudo, da se zanjo znamo boriti in da imamo radi naš dom in Slovenijo. Ker brez ljubezni to življenje pač ne gre naprej, naj omenim še misel patra

Gostečnika, ki na vprašanje, katera je »ta prava« oseba, daje odgovor: »Ta prava« je tista, ob kateri smo lahko najboljši možni človek«.

26.6.1991 smo dali najboljše od sebe- premagali strah in ovekovečili pogum; zmagali smo zaradi naših src, ki so nas vodila...kot pravi znani pesnik...*če hočete pregnati strah, vam pravim, da je sedež tega strahu v vaših srcih in ne v roki, ki se je bojite.*

Mi pa pravimo, da se ne bojimo nobene roke tujca, ne oklepa, ne oklepника. Če kdo meni, da je v ljubezni beg edina zmaga, to ne drži...za zmago se je potrebno potruditi, beg je za strahopetce in mi to nismo.

Hvala vsem, ki ste se trudili, da smo to, kar smo.

NANOS - OB DNEVU UPORA PROTI OKUPATORJU SPOMIN NA NANOŠKO BITKO

Tudi letos je bila 26. aprila tradicionalna slovesnost ob dnevu upora proti okupatorju in v spomin na nanoško bitko, ki sta jo organizirala občina Vipava in območno združenje borcev za vrednote NOB Ajdovščina-Vipava. Slovesnost so s kulturnim programom obogatili moški pevski zbor Srečko Kosovel, trobilni kvintet Slovenske vojske, učenci OŠ Draga Bajca iz Vipave, harmonikarji glasbene šole Vinko Vodopivec iz Ajdovščine in člani KZD Triglav Kamnik. Številne navzoče so pozdravili podžupan občine Vipava, Bogdan Godnič, predsednik borčevske organizacije Ajdovščina-Vipava, Božo Novak in predsednik društva TIGR, Marjan Bevk. Slavnostni govornik pa je bil akademik **Saša Vuga**. Njegove misli odmevajo in bodo še odmevale, zakaj to je bila ura težke primorske zgodovine, ki se na naših šolah, od osnovnih do najvišjih v Ljubljani, skoraj ne sliši. Njegov govor objavljamo v celoti.

Spoštovani, dragi rojaki,

strašno bi bilo za naš narod, če ne bi svoj čas imeli ljudi, ki spomin nanje greje duha v dneh, ko je v duši mraz. Zakaj včasih je, danes, v duši mraz.

18. april je bil oblačen, zamegljen, deževen dan v letu 1942. V letu, ko so mogočne Hitlerjeve armade začele prodirati v Stalingrad. Ta dan se je od zgodnjega jutra do poznega popoldneva bil na Nanosu hud

Slavnostni govornik Saša Vuga na Nanosu

voj: Prvi odprti primorski spopad s krvavim okupatorjem. Prav ta dan se je četa partizanov, slabo oboroženih, neizkušenih, postavila ob bok dvema slovenskima legendama: Dražgoški bitki. In boju v Jelenovemu žlebu - tam sta Cankarjeva in Gubčeva brigada potokli celotni elitni bataljon divizije Macerata. Partizanov je na Nanosu bilo 54. Bili so brez vode in hrane. Italijanov pa je bilo - nekaj tisoč. In še so jih, sproti, dovažali s kamioni. Nad hribom je krožila štorclja. Dajala oblegovalcu znamenja. In s strojnico obstreljevala naše borce. Padlo je 10 partizanov. 11 so jih ujeli. In 9 ustrelili v Rimu. Do konca vojne je

padlo še 20 nanoških borcev. In samo 11 iz te starogrške slovenske bitke je doživelo svobodo - torej 11 od začetnih 54.

Prebila se je četa Janka Premrla - Vojka. Ni se prebila samo na dogovorjeno mesto. Pod Sinji vrh nad Ajdovščino. Prebila se je v naša srca. Prebila se je v našo zgodovino. Prav iz teh malih, izbranih čet je zrasla udarna pest primorskega človeka. Je zrasel čisti, slavni, iskrasti, zmagoviti IX. korpus. Ta veliki izraz naše neuklonljivosti - ne sužnji. Ne ščavi. Ne hlapci, za hlapce rojeni iz hlapcev. Zakaj hlapci

nimajo ne ponosa. Ne požrtvovalnosti. Ne domoljubja, ki so ga izžarevali ti mladi nanoški junaki. Narod brez mučenikov, bojevnikov in pesnikov je cigansko pleme. Mi pa smo jih imeli. Pesnike. Bojevnike. Mučenike - sicer nas danes ne bi bilo več tu. V Dnevniku grofa Ciana, Mussolinijevega zeta in ministra, namreč beremo za dan 5. januar 1942, ko je sprejel tajnika fašistov Julijske krajine, naslednje: »Vidussoni mi je razložil krvave namere proti Slovincem. Namerava vse pobiti. Opozoril sem ga, da jih je milijon. Ni važno, je odločno odgovoril, delati moramo tako kot naši v Afriki- vse pokončati!«

Vse barbarsko se je začelo z italijansko okupacijo 1918. leta. Avstrijo so 1915. napadli zaradi nas - ne zaradi Avstrije. Za nas se torej leto 1941 ni začelo 1941. Nas, Primorce, je fašizem preganjal veliko pred fašizmom. Vsaj od leta 1866. Od 1861., ko so papeža vrgli iz Rima v Vatikan, jim ni nihče napovedal vojne. Italija pa jih je napovedala 15. In jih vsakič dobila po hrbtu. Še v prvi vojni so jim drugi zmagali zmago. In jim z rapsalsko pogodbo podarili najbolj žlahtni del - ne svoje, marveč naše dežele: Primorsko. Prav tu pa se začenja doslej največja primorska zgodovinska nesreča. Zakaj sledil je čas najbolj primitivnega divjanja najbolj banalne oblasti.

Naborniki iz Podnanosa so si leta 1939 zavezali usta, ker so jim fašisti prepovedali peti slovenske pesmi. Fotografiral jih je Janko Premrl, kasnejši partizan in narodni heroj Vojko.

Čas poniževanj. Pregarjanj. Mučenj - groženj, kakršno sem slišal, šolar, 1942. leta z vladne palače v Gorici iz Mussolinijevih ust. In do smrti bom pričal o tem. Rjovel je: Bisogna sterminare tutti i maschi di questa maledetta razza - treba je iztrebiti vse moške (ali samce) tega prekletega plemena (ali pasme)! Skakal je, pajac, po balkonu. Besnel. Mahal s pestjo - ni vedel, da bo čez tri leta visel kot zaklana mrhovina sred Milana. Ampak to ni bila cirkuška komedija. Bila je groteskna tragedija. Zakaj od tega klovnovskega kričanja je umrlo na tisoče slovenskih ljudi.

Koliko grozovitega so nam prizadeli v svojih ostudnih dvajsetih letih. Kamor se ozremo po Primorski - revščina, pretepanje, prezir, jetika, divje delovanje sodišč, stoletja ječe nedolžnim ljudem, malarični otoki, metanje jezika iz cerkve, z nagrobnikov. Pobjjali so nam starše, pobjjali otroke, pobjjali duhovnike, pobjjali izobražence. Polivali z bencinom. Rezali glave, jih natikali na palice. Matere in otroci so grozljivo umirali pod šotori na morilskem Rabu - se je pa že bližal ne samo židovski, marveč tudi slovenski holokavst. Zakaj bili smo edina naroda v Evropi, ki so jima namenili popolno izničenje. Iz bele Ljubljane je 1942. visoki komisar poslal v Rim ta načrt: Vprašanje slovenskega naroda se lahko razreši po enem od naslednjih načinov: 1. Da ga uničimo. 2. Da ga razselimo. 3. Da ga povsem asimiliramo. Moramo se samo odločiti za smer, ki jo bomo ubrali.

Ne pozabimo na Mussolinijevo pismo v Ljubljano, prav tako 1942. leta: Pobjajte razumnike - zakaj narod brez pastirjev je le trop neumnih ovc! Preveč pozabljamo. Zgodovina je zapisana usoda. Če se iz nje ne učiš, se bo ponovila. Nikar naivno ne mislimo, da se bo kdaj kaj poleglo. Trst je oblegovalni oven fašizma - in to bo ostal. V Trstu se je fašizem skotil. Zgodovinarji so mu dali ime: Fascismo difrontiera, mejaški fašizem. In ne pozabimo na Mussolinijev klic: Sul Tevere é nata l'Italia - sull'Isonzo é rinata, na Tiberi se je Italija rodila, na Soči se je prerodila. Pri sosedih bi spet in spet kanili obnoviti rimsko cesarstvo na naših tleh, ki da so njihova. Ali vsaj beneško republike Čudno, da ne silijo čez francosko, čez avstrijsko mejo, tam bi jih kajpak spet dobili po hrbtu - čez našo pa vse bolj.

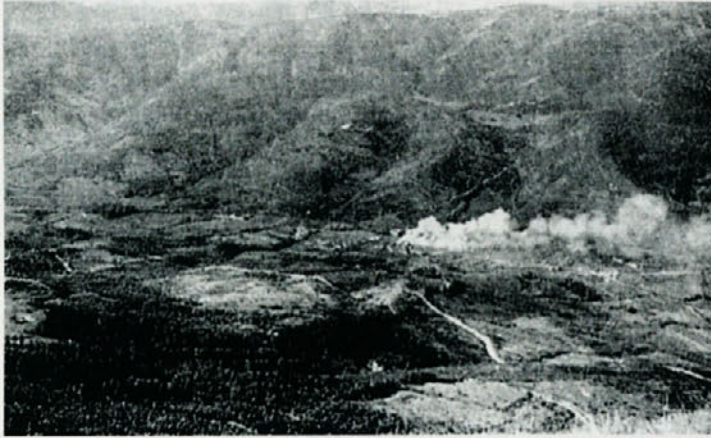
Naš človek ni imel pred seboj resnično več nobenega obzorja. General Jaka Avšič mi je pravil: Ni bilo boljšega partizana, kotje bil tisti, ki je kdaj videl jokati svojo primorsko mater. Na glavo Janka Premrla-Vojka so razpisali nepojmljivo vsoto, 50.000 zlatih lir. Ampak če je Rim pri Jezusu Kristusu našel judeža za bornih 30 srebrnikov, ga pri Janku Premrlu ni našel niti za 50.000 zlatih lir. Danes nam nekakšne mrtve duše hočejo vzeti ponos primorskega srca, Janka Premrla-Vojka. Rekel sem hočejo. Zakaj če hočeš kaj vzeti človeku globoko iz srca, mu moraš najprej vzeti srce.

Naš človek ni imel pred seboj resnično več nobenega obzorja. General Jaka Avšič mi je pravil: Ni bilo boljšega partizana, kotje bil tisti, ki je kdaj videl jokati svojo primorsko mater. Na glavo Janka Premrla-Vojka so razpisali nepojmljivo vsoto, 50.000 zlatih lir. Ampak če je Rim pri Jezusu Kristusu našel judeža za bornih 30 srebrnikov, ga pri Janku Premrlu ni našel niti za 50.000 zlatih lir. Danes nam nekakšne mrtve duše hočejo vzeti ponos primorskega srca, Janka Premrla-Vojka. Rekel sem hočejo. Zakaj če hočeš kaj vzeti človeku globoko iz srca, mu moraš najprej vzeti srce.

Primorci smo bili zmeraj sami. Sami smo trpeli. Sami vztrajali. V prvi vojni smo se trdo borili na Soči - smo dobro vedeli, zakaj. V drugi smo se sami osvobodili. Primorec ni potreboval agitatorjev. Primorci smo imeli TIGR. S tigrom smo dokazali, kar je pozneje zapisal Kajuh: Da nismo številke. Celo pozdrav Smrt fašizmu - svoboda narodu je bil tigrovski. In prvi, ki je 1941. na Slovenskem padel, je bil vodja tigr, legendami Danilo Zelen. Slovenska država me včasih spomni na ljubeljski predor: Veselo vozimo skozi. Pa vsakič pozabimo, da so ga pod gorjačami rabljev izvrtali sužnji.

Nekateri pri nas so pridigali, da Bog tako hoče - Bog ni tako hotel. Če bi Bog tako hotel, bi zbil fračo Da-

Italijani so 22. julija 1942 požgali dele vasi Ložice, Podgrič in Otošče.

vidu iz rok. In dovolil, da ga filistejski velikan Goljat pomečka. Drugi so bili za kralja Matjaža. Za generala Maistra. Za Prešerna v stihu Manj strašna noč je v črne zemlje krili - bili so za boj. Kot bi za Štajersko vsa genialnost generala Maistra ne opravila tako čudežno vsega brez Slomška in njegovih, velja za Primorsko: Dvomim, da bi partizanski upor tako uspel brez Gregorčiča in njegovih. Martin Čedermac ni pisateljeva domišljija. Je krvava resničnost. Pij XI. in Mussolini, ki ga je ta papež klical človek božje previdnosti, sta divje trgala bandera naše cerkve. Ko so v Trstu in v

Gorici sramotno ponižali naše škofe, sta ustoličila fašista Margottija in Santina - škofa, ki sta nas javno klicala ščavi.

Decembra lani smo, ob 75-letnici prepovedi slovenskega jezika, v Slovenski matici predstavili knjigo doktorice Mire Cencičeve Beneška Slovenija in njeni čedermaci- dramatična je bila preskušnja naših duhovnikov: Ostati zvest svojemu človeku ali Vatikanu? Vrh katoliške desnice v Ljubljani ni za Primorce niti enkrat z mezincem mignil. Šel se je petelinji boj med klerikalci in liberalci - med Butalci in Tepanci. Bil je bolj papeški kot bolj papeški, beremo v arhivu doktorja Besednjaka, voditelja primorskih katolikov. Ondan so v Ljubljani proslavili teološkega ideologa, ki je v najbolj hudih dneh izjavljal: Naj se Primorci kar poitalijančijo - samo da ne Izgubijo vere! Hrvaški škofi, na primer dr. Bauer, pa so vztrajno branili istrske plebane. Rim je kranjsko cerkev preziral. Jo vabil na šolanje v svoje zavode. Ji začinjal možgane (se je 41. izkazalo ob prihodu rimskih čet v Ljubljano). Primorci smo ponosni na svoje duhovnike. In na svoje škofe. Zakaj pa Slovenci nismo ponosni na svoje duhovnike. in na svoje škofe?

Ne gre pozabiti, da ima (od marca letos) ta strastni obmejni fašizem spet vplivne, nič manj strastne botre v najvišjem vodstvu italijanske republike.

Predsednik Napolitano, bivši komunist, je že dvakrat govoril 10. februarja o slovanskem ekspanzionizmu. Barbarstvu. O pohodu sovraštva. O krvoločnem besu. O etničnem čiščenju, kar vse da je privedlo do mirovne pogodbe 1947. leta - pa ker te dni kar po vrsti osvobajajo Trst, bo drugo leto tudi Napolitano gotovo trdil, da so oni 1945. osvobodili Trst. Prej je ta predsednik govoril neumnosti kot komunist. Zdaj jih govori nič drugače kot fašist. Zato mu svetujem, naj si pred svojim tretjim govorom prebere vsaj dokumentarno knjigo Angela del Boca Italiani, brava gente? (Italijani, dobri ljudje?). Ali plemenito knjigo vojaškega kurata Pietra Brignolija iz 2. regimenta sardinskih grenadirjev Santa messa per i miei fucilati (Sveta maša za moje ustreljence). Ali ogabno knjigo Valentina Pisantija, izdano 1942. v Rimu, Educiamo all' odio (Vzgajajmo v sovraštvo).

Praznik fojb so postavili na 10. februar, ko so 1947 diplomati začrtali mejo, ki je izbrisala rapalsko - dobro vedo, zakaj so ga postavili na ta dan.

Za Slovence, ki nam ni vseeno, kakšen bo naš jutri, čeprav se že danes dogajajo vse bolj frankensteinovske reči, bi moralo biti zgovorno, kaj je v intervjuju izjavil Giuio Andreotti, starosta italijanske, tudi zunanje politike. Na primer: »Za nas je bilo travmatično ugotoviti, da smo izgubili Julijsko krajino, še bolj Dalmacijo. Izgubiti Julijsko krajino je bilo za nas zelo hudo. Med prvo svetovno vojno je vsaka

druga itafijanska družina tam pokopala koga izmed svojih« - trditev, ki sicer drži. Spominja pa na znano miloševićevsko: »Kjer je en sam grob srbskega vojaka, tam je Srbija!«.

Bolj razumljiv je član Finijeve pofašistične stranke, neki Lippi, podžupan v Trstu, ki brez ovinkarstva razglša: »Mi še vedno menimo, da je tista zemlja naša. In še vedno sodimo, da bi bilo pravično, ko bi jo od Slovenije in Hrvaške tudi zahtevali. Zavedamo pa se, da ne moremo doseči vsega, kar hočemo. Čeprav se za to še borimo.« Torej - čeprav se za to borimo!

Samo slepci, teh pa pri nas nikoli ni malo, ne vidijo načrta, ki naj se odvija tako: 1/ Vsakršno grobo falzificiranje zgodovine. Iz brezobzirnega napadalca narediti jagnje. 2/Vekati kot jagnje. Obenem pa že brusiti volkulji kremplje za trenutek, ki bo vsekakor prišel. Ko bo ta trenutek napočil, pa 3/ hitro »popraviti krivico, prizadejano naši državi«. In anektirati, kar se slovenskega anektirati da.

Ali gledate TV Capodistria? Skrbno jo glejte. Ta postaja že leta, nekajkrat na leto, kaže posnetke iz tako imenovanega eksodusa iz Pulja. In stokrat videna vzdigovanja krst iz kraških jam. Niti enkrat pa o okupaciji 1918. O izgonu Slovencev in Hrvatov. O vdoru 1941. O talcih, ki si kopljejo jamo. O taboriških smrti, kamor so pošiljali »na letovišče« (je rekel Berlusconi). Vse bolj očitno je, da ima TV Capodistria nekje zunaj Kopra urednika, ki zelo premišljeno dirigira njeno temperaturo.

Penetrazione pacifica - tiho prodiranje je bila Mussolinijeva zamisel, ki jo danes temeljito, na vseh ravneh uresničujejo. Na desetine je bolj ali manj skritih dejanj, s katerimi se poskušajo zariniti kot nevidne korenine v nas. Korenine, ki naj bi se okrepile. In nas razgnale. V Trstu, v Gorici se ne sme videti ena slovenska beseda. Kaj pa tu zganjajo z dvojezičnostjo? Terjajo, na primer, naj se koprskе ulice imenujejo kot pred vojno. Ondan so imeli sestanek celo s policijo. In jo okarali, ker da je premalo dvojezična. Sosedji vedo, kaj hočejo. Drugim se o polni luni kdaj zabliska - težava ni v majhnosti. Židov je samo za pet Noetovih bark, s kamelami vred -ampak? Delo poroča, da je v Sloveniji 30 oslov. Se pri štetju niso ušтели?

Neki koprski župan, ki je do nedavnega sedel celo v državnem zboru, je izjavil: Primorska univerza? Naj bo. Vendar: Bilingvistična! Ker da je tam bilingvistični teren. Ali bi se tolikšne iznebil kdaj župan iz Gorice ali iz Trsta? Še v pijanosti nikdar! Tu jih je 3000. Tam pa je naših 100.000 - sta zato tržaška in videmska univerza dvojezični? Utrujeni France Prešeren je rad zaklical: Kranjci, ne bodimo šalobarde! V Koprju in okrog, opazujte, ne sme nič javno nositi ime slovenski. Pač, sosedge so vztrajni. Ne igrajo na frajtonarico kot kakšen naš nebodigatreba. Kar pa bi pokvaril naš rod, bo pokvarjeno za devet rodov naših otrok. Prihaja čas, ko nam bo spet potreben taborski vzklik: Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Zlasti pa zamahnimo z roko, ko nas bo mračna tržaška srenja zmerjala s fojbami. Ne bojte se, je rad ponavljal prejšnji papež. Ne bojte se - imamo pravico, da jim odbrusimo: Fojb ste krivi edinole vi! Mi jih nismo hoteli. Čeprav je res, da smo v obupu, ko ste nas pobijali, mrmrali pesem In maščevana bo tud' Bazovica, v zarji krvavi nebo zažaril Vreščava nestrpnost. Histerični rasizem. Staromodna ksenofobija. Komedijski kompleks večvrednosti- človek bi jim zaklical: Nikar vendar, ta zgodba je stara najmanj 1001 leto, vse od edikta cesarja Otona 3. Vprašajmo jih, kdo je spustil hudiča z verige. Kdo je moril od 1915. do 1945? Ker nimajo drugih pahljač za umazano vest, vihtijo fojbe. In iz Rima prek Trsta vpijejo - saj veste, kako vpije tat, ko beži s kuro pod pazduho. Vpije: Držite tatu!

V naslednjih petih letih bomo priča marsičemu. Ugibanje o tem, ali bo to dobro ali slabo, pa prepuščam naivnim.

Kaj delajo s spomenikom branilcem slovenske zemlje na Velikem Cirju? Zastal je. Ne raste. Se ne razpre v zavest slovenskega človeka. Ne zasije v svoji moralni gloriji - v Trstu pa že stoji muzej o naših zverinstvih. In - zakaj ni vsakoletne spominske slovesnosti v ljubljanski Gramozni jami?

Danes, ko imamo svojo državo, nas uničujejo razpuščenost. Nepoštenost. Prepír. In kako bo v prihodnje? Jezdecí apokalipse čakajo namreč za prvim ovinkom. 300 let pred našim štetjem je neki kitajski general rekel: Če ne moreš zlomiti sovražnika, ga tako obdeluj, da bo v sebi zgnil. Francoski pevec Charles Aznavour pa je iz bridkih armenskih izkušenj ponavljal: »Nesreče so ko Turki - lahko se hitro vrnejo!« S hudo žrtvijo so naši ljudje plačali, kar imamo. Kakšno moralno premoženje bomo pustili otrokom? Satan, opazujemo iz dneva v dan, ne počiva. Kaj bi jim danes rekli borci z Nanosa? Najbrž bi rekli: Da se je treba vrniti k izvirom. K čisti misli. K poštenju. K odločni narodni zavednosti. K ljubezni do našega enkratnega jezika. Brez tega jezika smo kot brez mame in očeta. Smo preprosto - nič. V maternem

jeziku je spravljen vse: So bolečine in veselja prejšnjih rodov. Je terna. In so sončni vzhodi nad Sočo. Brez tega jezika bodo lahko polakiran rezervni del - original pa ne! Naj zato ne prisluhnejo kričanju papagajev, ki se vidijo imenitni s tujim perjem v svojem zadku. Ali bolje - naj se jim smejejo. Pa ker je danes spet čas plesov krog zlatega teleta, naj pomislijo: Tele bo, čeravno zlato, na veke vekov tele. In naj ne pozabijo, s katero besedo jim je mati, kot poje koroška pesem - jaz ji rečem molitev, Gor črez jezero - prvič spregovorila.

Strašno bi bilo za naš narod, če ne bi svoj čas imeli ljudi, ki spomin nanje greje duha v dneih, ko je v duši mrz - zakaj včasih je v duši mrz. Naj se torej ko doslej žlahtna podoba nanoških borcev preliwa v srce zdajšnjih in prihodnjih primorskih rodov. Da bodo znali ponosno, pokončno naprej po pravih poteh. Zakaj samo tako bo njihov jutrišnji dan tudi naš. In bo - lep.

IZ NAŠE PRETEKLOSTI

PAUL ROSTAS

Domača zgodba iz leta 1813 in 1845

Gotovo ste se že kdaj peljali mimo znane božjepotne cerkve Marije Tolažnice v Logu pri Vipavi in opazili star kamnit podstavek brez podobe. Na njem je tudi še viden prvotni napis, čeprav že težko berljiv v nemškem in madžarskem jeziku, ki nam pove, da je bil spomenik posvečen junaškemu huzarju Paulu Rostasu, ki je na tem mestu izgubil mlado življenje za avstrijsko cesarstvo v borbi s francosko vojsko. Kipa, ki je bil podoba padlega vojaka, ni več, tudi ograje, ki je nekdanj varovala dostop do tega spomenika, ni.

Leta 1813 so se Napoleonove čete umikale iz naših krajev. Ljudje so bili z novimi gospodarji kar zadovoljni. Ljudstvu je bil posebno všeč red in dostojno vedenje vojaštva. Francoske čete so bile sestavljene po večini iz mladih, krepkih in zdravih ljudi, medtem ko so avstrijsko vojsko sestavljali poleg komaj godnih mladeničev že zreli ljudje z upognjeno hrbtenico (deželni brambovci) in s plešo na glavi, kajti Avstrijci so oni čas služili v vojski najmanj po štirinajst ali več let. V vojsko pa so mladeniče potegnili s sedemnajstimi, a tudi osemindvajsetimi leti, v vojnem času pa se tudi teh mej niso držali.

Spomenik hrabremu vojaku

Ker francoski vojaki niso kradli, temveč skušali na lep način dobiti od ljudstva vse, kar so potrebovali, je to vplivalo blagodejno na narod. Posebno je bilo ljudem všeč, da je bil francoski vojak pripravljen vsako uslugo plačati z denarjem, česar bi bili pri Avstrijcih zastoj pričakovali. Francozi so ostali v naših krajih do oktobra, leta 1813, in takrat se začne zgodba o hrabrem vojaku Paulu Rostasu, ki je 3. oktobra 1813, zadrževal na cesti od Ipave proti Ajdovščini šestdeset pešcev in sedem konjenikov v četrtr ure trajajočem boju. Kljub mnogim ranam, ni odnehal, slednjič ga je sovražni vojak, skrit za neko stavko koruzne slame na bližnji njivi, tako dobro zadel, da je junaški huzar omahnil s konja in izdihnil. Pogrebci so ugotovili, da je bil pokojnik zadet od tridesetih krogel, toda smrtonosna je bila le zadnja. O njegovi junaški smrti in dogodkih po njej so poročale 20.10.1845 tudi Rokodelske novice pod naslovom *Domača povest Veličastno cerkvenovojaško obhajanje v Ipavski dolini 16. kozoperska*. Zaradi takratnih zanimivih besed bom prepisala nekatera besedila v originalu:

Po želji in ukazu velavniga c.k. petiga huzarskiga regimenta smo praznovali 16. dan Kozoperska pri Devici Mariji v Logu pod Ipavo veliko in nenavadno obhajanje, ki je nam živo v spomin poklicalo srečen čas, v katerim so zedinjeni evropski narodi moč Napoleona, francozkiga Cesarja, ki se je nepremagljiviga menil, spodkopali, in na večno razdjali.

3. dan Kozoperska v letu 1813- ravno na roženkranske nedelje dan- so pobiti in revni ostanki francoske, malo tednov popred 70.000 mož so po naši dolini bežali. Tako so bili vsi Francozje iz naše domovine prej kot v 40 dneh po začetni vojski pometeni, kar pomeni, da so kljub slavi francoske vojske komaj čakali spet starega gospodarja cesarja Avstrije. Ravno tisti dan se je tudi Pavel Rostas konjenik petega huzarskega regimenta možato boril blizu Loške cerkve dokler ga niso zadnjič Francozje že hudo ranjeniga na tleh ležečiga gnusno umorili. Junaka slavna smert je šla tisti dan od ust do ust po vsej dolini; teržanje so ga z veliko častjo pri Loški cerkvi pokopali. Hvalevreden peti huzarski regiment iz Milana je sklenil narediti junaškemu sinu spomenik iz trdiga kamna na grob postaviti 5 in pol čevljev visoko s predvidenim spodobnim železnim oklepam.

Spomenik je napravil gospod Karl Seppenhoffer, goriški rojak, c. k. oficir kneza Leopoldoviga peškiga regimenta in je bilo to prvo kamnato delo njegovih rok, narejeno iz goreče ljubezni do domovine in do vojaške časti.

Vsa dela pri postavljanju spomenika sta opravila dva vojaka. Spomenik je postavljen na tistem mestu, kjer je bil junak zakopan, šest do osem sežnjev od cerkve in tri od ceste. Na to slovesnost sta prišli iz Gorice dve tovaršici c.k. primorskonarodnega kneza Leopoldoviga peškiga regimenta z mnogo družimi gospodi oficirji, z banderam in celo muziko v Ipavo.

Slabo čitljiv napis

Ob enajstih zjutrej so častiti gospod Jurij Grabrijan, Ipavski fajmošter in tehant velko mašo po mertvih imeli, pri kateri je bilo slišati med orgljanjem prve pevce iz Gorice, vojaki pa nastavljeni pred cerkvijo so pri sv. evangeliji in povzdigovanju s streljanjem molili. Veliko velavne gospode iz cele okolice, in mnogo družih je k temu opravilo vkupej prišlo.

Sledilo je II. poročanje v istem časniku in pod istim naslovom, in sicer 5.11.1845, kjer izvemo, da je imel po cerkveni slovesnosti gospod Matija Vrtovc na željo vojaškega poglavarja častno dolžnost, da je svoj govor v slovenščini namenil vsem prisotnim oficirjem in vajakom, ki so razumeli slovensko. V svojem nastopu se je gospod Matija Vrtovc spomnil 3. decembra 1813, ko so nas bili presvitli avtrijanski Cesar Franc oteli in vnovič pred svoje vse osrečljivo vladarstvo spravili.

Gospod Matija Vrtovc je svoj govor nadaljeval:

Paul Rostas je bil »množen konjik veljavniga c. k. petiga huzarskiga regimenta, sin zlahtnosercniga in jakiga ogerskega naroda. Njegov baron je bil Gramont, korporal in stotnik Bradsko-mejaškega regimenta v Ipavi, ki je tudi pozneje financiral stroške spomenika. Na posvetitev spomenika je ta regiment leta 1845 tudi prišel in bil prisoten pri posebno prazničnim cerkvenim obhajanju v Logu.

Danes bomo pa Visoko častiti! Na ravno tistim svetim mestu slavni junakaserčnosti Pavla Rostaza novi in stanovitniši spominik posvetili, ktiriga so mu-svojimu nekdanjimu tovarišu- vsi udje od prviga do zadnjiga častitiga c. k. petiga huzarskiga regimenta omislili. Kakor regimenta jakimu sinu, bo leta krasni spominik tudi vsim njegovim tovaršam, ki so mu ga postavili, v veliko, veliko čast. Njegovi pozemeljski

Pred nedavnem odkrit del noge

Hudomušna zamisel Vena Piona

gospoda k veselimu plesu združila. Množica kantonske komisije je toliko denarja zložila, da so vojaki dva dni v Ipavi, z mesom, rajžem in vinam gostovani bili. Starejši ljudje še vedo povedati, da je grof Lanthieri zelo spoštoval spomin na vrlega junaka in se vsakokrat, ko je jahal na konju mimo njegovega spomenika, spoštljivo priklonil in ga po vojaško pozdravil. Tako smo izvedeli podrobnosti o smrti junaka Paula in o vojaški slovesnosti, ki je bila ob postavitvi spomenika in njegovega prekopa v Logu pri Vipavi, toda ta zgodba se nadaljuje.

Spomenik so porušili italijanski okupatorji. Kip so razbili in nekateri njegovi deli so ležali povsem zapuščeni na šolskem dvorišču v Vrhpolju. Del kipa je služil tudi kot strešni kamen. Od leta 1971 so ostanki kipa deponirani v Goriškem muzeju.

Na I. srečanju študijskega krožka Ljudske univerze Ajdovščina v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Budanje, dne 27.3.2009 se je porodila ideja, da začnemo aktivnosti za obnovo spomenika hrabremu vojaku Rostasu. Prve priprave so že stekle, in sicer raziskovalna dejavnost o vseh možnih informacijah, tudi po naših in tujih arhivih, pričevanjih in materialnih dokazih, ki so obro-

Ostanki kipa v goriškem muzeju

dila prve sadove. Tako smo že našli del stare prvotne ograje in del izginule noge kipa Paula Rostas.

Vsekakor je potrebno, da se zanemarjen podstavek očisti in kip hrabrega vojaka obnovi, saj daje sedanja podoba spomenika tik ob cesti in v neposredni bližini božjepotne cerkve Marije Tolažnice v Logu vtis zanemarjene kulturne dediščine. Zato smo k sodelovanju povabili dekanijo Vipava, Zavod za varstvo kulturne dediščine Nova Gorica, dr. Branka Marušiča, ZRC SAZU Nova Gorica, Jurija Rosa iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, predstavnike KS Budanje, Center za razvoj podeželja Vipave in nekatere posameznike.

Kip Paulu Rostasu je bil postavljen z velikim spoštovanjem do hrabrega vojaka, ki se je boril za svojo domovino, da ne bi pozabili, da je treba domovino čuvati in braniti. O tem pričajo mnogi spomeniki hrabrim vojakom širom po Sloveniji. Brez njih danes

Sedanje stanje spomenika

ne bi imeli samostojne Slovenije. Brez njih ni preteklosti in ne prihodnosti. Zato jim pripada slava. Upamo in želimo, da nam bo uspelo oživeti spomin tudi na hrabrega vojaka Paula Rostasa, ki se je boril in umrl pred veličastno cerkvijo Marije Tolažnice žalostnih v Logu pri Vipavi.

*Za študijski krožek
Magda Rodman*

ARGONAVTI

Tam, kjer je volja, je tudi pot

Ta misel je vodila avtorja knjige ARGONAVTI gospoda Huberta Clemenza iz Ljubljane, da se je podal pred dvajsetimi leti na 12.000 km dolgo pot Argonavtov, ki ga je vodila skozi 14 držav. Knjiga je sestavljena iz treh delov: prvi je prevod samega epa Apollonia Rodoškega (tri stoletja pred našim štetjem) z naslovom Argonavti (podoben Homerjevima epoma Iliada in Odiseja) v prozni obliki; drugi del prinaša avtorjeve opombe in ugotovitve preverjanja na terenu in tretji del s kartografskim in fotografskim gradivom, ki nas grafično ponese na potovanje po daljni preteklosti. Knjižna trilogija je estetsko zapakirana v bibliografsko rdečo škatlo in je izšla pri vrhniški založbi Galerija 2. Predstavitve je bila na Vrhniki v Glasbeni šoli, dne 23. oktobra 2008 pod pokroviteljstvom grškega veleposlaništva in občine Vrhnika.

O trilogiji Argonavti je tekla beseda tudi na grškem večeru, ki je bil 1.4.2009 pripravljen v Knjižnici Prežihov Voranc v Ljubljani s prizadevanjem grške ambasade in Slovensko-grškega kulturnega društva. Odlomke iz epa so pripovedovali Polde Bibič, Maja Boh in L.Vincenc Šparovec. V drugem delu večera je igral trio Vagantes grško glasbo. Prof.dr. Matjaž Babič z Oddelka za klasično filologijo pa je zgodbo o Argonavtih na tem večeru ocenil, da je poleg zgodbe o trojanski vojni najbolj znana izmed zgodb grške mitologije. Prepletena je kot tkanina, ki je ne moreš razdreti, ne da bi skvaril vzorec. To je ena od najbolj občudovanih značilnosti grške mitologije: zgodbe se prepletajo, ena nadaljuje drugo, druga uvaja tretjo, iz tretje spet ne moreš nadaljevati v četrto, ne da bi se spomnil na prvo zgodbo.

Gospod Matjaž Babič je nadaljeval, da kakor je zgodba o trojanski vojni slikala skupno moč, ki so se je Grki spominjali, ko so živeli razdeljeni na državnice okrog velikih in malih mest, tako pripoved o Argonavtih slika svet, ki so ga Grki spoznali v stoletjih razselitve po najprej vzhodnem in nato zahodnem Sredozemlju, tiste razselitve, ki ji danes pravimo kolonizacija.

Mladenič Jazon je bil v grški mitologiji grški junak novega kova, drugačen od vrstnikov, kot so bili Tezej, Perzej in Heraklej, ki so svoja junaštva opravili sami brez pomoči drugih. Zbral je, so pripovedovali, četico najhrabrejših tovarišev in se z njimi postavil po robu vsemu tistemu, kar ga je čakalo. Kot pravi zgodba, mu je hudobni stric ukazal iti po zlato runo v deželo, ki je ležala »na koncu sveta«.

Dokler so bile oči Grkov uprte na vzhod, se jim ni moglo zdeti drugače, kot da je ta dežela »na koncu sveta« nekje tam daleč na vzhodu. A potem, ko so grške naselbine druga za drugo zrasle po vzhodnih in južnih obalah Črnega morja, se je od zahoda, od dorskih in halkidskih kolonistov, izvedelo, da je veliko lepih, varnih pristanov in rodovitne zemlje tudi v tistih krajih. Tisti, ki so šli na zahod, so si zgodbo o Argonavtih pripovedovali po svoje in v njihovi skupni, stari domo-

vini Grčiji je iz dveh pripovedi nastala nova. V novi zgodbi so Argonavti prepotovali ves svet od vzhoda do zahoda. In grški vzhod in zahod sta se stikala prav na Vrhniki. Od takrat, ko je naše kraje prvič obsijala luč grškega duha, smo za vedno ostali na odru zgodovine. Ne ves čas kot glavni igralci, a vendarle. Zgodba o Jazonu, Medeji, Argonavtih in zlatem runu je najstarejša, prva, a ne zadnja zgodba na svetu, ki se v njej pripoveduje tudi o naših krajih, saj so Argonavti potovali tudi skozi Vipavsko dolino prek Ljubljane, Vrhnike, čez Razdrto, od Lozic do Podnanosa in naprej na Gradiško in v Trzič do Soče. Reka Vipava je bila ovinkasta, ladja pa dolga 40 metrov, zato so jo vlekli delno po Vipavi tudi pluli.

Vsekakor je gospodu Hubertu Clemenzu uspelo to zahtevno delo, ki ga je tako vztrajno nadaljeval in zaključil z izredno natančnostjo in strokovnostjo. Njegovo preverjanje poti Argonavtov ga je vodilo tudi po Pivškem in naši lepi Vipavski dolini.

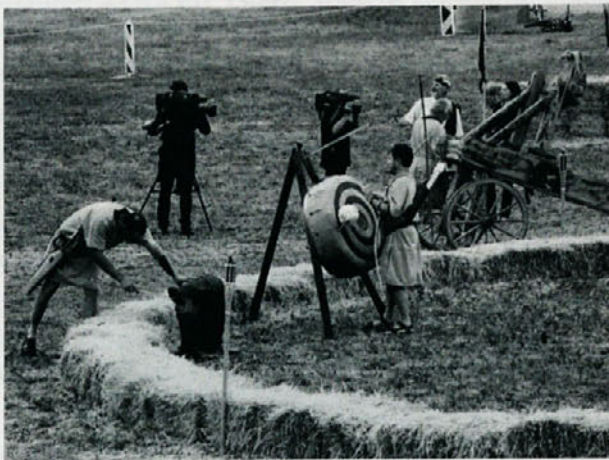
Magda Rodman

RIMSKI SPEKTAKEL V VIPAVSKI DOLINI

“Non omnia possumus omnes”

“Vsi nismo za vse”, eden zna to, drugi kaj drugega. Skupaj pa zmoremo veliko! Misel, ki je zapisana na pristopni izjavi društva Teodozij, in še kako velja za navdušene Teodozijevece, ki smo organizirali Rimski spektakel v Vipavski dolini.

Kulturno izobraževalno društvo Teodozij je samostojno prostovoljno in nepridobitno združenje

Rimski lokostrelci zadevali tarčo, foto Danijel Skočaj

v Vipavski dolini” pod Zemonom pri Vipavi, 24. junija 2009, si je preko 7.000 gledalcev ogledalo: turnir rimskih lokostrelcev, dirko rimskih kvadrig oz. štirivpreg - bojnih vozov s štirimi vzporedno vpreženimi konji, gladiatorske boje in gledališki spektakel na prostem “394”. Poskrbljeno je bilo tudi za hrano in pijačo, ki je bila plačljiva s Teodozijeveci kovanci, skovanimi namenoma za to prireditev! Skupaj s Teodozijeveci majicami so spominski kovanci naprodaj v Centru za razvoj podeželja in turizma TRG Vipava. Dogodek je bil poučen, zgodovinske osebe in dogodki so bili predstavljeni v živo in na zanimiv način je bila uprizorjena bitka, o kateri smo lahko samo brali. Hkrati pa je dogodek omogočal druženje na svežem zraku, v prijetni družbi in bil je brezplačen.

fizičnih oseb, ki z ljubiteljskim delovanjem uresničujejo svoje interese na področju kulture, izobraževanja in drugih dejavnosti, ki prispevajo k bogatjenju življenja in razvoju kraja ter širšega okolja. Kulturno izobraževalno društvo Teodozij, je nastajalo postopoma in še vedno ni dokončno oblikovano, ker vanj vstopajo ljudje z željo po kulturni ustvarjalnosti. Po svojih sposobnostih dajejo člani društvu pečat pomembne veje kulture v vasi, povezovanja med mladimi in starejšimi, ter med ostalimi društvi. V društvu so pretežno člani iz Vrhpolja in sosednjih krajev.

V programu zanimivega “Rimskega spektakla

Teodozijev tabor z otroki, foto Danijel Skočaj

Naravni amfiteater pod dvorcem Zemono je gostil izredno veliko množico ljudi, od blizu in daleč si je pestro in zanimivo dogajanje ogledalo preko sedem tisoč ljudi. Na zabaven način smo našo zgodovino predstavili vsem, ki so si jo želeli podrobneje spoznati. Zdaj, ko je bitka končana, bo življenje v Vipavski dolini spet steklo po ustaljenih tirnicah. Zmagovalci in poraženci bodo skupaj slavili zmago zgodovine, ki je v poletnem večeru zavlada na prizorišču.

Domača kvadriga v dirki, foto Jožko Člekovič

Bitka je povezala celo vas Vrhpolje in nenazadnje celo dolino, ki je gostila številne gledalce. Upamo, da bodo obiskovalci odnesli s seboj poleg nekaj zgodovinskih dejstev tudi spoznanje, da je dogodek uspel, ker je v njegovo pripravo vložilo ogromno truda veliko ljudi. Najboljša stvar, ki se je organizatorjem zgodila, je pozitivna energija, ki je prevzela vse sodelujoče pri pripravi na prireditev. Tako se je beseda bitka, ki označuje spopad med dvema nasprotnima stranema, v zadnjem mesecu spremenila v besedo, ki označuje sodelovanje med številnimi posamezniki iz Vrhpolja in okoliških vasi.

Poleg vseh, ki so nastopili na prizorišču in dokazali svoje igralske sposobnosti, se je za organizacijo prireditve trudilo mnogo posameznikov, ki so si vsak po svojih močeh prizadevali, da je prireditev sploh lahko zaživela. Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili vsem, ki so prispevali svoj kamenček v mozaiku, ki mu pravimo Rimski spektakel v Vipavski dolini. S svojim znanjem in sposobnostmi je vsak član ali simpatizer društva Teodozij pripomogel, da se je prireditev lahko odvila v velikem slogu.

Nekateri med njimi pa si zaradi izjemnih zaslug zaslužijo prav posebno zahvalo. Med njimi je prav gotovo Peter Bajnoci, ki je poskrbel za scenarij in režijo gledališkega spektakla na prostem 394 in pripravil igralce, da so pokazali vse svoje igralske talente. Taji Boscarol je uspelo ukrotiti gladiatorje in izuriti obe vojski, poleg tega pa poskrbeti še za kostumografijo. Naslednji, ki si zasluži posebno zahvalo je Primož Premrl, ki je bdel nad izdelavo rekvizitov in pripravo prizorišča ter za koordinacijo mnogih, ki so pomagali pri tem. Simon Škrli je z vso resnostjo skrbel za finančno plat prireditve in kot se za ekonomista spodobi, poskrbel, da tudi po tej plati vse *štima*. Najbolj zaslužen pa je Anton Lavrenčič, ki je pobudnik, idejni vodja in glavni organizator prireditve.

Boj gladiatorjev je bil atraktiven, foto Robert Ferjančič

Vse je navdušil s svojimi sanjami in pokazal, da lahko peščica entuziastov pritegne celo skupnost, da sodeluje pri pripravi tako velikega in odmevnega projekta. Iskrena hvala vsem za trud in požrtvovalnost.

Poleg njih si seveda omembo zaslužijo še vse šivilje, ki so sešile preko 250 oblek za udeležence, pa izdelovalci ščitov, mečev, vozov, katapulta . . . Vsi, ki so skrbeli za promocijo, celostno grafično podobo, spletne strani, sponzorstva in finančno plat dogodka. Pa vsi igralci, vojaki, prebivalci tabora, lokostrelci, gladiatorji, Rimljani in Rimljanke v šanku in na banki, vsi ki so skrbeli za tehnično podporo prireditve, glasbo, koordinatorji prireditve in ostali, ki so zadnje tedne ali mesece svoj prosti čas posvečali temu dogodku. In vsi, ki so pripravili (in pospravili) prireditveni prostor in

Tokrat pomagala Teodozijevo vojski umetna burja, foto Marijan Židanik

Mrzli reki cesarju Teodoziju do zmage odločilno pomagala močna burja. Podobno vlogo igra burja tudi v gledališkem spektaklu "394". Seveda pa je bilo potrebno v ta namen ustvariti umetno burjo (zanašati se na to, da bo prava burja zapihala ravno ob pravem trenutku, bi bilo namreč preveč optimistično). Umetno burjo smo tako ustvarili s pomočjo Bojana Sajovica iz Aerokluba Josip Križaj Ajdovščina in njegovega motornega zmaja. Vrtenje propelerja je ustvarilo precej močan veter, ki je prepričljivo pomagal Teodozijevo vojski do zmage.

Hvala tudi vsem novinarjem, ki so poročali o prireditvi in nam pomagali navdušiti ljudi, da so si prišli dogodek ogledat. Hkrati pa so dogodek bogato medijsko podprli in poročali o samem dogajanju na prireditvi. Hvala tudi sponzorjem in sofinancerjem, ki so omogočili brezplačen ogled ogromnemu številu gledalcev. In nenazadnje hvala tudi slednjim, ki so prireditve obiskali in s tem prispevali, da je dogodek dobil poseben čar in veličino.

Zanimanje za dogajanje na prireditvi je še vedno veliko. Zato smo za vse, ki si želite podrobneje ogledati, kaj se je na spektaklu odvijalo, izbrali zanimive fotografije, na katerih si lahko ogledate »Rimljane« v akciji. Med nastopajočimi in gledalci boste najverjetneje prepoznali kakšnega prijatelja ali znanca, sorodnika ali pa celo sami sebe. Podoživite dogajanje še v slikah in preberite si več o spektaklu na spletni strani www.teodozij.si.

Teodozij pri molitvi, foto Robert Ferjančič

Teodozijevci iz Vrhpolja

PREDSTAVLJAMO VAM

Josip Kostanjevec 1864 - 1934

V prejšnji številki smo predstavili pisatelja Josipa Kostanjevca. Po objavi smo dobili še njegovo fotografijo, ki jo objavljamo v tej številki.

OB SLOVESU S. JEDRT LOKAR

Plemenito delovanje šolskih sester

Sredi dišečih zelenic in pomladanskega cvetja se je goriški Zavod sv. Družine 22. aprila poslovil od s. Jedrt Lokar, ki je s svojim smehljajem, odprtostjo vipavskega človeka in neskončno dobroto pustila v nas neizbrisno sled. Kapela te čudovite oaze miru v bližini Soče je bila premajhna, da bi sprejela

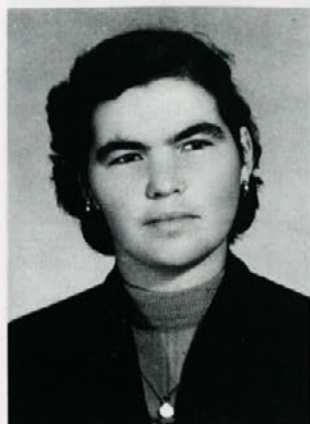

V zavodu sv. Frančiška v Aleksandriji sta leta 1933 sestra Jolanda in Celestina seznanjali primorska dekleta z ročnim delom, obenem jih vključevali v prosvetno življenje.

vse, ki so s solzami spremljali slovesno bogoslužje. Ko je 19. aprila, na nedeljo Božjega usmiljenja, s. Jedrt zastalo srce, je bilo, ob sv. maziljenju in blagoslovu za umirajoče, ki

ji ga je podelil dekan g. Karlo Bolčina, ob njej šest sosester. Na goriškem pokopališču se je pridružila Mirjam, s. Rafaeli in še mnogim sosestram, s katerimi je s svojo delovno sposobnostjo, preudarnostjo in modrostjo soustvarjala zavodsko in družbeno stvarnost. Zelo jo bomo pogrešali vsi, ki smo jo poznali, saj se je s. Jedrt znala ljubeče približati vsakomur z dobroto, ki postaja v današnjem času prava redkost. Kljub številnim bolezenskim težavam, tudi zahtevnim operacijskim posegom, ki so puščali za seboj nenehne bolečine, je bila s. Jedrt vzorna gospodinja zavoda, ki nudi varnost otrokom, mnogim starejšim tudi zadnji prijazni dom; njena kuharska spretnost je očarala mnoge obiskovalce zavoda od blizu in daleč. Njena nenehna skrb je bila tudi obširna okolica zavoda in vrt, v katerem si čutil ljubezen vipavskega človeka do zemlje in vsega stvarstva.

Egipčanka s. Bernardeta Maxi, po rodu iz Asyuta, je bila petnajst let skupaj s sestro Jedrt v Zavodu sv. Družine. »Male senza Jedrt«, se mi potoži po postavi majhna, črnolasa predstavnica tistih egipčanskih koptinj, ki so vstopile v misijonsko življenje slovenskih frančiškank. Po slovensko mi pove, da se zaman obrača ob velikem štedilniku, pa s. Jedrt ni več. Tudi zjutraj, ko vstopa iz sobe, še vedno zakliče po hodniku: »S. Jedrt, koliko je ura?« Zelo hudo bo izgubo s. Jedrt prenesla druga Egipčanka s Anžel Attaya, ki je v kapeli zavetišča slovenskih šolskih sester v Aleksandriji položila večno zaobljubo in se potem dolga leta ob s. Jedrt tudi v Gorici pripravljala na odgovorno delo gospodinje, ki ga odlično opravlja danes prav v

Magdalena Lokar

Aleksandriji. Na lanskoletnem obisku obeh slovenskih zavetišč v Egiptu, ob stoletnici prihoda šolskih sester v Egipt, mi je s. Anžel dejala: »S. Jedrt mi je bila in ostane mama.« Neštetim dekletom je s. Jedrt kot izvežbana kuharica in voditeljica gospodinjskih tečajev privzgojila čut in ljubezen do gospodinjstva.

Mama Pavla Lokar, na desni najstarejša Magdalena, na levi Jurka, spredaj Lovrenc

Pred zaobljubo v belih oblekah v Rimu

Tudi sama je bila s. Jedrt dvakrat poslana v Aleksandrijo, kjer je bila nadvse dobrodošla, saj je bilo potrebno z zgledom in oporo pripraviti mlade egiptovske sestre na poslanstvo, s katerim jim je zaupana skrb za nekaj desetih starejših, danes večinoma nepokretnih varovank. Naših Aleksandrink tam že dolgo ni več, toda prav od s. Jedrt sem izvedela, da je bilo ob njenem zadnjem bivanju v Aleksandriji v začetku 90. let v shrambi zavetišča v Moharem beyu cela kopica pločevinastih skodelic. Ob nedeljah, ko so se zatekale k popoldanski molitvi v kapelo pred podobo svetogorske kraljice številke Aleksandrinke in se ob slovenski besedi in petju hrabrile, je vsako najbolj razveselila skode-

Mlada frančiškanka Jedrt ne more skriti svoje vesele narave.

Elizabeta Likar (iz Šturij) in s. Jedrt v Trstu

lica, polna radiča, tistega ta pravega, primorskega, ki so ga šolske sestre gojile na samostanskem vrtu.

Ko sem se na poti proti Gorici velikokrat skozi avtomobilsko okno ozirala po vabljivih človeških gnezdih, ki jih je vipavski človek ustvaril nad rodovitno dolino, se mi je pogled ustavil tudi na visokem cerkvenem zvoniku lokavške cerkve. Vedela sem, da je s. Jedrt doma iz Lokavca, toda, da ima ta vipavski Dunaj, kakor mu pravijo domačini, dve cerkvi, nisem vedela. Kako velika, razprostranjena in lepa je

vas Lokavec z nešteti zaselki, kjer se lahko nehote izgubiš! Pri Frenckovih na Brodišču sta me prijazno sprejela sestra Jurka in brat Lovrenc; začutila sem krščansko toploto družinskega ozračja, v katerem je odrasčala Magdalena Lokar. Rodila se je 7. januarja 1936 v zaselku Lahovše materi Pavli in očetu Lovrencu, ki je moral kot premnogi Vipavci med zadnjo vojno kot italijanski vojak brez puške v Potenzo, potem pa v nemško taborišče blizu Münchna. Bila je to ena izmed številnih majhnih kmečkih družin, ki so bile po osvoboditvi Primorske hudo zapostavljene, tako pri dodelitvi hrane na izkaznice, kot pri šolskih malicah. Tako so se pri Frenckovih preživljali le z lastnim

S. Jedrt s koptsko s. Amabilis in njenim bratom v Aleksandriji

Ob 100-letnici prihoda šolskih sester v Egipt veličastno evharistično slavje v katedrali sv. Katarine v Aleksandriji. Vernikom je spregovorila tudi predstojnica tržaške province s Suzana Masten.

delom in ko je moral brat Lovrenc za dve leti k vojakom, je bilo še težje. Magdalena je že od rane mladosti želela postati redovnica, toda oče jo je nagovoril, da v dobro družine počaka na bratovo vrnitev. Tako je Magdalena šele leta 1963 z obljubo s. Jedrt in začela svojo misijonsko pot sestre frančiškanke, kot pravijo redovnicam, ki so našle svoj drugi dom v eni izmed provinc Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja. Kongregacija, ki jo je ustanovila v Mariboru 1869. leta, je bila sad prizadevanja škofa Antona Martina Slomška, ki je želel v svoji škofiji redovnice, da bi skrbele za krščansko vzgojo ženske mladine. Že 140 let delujejo naše frančiškanke v devetih

V katedrali sv. Katarine, kjer je desetletja pel odličen sestriški zbor s. Beate Gomišček, so oktobra 2008 verjetno zadnjič zapele Lepa si lepa roža Marija.

Ob zgodovinskem jubileju prihoda šolskih sester v Aleksandrijo so se udeleženske zbrale pred spominsko ploščo, na kateri je kipar Janez Lenassi začrtil pot Aleksandrink od Trsta do Aleksandrije.

provincah v Evropi, Severni in Južni Ameriki in v Afriki ter v rimski regiji. Zgodovina in državne meje, ki so jih neupravičeno začrtovali dve veliki svetovni vojni, sta krojili usodo primorskih ljudi in tudi meje provinc slovenskih šolskih sester. Leta 1922 je nastala tomajska provinca sv. Petra in Pavla pod Italijo, sicer so že leta 1898 šolske sestre ustanovile v Tomaju znamenito šolo in internat za slovenska dekleta cele Primorske. Poleg gospodinjstva so med gojenkami gojile tudi materno besedo in bila je to v dobi fašizma na Primorskem edina izobraževalna ustanova, kjer se je 'govorilo slovensko'! Toda ko je bila s pariško mirovno pogodbo dokončno določena meja med Italijo in Jugoslavijo, je Tomaj pripadal slednji in šolske sestre so morale zapustiti samostan in šolo v Toma-

Na latinskem pokopališču, imenovanem Društvo narodov, počivajo mnogi naši rojaki, tudi šolske sestre imajo tam svoj skupni zadnji dom.

ju. Provincialni dom je bil prestavljen v Trst v Marijin dom v ulici Risorta 3, kasneje v ul. Docce pri sv. Ivanu, kjer delujejo šolske sestre še danes. Njihova prisotnost med Slovenci od Milj do Žabnic, pa tudi v Sloveniji in vse do njihovih misijonskih postojank v Kairu in Aleksandriji, je neprecenljiva. Ustvarile so pomembne ustanove in razvile brezmejno apostolsko delo in tako postale čudovita cerkvena in družbena moč. Njihova človekoljubna dejavnost ni mogla ostati prikrita niti državnikom, kot sta bila egiptovski predsednik Anvar el Sadat in predsednik Republike Slovenije Janez Drnovšek. Junija 1973 je bila med petimi kandidati za odlikovanje na socialnem področju izbrana v Egiptu kot prva nagrajenka s Franka Martelanc, ki je zasnovala kairsko 'postojanko'. Zlata medalja nosi sliko predsednika Sadata, letnico in napis odlikovanja. Njene besede, ki mi jih je dejala ob mojem obisku v Kairu leta 1974, so vklesane na spominski plošči, ki so jo 7. novembra 2007 slovesno odkrili v zavetišču sv. Frančiška v Aleksandriji predstavniki Republike Slovenije, novogoriške občine in mnogi sorodniki Aleksandrink. Sestra Franka je rekla: »Vesela sem, da ni več emigracije. Vi ne veste, koliko solza je bilo tukaj

ob nedeljah popoldne... Da se le nikoli več ne bi ponovilo to, kar je bilo, nikoli več.« Predsednik dr. Janez Drnovšek je 20. septembra 2007 odlikoval Šolske sestre svetega Frančiška Kristusa Kralja tržaške province z Redom za zasluge za vsestransko pomoč našim rojakinjam Aleksandrinkam v Egiptu. Karizma Kongregacije šolskih sester frančiškank živi dalje v vseh še obstoječih provincah, v novih težjih okoliščinah, ki jim niso najbolj naklonjene. Tudi šolskih sester je vedno manj, več jih odhaja za vedno, prihaja pa malo, pa vendar prinašajo sveže upanje, nova obzorja kongregaciji plemenitih žena, kakršna je bila s. Jedrt Lokar.

Dorica Makuc

ŽIVELI SO MED NAMI

DA SPOMINI NE ZAMRO **Kronika družine Semenič**

4.del

Ves čas do konca vojne je bil v štabu te brigade kot vezist - kurir. Največ časa so bili nameščeni v Čepljah, Doblju in Črnomlju, kjer so varovali glavni štab in smer iz Kočevja. Kot kurir je vsak drugi dan prenašal pošto iz poveljstva brigade na glavni štab v Črnomelj. To je bilo približno 20 km poti. Nekega zimskega večera je pešačil po že večkrat uhojeni poti proti Črnomlju. Snega je bilo tisto zimo v izobilju, preko en meter ga je nasula mati zima. Na enem izmed ovinkov je v snegu sredi ceste v mraku stala postava. Roke so mu avtomatsko segle po angleški brzostrelki, ki mu je visela preko rame. Kri je zaplula po žilah in adrenalin je izostril vse čute. Vid se je v mraku izostril do potankosti. Že je hotel izstreliti rafal v postavo pred seboj, ko je ugotovil, da se je nekdo poigral in v sneg sredi ceste zasadi dvometerski hlod, ki je v mraku izgledal kot človeška postava. V tistem času so domobranci iz Novega mesta večkrat vdrli na osvobojeno ozemlje v Belo krajino in posebno kurirji so bili večkrat njihove žrtve na samotnih poteh.

Za silvestrovo leta 1944 je bil oče na straži. Kot sem že opisal je bila zima radodarna s snegom in tudi z nizkimi temperaturami ni skoparila. Zaradi nizkih temperatur, bilo je tudi do minus dvajset stopinj, se je straža menjavala vsako uro. Čevlji, ki so se v topli izbi zmeščali, so v mrzli noči postali trdi kot kamen. V petnajstih minutah na straži so zmrznili in svoj hlad prenašali na premražene ude. V Doblju je oče pred sokolskim domom stal na straži, ko je ura v zvoniku odbila dvanajsto. Iz Črnomlja in izpod obronkov Mavrlena so se slišali strelji in tudi kakšen rafal se je zarezal v noč. To

niso bili strelji oddani v boju, temveč strelji, ki so oznanjali zadnje leto trpljenja fantov in mož, ki so to novo leto preživljali daleč od svojih domačih. Tudi moj oče je v vznemirjenosti izstrelil v zrak rafal iz svoje angleške brzostrelke. Člani poveljstva, ki jih je varoval, so se vsuli skozi vrata. "Kaj je?", so spraševali. "Nič, pravkar je bilo novo leto", je odgovoril in razumeli so njegovo dejanje in veselje, ki je prevevalo njega in njih ob spoznanju, da bo kmalu svoboda.

V začetku leta 1945 je celotna brigada odšla na Hrvaško po nove angleške uniforme. Orožje in opremo so takrat Angleži odmetavali z letal v Beli krajini in na sosednjem Hrvaškem. Brigada se je preko Vinice odpravila na hrvaško stran, kjer naj bi se vsi borci preoblekli v nove uniforme, poleg tega pa je moral vsak s seboj prinesiti še po en komplet uniforme. Zima je bila na vrhuncu in moj oče je bil z angleškim brenom (puškomitraljez) postavljen v zavarovanje pri prehodu čez neko komunikacijo. Od mraza se je tako tresel, da tudi če bi kdo prišel po cesti, ni bil sposoben streljati, tako ga je zeblo. Zato pa je streljal v neki hiši, kjer so počivali. Sedeli so ob mizi in čakali, da bo gospodinja pripravila večerjo. Angleškega orožja, ki ga do takrat niso bili vajeni, se je šele privajal. Malo se je igral z njim, medtem, ko ga je imel med kolena in nehote pritisnil na petelina. Odjeknil je dolg rafal in omet je padal s stropa izbe, v kateri so sedeli. K sreči nad izbo ni bilo nikogar, bilo je samo prazno podstrešje. Tudi za to napako ga nadrejeni niso vzeli pod drobnogled, saj se je podobno streljanje večkrat dogajalo.

Ko so prišli na cilj, so se vsi preoblekli v nove uniforme in se vračali nazaj. Ustavili so se v neki vasi na Hrvaškem, kjer so imeli počitek in glavni obrok. Mlad komaj osemnajstleten fant, ki so mu bili zaupani tudi novi angleški škornji, jih je le-te za kos kruha zamenjal z domačim kmetom. Nesreča je hotela, da je te čevlje v rokah kmeta ugledal brigadni politkomisar. Kmeta so zadržali, brigado so postrojili in kmet je pokazal borca, ki mu je prodal čevlje. Postavili so ga pred celotno brigado, prebrali hitro obsodbo na smrt, saj so partizani vedno ostro kaznovali kraje in koristoljubje. Politkomisar je iz toka izvlekel pištolo in jo prislonil na teme ubogega borca. Odjeknil je strel in nesrečnik se je v opomin pred vsemi prisotnimi zgrudil v sneg.

V Beli krajini je prvič po skoraj dveh letih videl svojega mlajšega brata Janeza, s katerim je bil zaprt v Rimu. Kakor sem že opisal, se je po pobegu iz vlaka pridružil partizanom in sedaj sta se na veliko veselje srečala v Črnomlju. Med tem časom je s partizani prehodil celo Dolenjsko in Notranjsko. Prvega novembra, leta 1943, je bil blizu Ljubljane na Ilovi gori, kot pripadnik nove Ljubljanske brigade v boju z Nemci ranjen. Odpeljan je bil v partizansko bolnišnico v Kočevskem rogu na zdravljenje. Tu je bil kar nekaj časa na okrevanju. Kasneje je postal komandir zaščitne čete bolnice, ki je bila v glavnem sestavljena iz bivših ranjencev in tistih, ki so bili sposobni samostojnega premikanja. V začetku leta 1945 so bili nastanjeni v Črmošnjicah, to je ob cesti, ki vodi iz Dolenjskih toplic proti Semiču. Tu je srečal znanca in ta mu je povedal, da je moj oče v Črnomlju. Izprosil si je dva prosta dneva in se napotil proti 20 km oddaljenem Črnomlju. Veliko veselje je obšlo oba brata, ko sta se po dolgem času zopet videla, saj nista vedela drug za drugega, če sta sploh še živa. Veliko sta si imela povedati in še pozno v noč sta si pripovedovala o dogodivščinah, ki so se jima zgodile med tem časom.

Po tem dogodku je oče, ki je poznal kurirje, ki so odhajali na Primorsko, poslal domačim pismo, v katerem je sporočal, da sta oba živa in zdrava in kje sta. Pismo je s kurirji, ki so tedensko nosili pošto na štab 9. korpusa, prišlo na Goče in od tam je bilo dostavljeno domačim. Dogovorili so se tudi, da se bodo kurirji ob vračanju zopet ustavili na Gočah in da lahko odnesejo sporočilo domačih tudi nazaj.

Bil je popoldanski čas na svečnico leta 1945. Farani so bili zbrani v cerkvi in peli litanije vseh

svetnikov. Vračajoči se kurirji so se na svoji poti ustavili na Gočah v hiši, po domače pri Zlubanovih. Postanek so izkoristili za krajši počitek, pa tudi sveže kuhana polenta je oddajala prijeten vonj. V hiši jih je čakala tudi sestra mojega očeta, Krista, da bi oddala očetove in materine pozdrave ter nekaj malega denarja za oba brata. V tistem je prišel glas: "Nemci so v vasi". Partizanski kurirji se niso obirali, temveč so poskakali skozi okno, ki je bilo obrnjeno stran od hišnega vhoda in se srečno spustili v dolino v smeri Branice. Nemci so že bili na dvorišču. Opazili so bežeče kurirje in začeli kar skozi vrata streljati v izbo. V tem streljanju je obležala mrtva še ne polnoletna gospodarjeva hči, ki se je nič hudega sluteč grela ob ognjišču. Teto Kristo, ki je bila v hiši tujka in je bila zato sumljiva, so odgnali s seboj. S svojega morilskega pohoda so se čez Vrhe vračali v svojo postojanko. V Orehovicah so zaplenili voz in nanj naložili po vaseh naplenjeno hrano. Proti koncu vojne je preskrba tudi pri njih šepala in so se večkrat posluževali takega načina zagotavljanja prehrane.

V bližini Vrabč so jim partizani postavili zasedo. Po prvih streljih so Nemci poskušali reševati vsak svojo kožo. Vojak, ki je bil zadolžen za vodenje tete Kriste, je najbrž ocenil, da ga bo pri umiku le ovirala, zato jo je kratko malo ustrelil in jo še zabodel v prsi z vojaškim bajonetom. V takem stanju so jo pod cesto našli partizanski borci. Bila je težko ranjena skozi pljuča in verjetno se ima le svoji mladosti zahvaliti, da je še danes pri svojih 86 letih živa in zdrava. Brez zdravniške oskrbe je potem preživela pri dobrih ljudeh skrita skupaj z nekim borcem, ki je bil v takratnem napadu ranjen, v bunkerju na Vrabčah in kasneje na Velikem Polju. Okrevala je le počasi, a vendar so se ji vračale moči in se je proti koncu vojne vrnila v domačo hišo, prav v času, ko je bila Vipavska dolina in tudi vas Manče polna četnikov. Vedeli so, kaj se ji je zgodilo, vendar je zaradi tega niso nadlegovali.

Omenil sem že nasilno nabiranje prehrabnih artiklov pri preskrbi nemških vojakov proti koncu vojne. Tako je nastala še ena zanimiva zgodba iz tistih časov. Nemci, ki so zopet prišli v vas nabirat hrano, so vdrli v domač hlev in začeli iz hleva vleči edinega prašiča, da ga zakoljejo in naložijo na tovornjak. Prašičje cviljenje je slišal sosed Janez, ki je bil tudi svak mojega starega očeta. Prišel je pogledat, kaj se dogaja in videl, kako se vojaki mučijo s prašičem. Ker je bil v avstro-ogrski vojski kaplar, je dobro obvladal nemški jezik, pa tudi miren je znal

ostati v vsaki še tako kočljivi situaciji. Pristopil je k nemškemu častniku, ki je nadzoroval dogajanje in mu strokovno razložil, da je prašič ženskega spola in pričakuje naraščaj, zato meso ni najbolj užitno. Ko mu je še povedal, kje vse se je v prvi svetovni vojni boril na nemški strani, se je častnik omehčal in ukazal, naj prašiča spustijo. Odšli so v sosedov hlev k Markovim. Tam so imeli prašiča moškega spola in kakor je kasneje, ko so prašiča že odpeljali, dejal, da ni mogel spet reči, da je svinja in še breja povrhu.

Pa se vrnimo v Belo krajino. Tudi tam se je vojna nezadržno bližala koncu. Stric Janez je bil med tem časom iz partizanskega zasilnega letališča pri Črnomlju odpeljan z letalskim transportom v Italijo v mesto Bari, kamor so takrat odvažali ranjence. Roka, v katero je bil ranjen, se tudi po letu in pol še vedno ni pozdravila. Drobci krogle in zdrobljena kost v komolcu je povzročala stalne bolečine in gnojenje, tako da je bila rana stalno odprta.

Moj oče je opravljal vsakdanje naloge, sneg je skopnel, prebujala se je pomlad. Bližal se je mesec maj in s front so prihajale vesele novice. Enota se je začela pripravljati na pot proti Ljubljani. Komaj so čakali dneva, da dobijo ukaz za premik. In res je prišel težko pričakovan dan. Preko Kočevja, Ribnice, Velikih Lašč in Škofljice so zjutraj 9. maja vkorakali v Ljubljano. Z obrazov jim je sijalo veselje, igrale so partizanske harmonike in iz vseh grl so se oglašale partizanske koračnice. Ob cesti, na današnji Slovenski, so jih pozdravljali Ljubljančani in mlada dekleta so jim pripenjala rdeče nageljne. To je bil najlepši dan, ki se ga je moj oče vedno rad spominjal.

Po prihodu v Ljubljano so jih namestili v predelu Šiške, blizu današnje pivovarne Union, po hišah, ki so bile izpraznjene. V naslednjih dneh so opravljali patroljiranje po mestu. Dali so jim na razpolago tudi konje, čeprav niso bili preveč vešči jahanja, tako da je po taki ježi vse bolela zadnja plat. Veliko bolj so navadni borci obvladali pešačenje, a če so hoteli v mestu dajati vtis zmagovalcev so jih posadili na konje in službo so morali opravljati s konjskih hrbtov. Na železniški postaji v Ljubljani je stalo veliko vlakovnih kompoziciji, ki jih Nemci niso uspeli odpeljati. Bilo je nekaj vagonov polnih z vrečami ustaško-hrvaškega denarja. To so bile kune, ki so ležale raztresene naokoli, a so bile takrat brez vsake vrednosti. Moj oče je kot vojni plen od tam prinesel domov le en ročni strojček za striženje las in živosrebrni termometer za merjenje

je telesne temperature. Oboje smo potem po vojni dolgo uporabljali. Strojček največkrat za mojo frizuro na balin, ki mi jo je oče kar doma naredil in termometer za merjenje temperature, vse dokler mi enkrat ni padel iz rok in se razbil, kar je bilo skoraj tako, kot bi krava poginila v hlevu.

Za zmagovalce v vojni se spodobi, da so dobro oblečeni in obuti. Dobro oblečen je moj oče bil vse od takrat, ko so jih na Hrvaškem oblekli v nove angleške uniforme, bil pa je slabo obut. Čevlji so mu skoraj razpadli in zaprosil je intendanta za nov obutek. Ta ga je napotil v Šentvid v Škofove zavode, kjer so bili nameščeni nemški vojni ujetniki, naj gre in sezuje kakšnega Nemca z dobrimi škornji. Res se je s tramvajem odpravil v Šentvid in ko je vstopil v veliko dvorano, kjer so z leve in desne na slami ležali ujeti Nemci, so ob njegovem vstopu vsi vstali, saj so se tudi kot ujetniki še vedno obnašali kot disciplinirani vojaki. Zakoračil je po sredini sobane s pogledom na njihovih nogah. Iskal je škornje št. 45, in kar nekaj takih je opazil. Vračal se je nazaj proti vratom, a srce mu ni dalo, da bi kateremu ukazal, naj se sezuje v zameno za njegove raztrgane čevlje, ki so bili skoraj brez podplatov. Odšel je brez škornjev in po nekaj dneh mu je brigadni intendant priskrbel nove žirovske gozjarje.

V tem času so se preimenovali v KNOJ in poveljnik divizije na Slovenskem, ki je vsebovala tri brigade VDV, ena je bila na Primorskem, druga v Ljubljanski pokrajini in tretja na Štajerskem, je bil Bojan Polak - Stjenka. V tem obdobju se je že čutila podrejenost slovenskih enot nastajajoči nadvladi nove Jugoslovanske armade. V tem času so izvajali tudi aretacije po Ljubljani na ukaz Ivana Mačka - Matije, ki je bil takrat načelnik zloglasne OZNE (Oddelek za zaščito naroda - to je bila v resnici tajna policija KPJ, ki je neposredno po vojni izvajala likvidacije političnih nasprotnikov). Po pripovedovanju očeta je bilo najtežje, ko so največkrat zgodaj zjutraj zavarovali okolico hiše, ki je bila predvidena za pregled, in vstopili v hišo. V primeru, da so bili aretirani moški, največkrat ni bilo težav, ko pa so se na vratih pojavile ženske, je nastal problem. V strahu za življenje so se metale po tleh in treba jih je bilo na silo izvleči iz hiše. Marsikdo izmed tistih, ki je končal v rokah takratnega KNOJ-a, je kasneje končal v Rogu, Celju in na drugih moriščih.

Moj oče je po vojni večkrat tudi meni "potihem" govoril o zgodbah svojih soborcev, ki so pripovedo-

vali o množičnih usmrtitvah. Zmeraj mi je rekel: "Najbolj sem se bal, da bi me ponoči zbudili in da bi moral sodelovati pri streljanju tistih, ki so imeli zvezane roke in si niso mogli pomagati. To je čisto nekaj drugega, kot neposreden boj v bitki na bojnem polju".

Pred tem ga je najverjetneje varovala služba, ki jo je takrat opravljal. Vsak teden je v paru s še enim borcem nosil z vlakom pošto v Beograd. Takrat je bil v Zemunu pred Beogradom porušen železniški most in treba je bilo preko Save po zasilno zgrajenem mostu nadaljevati peš. Na štabu KNOJ-a sta pošto oddala in se z novo pošiljko drugi dan vračala v Ljubljano. Večkrat mi je govoril, da so bili v tej pošti verjetno tudi sezname ljudi, ki so bili usmrčeni v množičnih grobiščih.

Progo Ljubljana - Zidani Most, so takrat popravljali nemški vojni ujetniki. Ko se je vozil s pošto v Beograd jih je skozi okno opazoval in jim včasih vrge kakšen kos kruha, ki mu je ostal. Lepo jih je bilo videti, kako so se lačni zapodili za njim. To je storil iz krščanskega usmiljenja, v katerem je bil vzgojen, pa tudi iz veselja, ko je videl, kako so se tepli, da bi prišli do kruha. Kar privoščil jim je malo lakote ob misli, kaj vse je sam med vojno preživel zaradi njih. Poletje se je nagibalo v drugo polovico in od doma so prihajale novice o potrebi po delovni sili na kmetiji, kajti stari oče je bil v 65.letu starosti in ni bil več kos vsemu delu. Doma so napisali prošnjo o demobilizaciji mojega očeta. Prošnja je bila ugodno rešena in oče je dobil odpustnico, karto za vlak do Postojne in nekaj jugolir (denar v takratni coni B) v žep, kot plačilo za službo v takrat že Jugoslovanski armadi. V zadovoljstvo vseh se je živ in zdrav po dveh letih zopet vrnil domov. Sit vojaškega življenja si je slekel uniformo in se kot njegov oče po prvi svetovni vojni lotil dela na kmetiji.

Moja mama je bila letnik 1922 in je bila rojena pri Benčinovih v Ložah. Otroška leta ji je zaznamovala smrt očeta, ki je umrl, ko ji je bilo 10 let. Takrat je veliko ljudi v najlepših letih umrlo zaradi pljučnice. Antibiotikov ni bilo in tako so bolnikom z visoko vročino spuščali kri. To metodo je uporabil tudi takratni doktor Paulica pri maminem očetu, kar je najbrž povzročilo še prejšnjo smrt. Materi Pepi so ostali štirje otroci; enajstletna Zora, desetletna Marička - moja mama in šestletna dvojčka - Jože in Jožka. Leta v mladosti so nekako preživeli z delom na majhni kmetiji. Ob večjem in napornejšem delu so jim priskočili na pomoč sorodniki in vaščani in ob tem so skromno odraščali.

Otrokom ni bila prizanešana italijanska šola. Enako kot moj oče se je tudi moja mama učila italijanščine v šoli in slovenščine pri verouku. Spominjam se zgodbe iz njenih osnovnošolskih let, ko mi je pripovedovala, kako so kljubovali italijanskim učiteljem. Sošolec Franc iz Lož, ki se je razburil ob slabi oceni in je bil že malo večji, je prijel italijansko učiteljico pod pazduho in jo postavil za šolsko tablo, ki se je takrat na tečajih vrtela okoli svoje osi. Učiteljica je zapustila razred in se zunaj zjokala. Verjetno ni mogla razumeti, v kakšno okolje so jo poslale takratne oblasti širit italijansko kulturo.

Vihra 2. svetovne vojne ni šla mimo njihove hiše. Spominjam se njene pripovedi, kako je leta 1942 našla pištolo Beretta na poti v njihov vinograd, imenovan Potokaršče. To je bila italijanska pištola, ki jo je verjetno izgubil eden izmet prvih partizanov, ki so se takrat pojavili na Primorskem. To je zaupala svojemu bratrancu Majenu, ki je kasneje v partizanih padel. Obljubil ji je enodnevno okopavanje vinograda, če mu izroči pištolo. To mu je z veseljem obljubila in mu po opravljenem delu obljubo tudi izpolnila. To pa ni ostalo skrito vaškemu aktivistu Tigru, ki je k mami prišel poizvedovat o dogodku. Zgodba se je razpletla tako, da je pištola končala v partizanskih rokah, delo bratranca v vinogradu pa je bilo zaman.

Spominjam se tudi pripovedi o prvem padlem partizanu v letu 1942 pod vasjo Lože. To je bil neznan fant, verjetno iz takratne Jugoslavije. V nočnem streljanju med Italijani in partizani je obležal mrtev na Benčinovi njivi. Ponoči so slišali streljanje in zjutraj so šli pogledat, kaj se je dogajalo. Našli so ga mrtvega na njihovi njivi, kjer je rasel krompir. Dopoldne so ponj prišli Italijani in ga odpeljali neznanu kam. Ko je poleti 1942 Janko Premrl - Vojko napadel italijanski kamion na nanoški cesti, so Italijani kot talce ustrelili 10 domačinov. Te so naložili na kamion in jih z nogami, ki so visele iz okrvavljenega kamiona, nalašč prevažali po vipavskih vaseh vsem v opomin.

V drugi polovici leta 1942 so se na Primorskem v partizanske enote že začeli vključevati tudi ostali domačini. Med prvimi partizani v Ložah je bil Ivan Mohorčič (Gašpercov), ki je bil tudi komandir Vipavske čete v jeseni leta 1942 in v letu 1943. Po pripovedovanju moje mame so se partizani večkrat oglasili pri Benčinovih. Kako se ne bi? Ko so bile doma samo mlada dekleta, ki so

podpirala boj proti poitalijanizaciji slovenskega življa. V enem izmed takih srečanj, ko se je oglasil v vasi in so mu sestre pripravile kosilo, so se v vasi pojavili Italijani. Ivan je skočil skozi okno, ki je gledalo iz kuhinje proti Močilniku in jo ucvrl proti potoku. Tam se je skrila pod korenine velike vrbe v strugi in četudi so ga Italijani iskali, ga takrat niso našli. Padel je kasneje, v letu 1945 nekje na Dolenjskem.

Spomladi leta 1943 je bil brat Jože v sedemnajstem letu starosti in Italijani so te letnike mobilizirali in odpeljali v Italijo. Veliko teh fantov se je temu izognilo in odšlo v partizane, predno so jih odpeljali. Med njimi je bil tudi njen brat. Mati Pepa je z otožnimi očmi gledala za mladoletnim sinom, ki je s partizani odhajal od hiše. Še kar nekaj dni je gledala skozi okno v Klajnike pod Sv. Miklavom, kjer so se zbirali in kasneje bili poslani na Dolenjsko.

Brez orožja so bili pospremljeni v istem času kot očetovi prijatelji, ki so pobegnili z vlaka, s Primorske na Dolenjsko. V Jelenovem žlebu so jih napadli Italijani in brez čevljev in osnovnih pripomočkov so bežali pred njimi.

Po odhodu brata Jožeta v partizane so kljub pisnem partizanskem potrdilu, da je bil nasilno odveden, Italijani izvedli aretacijo domačih. V konfinacijo so odvedli mojo mamo in njeno sestro Jožko. Sestra Zora se je temu izognila, ker je v tem času služila pri neki družini v Italiji.

Mamo Pepo so pustili samo doma. Karabinjerji so prišli po obe sestri, ki sta bili doma in ju odpeljali v Lanthierijev grad v Vipavi, kjer so imeli sedež karabinjerji in fašistična policija kvestura. Začeli so ju zasliševati in maltretirati. V pričakovanju priznan-

ja so ju slekli do golega in italijanski karabinjerjski marešalo (major) se je naslajal ob pogledu na mlada telesa in goloto slovenskih deklet. Nič nista priznala o partizanih in uporih proti fašizmu.

V nedeljo zjutraj so ju gnali zvezani prek vipavskega Placa in nekateri Vipavci, ki so se vračali od jutranje maše, so ju pljuvali v obraz. Tega jim moja mama ni nikoli odpustila.

V približno istem času kot moj oče sta bili obe sestri pripeljani v Zagrad. Ženske, ki so bile sumljive, so italijanske oblasti takrat pošiljale v tako imenovano konfinacijo. Obe sestri sta tako končali svojo uporniško pot v provinci Frasinone. Tam je bilo veliko število Primork, Dalmatink in Črnogork, ki so prav tako svojo uporniško pot končale daleč od svojih domačih.

Spominjam se pripovedi moje mame, kako so mlade, kot so bile, skakale preko vrvi, ki so jih vrtele okoli svoje osi. Tudi mladi karabinjerji, ki so jih varovali, so metali oči na njihove svetle lase in zelene oči.

Tu so pričakale kapitulacijo Italije in tako kot moj oče, so se odpravile proti domu, le da so jih v Rimu na postaji pričakali nemški vojaki čisto drugače kot fante pred njimi v uniformi. Bili so celo tako prijazni ob pogledu na svetlolasa dekleta, da so jim pomagali nositi kufre ob prehodu z enega na drugi vlak. V takem vzdušju sta se obe sestri vrnili domov.

Ob prihodu v rojstno vas je bilo vzdušje nepopisno. Prevevali so ju občutki svobode in nepopisne sreče. Po dolgem času sta občutili, da nista nadzorovani in da se s svojo materjo lahko svobodno pogovarjata.

(se nadaljuje)

Lexi

IZ NAŠE OBČINE

OBČINSKI PRAZNIK 2009

Na slavnostni seji ob prazniku občine Vipava, 26. junija, je župan *Ivan Princes* zbrane tako nagovoril:

Spoštovane gostje, cenjeni gostje, drage občanke in občani, lepo pozdravljeni na tej današnji slavnostni prireditvi ob praznovanju praznika Občine Vipava.

Današnji dan je priložnost, da se vprašamo, kaj naj zaželimo naši občini za njen praznik in koliko je uresničitev vizij in ciljev za njen razvoj dejansko v naših rokah.

Obdobje recesije, ki nas je tudi v Sloveniji neizogibno zajelo, je razmajalo marsikatero upanje in mnogo načrtov sesulo kot hišico iz kart. Čeprav človek misli, da je gradil na trdnem temelju, mu

lahko okoliščine, na katere ni mogel vplivati, spodnesejo tla pod nogami. Zato je nujno, da se ne prepuščamo prevelikim pričakovanjem, temveč temeljimo na tistem, kar smo se resnično dogovorili z verodostojnim sogovornikom, s tistim, čigar beseda velja ne glede na veter ali burjo, ki zapiha, in ne glede na barve, ki so v posameznem obdobju modne.

Znana Prilika o delavcih v vinogradu nam to potrjuje.

Delavci v vinogradu so se z gospodarjem še pred pričetkom dela dogovorili o plačilu; na koncu dneva pa so se tisti, ki so pričeli z delom bolj zgodaj, jezili, ker je gospodar enako poplačal tiste, ki so z delom pričeli pozneje. Namesto, da bi imeli pred očmi svoj dogovor, svojo »pogodbo« z gospodarjem, so se takoj spotikali ob drugega, češ da je drugi manj zaslužen. Takoj so se postavili za razsodnika pravičnosti.

Gospodar je nergačem dal odgovor: »Prijatelj, ne delam ti krivice. Ali se nisi pogodil z menoj za en denarij? Vzemi, kar je tvojega, in pojdi.«

Tako naj bo z našimi življenji - glejmo svojo pot, svoje težave in probleme, imamo jih dovolj, zakaj bi se ukvarjali še s sosedovimi - edino, če nam je cilj, da zbežimo od svojih. Živimo in pustimo drugim živeti. Pazimo pa, na kakšnem temelju zidamo; ko pride vihar ali povodenj, se izkaže, kdo je zidal na skali in kdo na pesku.

Naši občini pa za praznik zaželimo vse najboljše; naše želje pa naj bodo iz srca, kajti - kot pravijo - če želja ne pride iz srca, tudi srca ne najde.

Hvala.

Priznanja občine Vipava za leto 2009

PRIZNANJE OBČINE VIPAVA, kot najvišje priznanje, se podeli gospodu Petru Skapinu iz Vipave

Gospod Peter Skapin, ki v svojem podjetju zaposluje 25 ljudi, je poleg vodenja podjetja pred sedmimi leti prevzel tudi vodenje Območne obrtno-podjetniške zbornice Ajdovščina. Svojo podjetniško pot je začel že leta 1986, ko je poleg svoje tedanje zaposlitve kot dopolnilno dejavnost opravljal elektroinstalaterska dela. Ker so bili naročniki z njegovim delom zadovoljni in se je število naročil v nekaj letih zelo povečalo, se je leta 1989 odločil, da odpre svoje podjetje, katerega glavna dejavnost je bila prodaja elektroinstalacijskega materiala na debelo in izvajanje elektroinstalacijskih del. V aprilu 1993 je odprl prvo tehnično trgovino na Beblerjevi ulici v Vipavi in zaposlil prvega trgovca. Podjetje je raslo; leta 1995 se je g. Skapinu ponudila priložnost za nakup lastnih poslovnih prostorov v ulici Vojana Reharja v Vipavi, kamor je preselil tudi sedež podjetja, kmalu zatem pa najel še skladiščne prostore v Ajdovščini, leta 2005 pa kupil poslovne prostore in trgovino na Vipavski cesti v Ajdovščini.

Gospod Peter Skapin poleg skrbi za rast svojega podjetja svoje aktivnosti vedno usmerja tudi v pomoč oziroma zagotavljanje boljših življenjskih pogojev za sodelavce, sokrajane, za delovanje društev tako z nudenjem finančne pomoči kot tudi z brezplačno opravljenimi deli. Njegova vloga člana upravnega odbora Območne obrtno-podjetniške zbornice Ajdovščina od leta 1998 kaže, da

mu ni vseeno tudi za ostale obrtnike in podjetnike. Z željo še aktivnejšega sodelovanja je leta 2002 kandidiral za predsednika te zbornice, bil izvoljen in kmalu so se pokazali sadovi njegovega dela. Vipavski in ajdovski obrtniki so dobili svoje nove, sodobno opremljene prostore, zaživel je nov Obrtni dom Ajdovščina-Vipava, zavel je nov veter, nov podjetniški elan. Zbornica združuje 965 članov, ki skupaj zaposlujejo kar 1700 ljudi, kar postaja gibalo razvoja obeh občin, Ajdovščine in Vipave.

Vemo, da ime Peter pomeni »Skala« in na tej skali se je gradila in se bo še gradila

podjetniško-obrtniška prihodnost našega in sosednjega območja. Brez razuma in volje - strasti do dela ne bi šlo, zato prisluhnimo, kaj pravijo naslednje besede pesnika:

»Vaš razum in vaša strast sta krmilo in jadro vaše plavajoče duše. Če se zlomi vaše krmilo ali raztrga vaše jadro, vas bo ali odneslo in boste izročeni valovom, ali pa boste ostali zasidrani sredi morja. Kajti, če razum vlada sam, hromi vaš zagon; in strast, prepuščena sama sebi, je plamen, ki gori, dokler se sam ne uniči. Zato naj vam duša dviga razum do višine strasti, da bo mogel prepevati; in razum naj vodi strast, da bo vaša strast mogla živeti v vsakodnevnem vstajenju in se kot feniks znova porajati iz pepela.«

Iskrene čestitke za najvišje občinsko priznanje Občine Vipava za leto 2009 in - če se je dovoljeno tako izraziti - še tako naprej, Peter-Skala!

Plaketo občine Vipava se podeli gospe Magdi Rodman iz Vipave

Gospa Magda Rodman je v širši Vipavski dolini poznana zaradi svojih dejavnosti na kulturnem, zgodovinskem, publicističnem in turističnem področju. Pozornost širše javnosti si je prislužila tudi s številnimi članki v časopisih, ki izhajajo širom po Sloveniji, še bolj pa jo poznamo kot avtorico zgodovinskih in drugih poučnih prispevkov, ki jih že častitljivih 20 let objavlja v Vipavskem glasu. Kot velika ljubiteljica kulturne dediščine se je v letu 1993 odločila zbirati stare predmete in tako s pomočjo drugih ljubiteljev pripravila bogat etnološki muzej v Kebetovi hiši v Vipavi. Nepogrešljivo bogastvo ljudskega izročila nam je ovekovečila v knjigi Življenje ob trti in kršinu, ki jo je leta 2000 izdala skupaj z etnologinjo dr. Marijo Makarovič. Pod njenim uredništvom in daljšim zgodovinskim zapisom je leta 2007 izšla njena druga knjiga z naslovom Zbornik o šolstvu v Vipavi. Svoje bogato znanje ga. Magda rada podeli med študente, dijake in otroke, ki potrkuje na njena vrata, svojo ljubezen do rodne grude pa že 15 let izkazuje kot odlična turistična vodnica.

Za gospo Magdo, iz katere vedno izžareva pristna vipavska duša, veljajo besede znanega pesnika, ki je zapisal:

»Ko med griči sedite v sveži senci belih topolov, deležni miru in vedrosti prostranih poljan in ravníc, tedaj naj vaše srce v tišini izreče: Bog počiva v razumu. In ko pridivja nevihta in silen veter vihra z gozdovi in ko grom in blisk oznanjata mogočnost nebes, tedaj naj srce spoštljivo reče: Bog deluje v strasti. In ker ste dih v božjem območju in list v božjem gozdu, morate tudi vi počivati v razumu in delovati v strasti.«

Plaketo Občine Vipava se podeli gospodu Dejanu Fabčiču iz Hrašč

Gospod Dejan Fabčič je najboljši slovenski plavalec-invalid, na katerega dosežke tako v športni karieri kot tudi v osebem življenju smo lahko domačini in občani več kot ponosni.

Poleg tega, da je izvrsten športnik, je gospod Dejan tudi uspešno zaključil zahteven študij in je sedaj zaposlen v Šempetrski bolnišnici kot zdravnik sekundarij. Svojo nepremagljivo voljo je moral pokazati že kot otrok, saj se je rodil brez podkolenskih kosti, zato je moral prestati kar 20 operacij in rehabilitacije, kar ga je še utrdilo v njegovi močni volji, ki je botrovala številnim treningom in vodila k uspehom.

Vrhunec kariere je g. Dejan dosegel v Pekingu na paraolimpijskih igrah, kjer je osvojil 6. mesto na 100 m prsno in 8. mesto na 100 m hrbtno. Sodeloval je tudi na prvenstvu Severne Amerike v Vancouveru, kjer je osvojil bronasto medaljo na 100 m hrbtno. Kot prvi Slovenec je bil povabljen na nastop na finalni tekmi svetovnega pokala v Manchester in v disciplini 100 m prsno dosegel 5. mesto. Letos jeseni se odpravlja na evropsko prvenstvo na Islandijo, načrtuje pa tudi udeležbo na svetovnem prvenstvu v kratkih bazen v Riu de Janeiru, ki se bo odvijalo v mesecu decembru.

Je kaj za dodati? Samo iskrene čestitke in obilo uspeha še naprej ter v razmislek še nekaj besed pesnika:

»Toda vi, otroci prostora, vi, nemirni v počitku, vas ne bodo ujeli in ukrotili. Vaša hiša ne bo sidro, marveč jambor. Ne bo bleščeč povoj, ki pokriva rano, marveč veka, ki ščiti oko. Ne boste zložili peruti, da bi lahko prestopili vrata, tudi ne boste sklonili glave, da ne bi zadeli ob strop in ne boste iz strahu zadrževali diha, da bi zidovje ne popokalo in se ne sesulo....

...Kajti to, kar je neskončnega v vas, prebiva v nebeškem dvoru, katerega dver je jutranja meglica in katerega okna so spevi in tišina noči.«

Plaketo občine Vipava se podeli gospe Majdi Malik s Slapa

Gospa Majda Malik je profesorica slovenskega jezika in zgodovine, ki se že več kot dve desetletji, od samega prihoda v kraj, požrtvovalno vključuje v kulturno dogajanje Slapa in okolice. Njeni umetniški žilici se pridružuje veselje do dela z mladimi, kar botruje številnim, že tradicionalnim počitniškim delavnicam, na katerih mladi pod njenim vodstvom in mentorstvom ustvarjalno razvijajo svojo domišljijo. Rada se aktivno vključi v program »Popoldan na Slapu«, ki poteka pod okriljem Karitasa. Izredno pomemben je njen prispevek pri organizaciji prireditev v kraju; nekatere izmed njih imajo prav po njeni zaslugi zaradi osebnih poznanstev in razgledanosti tudi mednarodno udeležbo. Poleg spoštovanja so ji domačini izrazili tudi zaupanje, in sicer s tem, da so jo izvolili v Svet Krajevne skupnosti, kjer je tudi znala »zavihati rokave«. Med drugim se je kot pobudnica in urednica izkazala ob izdaji Zbornika o Slapu, ki je bogata zabeležka šolstva, kulture in družabnega življenja na vasi.

Gospa Majda Malik je gotovo oseba, ki s svojim posluhom in iskrivostjo bogati življenje, tako v okviru svoje družine, kraja in širšega območja, zatoorej bo rada prisluhnila, kaj ima povedati pesnik, ko pravi:

»Skrivnostni vrelec vaše duše mora privreti na dan in odžuboreti proti morju; in zaklad vaših neskončnih globin naj se razkrije vašim očem. Vendar ne tehtajte vašega neznanega zaklada s tehtnico; in ne preiskujte globin svojega spoznanja s palico in grezilom, kajti jaz je brezmejno in neizmerljivo morje.«

(Citati iz knjige *Prerok*; pesnik Kahlil Gibran)

*Po predlogih predlagateljev kandidatov za priznanja besedilo pripravila
Helena Kobal, Občinska uprava Občine Vipava*

REZULTATI VOLITEV V EVROPSKI PARLAMENT 2009 V VIPAVI

Volilna enota: 2 Postojna

Volilni okraj: 11 Ajdovščina

Volišča:

- 34 Stara šola Vipava, skupaj glasovalo: 38,68 %,
- 35 Društvo upokojencev na Glavnem trgu, skupaj glasovalo: 40,28 %,
- 36 Osnovna šola Draga Bajc Vipava, skupaj glasovalo: 40,05 %.

	Volišče Stara šola		Volišče Društvo upok.		Volišče Osnovna šola	
	Št. glasov	%	Št. glasov	%	Št. glasov	%
1 NOVA SLOVENIJA - KRŠČANSKA LJUDSKA STRANKA	83	41,29	53	30,81	56	35,22
2 SMS - STRANKA MLADIH SLOVENIJE	6	2,99	3	1,74	1	0,63
3 SLS SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA	2	1,00	2	1,16	0	0
4 KRŠČANSKI SOCIALISTI SLOVENIJE	2	1,00	0	0	0	0
5 SOCIALNI DEMOKRATI	20	9,95	26	15,12	32	20,13
6 ZDRUŽENI ZELENİ	2	1,00	1	0,58	0	0
7 DeSUS - DEMOKRATIČNA STRANKA UPOKOJENCEV SLOVENIJE	9	4,48	8	4,65	4	2,52
8 SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA - SDS	60	29,85	55	31,98	49	30,82
9 ZARES - nova politika	10	4,98	10	5,81	8	5,03
10 NEODVISNA LISTA ZA PRAVICE BOLNIKOV	0	0	0	0	1	0,63
11 LDS LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE	4	1,99	12	6,98	8	5,03
12 SLOVENSKA NACIONALNA STRANKA - SNS	3	1,49	2	1,16	0	0

Športni objekti in kamp pod Gradiško Turo

Ideja o Kampu pod Gradiško Turo sega daleč nazaj. Za uresničitev ideje je bilo potrebno veliko truda, saj je bilo treba skozi kup ovir, ki jih spremlja gradnja v tako občutljivem okolju. Območje, kjer se gradijo športni objekti in kamp pod Gradiško Turo, je zavarovano območje, in sicer je v Krajskem parku Južni in zahodni obronki Nanosa, v območju Natura 2000 ter posebno varstveno območje Trnovski gozd - južni rob in Nanos. Zemljišče, na katerem se gradi (parc. št. 939/189 k.o. Vipava), je bilo potrebno najprej zemljiškoknjižno urediti, saj je bil prvotni lastnik Agrarna skupnost Gradišče. Sedaj je lastnik Občina Vipava.

Občina je za ureditev športnih objektov in kampa pod Gradiško Turo kandidirala na več evropskih razpisov. Na razpisu agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja ukrep 322: Obnova in razvoj vasi; smo uspeli in pridobili sredstva do višine 217.000,00 EUR oz. do 50% upravičenih stroškov. Gradbeno dovoljenje je bilo pridobljeno 9.7.2007 in 8.10.2008 spremenjeno zaradi delne spremembe projekta.

Nemudoma po sklepu za pridobitev EU sredstev smo pripravili razpis za izbiro izvajalca. Med 10 ponudniki je bila najbolj ugodna ponudba Primorja d.d. iz Ajdovščine. Projekte je pripravila družba Detajl d.o.o. iz Vipave, nadzor pa opravlja družba Castrum d.o.o. iz Ajdovščine.

Dela se izvajajo v dveh fazah:

1. faza: športni objekti in servisni del objekta
2. faza: kamp (šotorišče in prostor za avtodome).

Zgrajeni bodo naslednji športni objekti: igrišča za mali nogomet, košarko, odbojko, otroški park, balinišče, dve tenis igrišči z umetno travo in plezalna stena, ki bo stala neposredno ob servisnem objektu. Servisni objekt bo imel recepcijo kampa, bar ter vse potrebne servisne in sanitarne prostore.

1. faza mora biti končana do 5.10.2009, saj je potrebno do takrat oddati vlogo za EU sredstva.
- V 2. fazi se bo zgradilo šotorišče ter prostor za kamparje in prikolice.

Druga faza naj bi se pričela graditi takoj po zaključku prve faze.

Po končani gradnji bo občina kamp oddala v upravljanje oz. najem najbolj primernemu ponudniku. S samo investicijo v kamp naj bi občina spodbudila razvoj turizma in vseh vzporednih dejavnosti.

Komunalna oprema obrtnih con V1, V2 in V3 v Vipavi

Z izgradnjo hitre ceste skozi Vipavo so se začele kazati možnosti in potrebe za izgradnjo obrtnih con. Cone, imenovane V1, V2 in V3, ležijo neposredno ob hiti cesti v smeri proti obrtni coni (bivše tankovske garaže). Vse tri cone obsegajo približno 8 ha površin.

Za izgradnjo infrastrukture v obrtnih conah je občina kandidirala na razpis za pridobitev evropskih sredstev. Na razpisu je uspela in si s sklepom ministrstva - Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, pridobila sredstva v višini do 812.275,60 EUR oz. največ v deležu 85% izkazanih in plačanih nepovratnih sredstev. Sredstva so razporejena: v letu 2008 v višini 554.783,84 EUR ter v letu 2009 v višini do 257.491,76 EUR.

Sredstva za leto 2008 je občina že prejela. Pred izplačilom so predstavniki ministrstva preverili vse postopke javnega naročanja, vodenja ločenih knjigovodskih evidenc, preveritev ustreznosti potrebne investicijske dokumentacije in preverili postopke informiranja in obveščanja javnosti o izvedbi.

Na podlagi javnega razpisa je bila za izgradnjo izbrana družba Gradišče d.o.o. iz Cerknice. Projekte je izdelala družba Detajl d.o.o. iz Vipave, nadzor opravlja Castrum d.o.o. iz Ajdovščine. Vsa dela morajo biti zaključena do 29.9.2009 in do takrat tudi poslan zahtevek za evropska sredstva. Z izgradnjo kompleksa obrtnih con so postavljeni osnovni pogoji za razvoj malega podjetništva in obrti.

Konec julija 2009 se bomo peljali po hitri cesti skozi Rebrnice

Kot kaže in napovedujejo odgovorni na DARS-u, se bomo v zadnjem tednu julija 2009 peljali iz Vipave proti centru Slovenije po hitri cesti.

Verjetno je že čas, da se to zgodi, saj je bila Uredba o lokacijskem načrtu za Primorski krak avtoceste na odseku hitre ceste Razdrto - Vipava objavljena v Uradnem listu 03.09.1999. Uredbo je podpisal takratni podpredsednik vlade Marjan Podobnik.

Objava Uredbe je bil tudi nekakšen začetek izgradnje hitre ceste skozi občino Vipavo. Gradnja dobrih 15 km dolge trase skozi ozemlje naše občine bo trajala le mesec manj kot deset let. Seveda s samim odprtjem še ne bo dokončano vse, kar sodi h gradnji hitre ceste. Gotovo se bodo še leta urejale zadeve, ki so tako ali drugače povezane z izgradnjo hitre ceste.

Deset let je sicer dolga doba za tako malo kilometrov hitre ceste. V poštev moramo vzeti, da je okrog 10 km tega odseka zgrajenega na zelo občutljivem terenu preko Rebrnic.

Med samo izgradnjo je prišlo tudi do prestavljanja trase nad Hraščami. Zapletov je bilo mnogo, verjetno jih bo še nekaj ostalo za čas po odprtju. V tem trenutku je najpomembnejše, da se hitra cesta odpre za promet in s tem zagotovi tudi primerna povezava celotne Vipavske doline z Ljubljano oz. ostalim delom Slovenije.

Jože Papež, tajnik Občine Vipava

Utrinki iz Francije

Zadnji vikend v maju je bil ponovno čas druženja in utrjevanja prijateljskih vezi med prebivalci pobratenih občin Vipave in Lumbina v Franciji. Že tretjič se je nogometna ekipa NK Vipava, sestavljena iz selekcije U10 in U12 udeležila mednarodnega nogometnega turnirja v mestu Crolles.

Vipavska miza

Napis ob sadiki pinele

Kot je to že praksa organizatorjev, so mladi nogometaši prespali pri družinah svojih francoskih vrstnikov. Ekipa s trenerjema Mitjo Lavrenčičem in Alešem Kodelja je preživela dva aktivna dneva na nogometnih igriščih. Sobota s tremi izgubljenimi tekmami, vprašljivim sodniškovim sojenjem in poškodbami, ni bila najbolj vzpodbudna niti za naše »fante« niti za trenerje in ne za spremljajoče starše ter ostale navijače. Nedelja je minila v bistveno prijetnejšem vzdušju, saj je ekipa pokazala, kaj zmore in na koncu med dvanajstimi ekipami zasedla peto mesto.

Medtem, ko so se za nogometaše glavni dogodki odvijali na nogometnem stadionu, pa so se vzporedno utrjevale vezi med občinama. Društvo »Julka« je že prvi večer pričakalo vse spremljevalce nogometašev in pripravilo okusno pogostitev. Prisotne je pozdravila predsednica društva

Od leve proti desni: Vida Babič, Bogdan Godnič - vipavski podžupan, Gerard Trumaut - podžupan Lumbina, Gisele Giraud - predsednica Društva "Julka" in Daniel Giraud.

seveda slovenske dobrote. Slovenska miza je bila obložena z vipavskimi jogurti, sirom, vinom, češnjami, domačim kruhom in čudovitim pecivom vseh vrst. Seveda ni manjkala potica in atrakcija- rezanje pršuta na stojalu.

Sončna nedelja se je na nogometnem igrišču začela s prvim neodločenim rezultatom naše ekipe, v Lumbinu pa s srečanjem pred občinsko stavbo. Podžupana občin Lumbin in Vipava sta ob prisotnosti članov društva Julka in dela vipavskih gostov slovesno posadila sadiko pinele na zelenici pred občino. Pri tem jima je pomagal izkušen vinogradnik Srečko Marc.

Zbrane ekipe na igrišču

Trta bo zagotovo lepo rasla, saj je bila v nadaljevanju zalita z vodo in celo s francoskim šampanjcem. Navdušeno skupaj zapeta evropska himna je potrdila, da evropsko državljanstvo ni le stvar papirja, ampak predvsem srca.

Nedeljsko popoldne je bilo, prijetno in polno navdušenja nad odlično igro naše ekipe, ki se je uspešno uvrstila v prvo polovico zmagovalne lestvice. V finalu sta se za končno zmago borili ekipi franco-

skega St. Etienna in švicarskega Neuchatela. Zmagala je francoska ekipa. Sledil je še slovesen mimohod ekip z zastavami in ob zvokih himen vseh sodelujočih držav ter nato podelitev pokalov.

Slovo od članov društva »Julka« je minilo v veselem vzdušju in v napovedi, da se ponovno vidimo že v prvi polovici letošnjega julija v Vipavi.

Vida Babič

IZ ŠGV

Iz Škofijske gimnazije

Šolsko leto se izteka. Vsak zaključek je po svoje lep, a tudi stresen, zlasti če se še le tik pred njim zaveš, da je šolsko leto mimo. Se zgodi, tako nam, kot seveda še zlasti rado dijakom, ki jim je v njihovi mladostni hitrosti čas resnično relativna stvar. No, dijaki so trenutno že v pričakovanju počitnic, najlepši meseci so pred njimi. Še prej pa je potrebno vložiti ves trud v zadnja preverjanja znanja, v morebitna zviševanja ocen, saj v nekaterih primerih ŠGV-jevci niso zadovoljni z učiteljevo oceno njihovega znanja, spet v drugih, manj prijetnih, učitelji niso zadovoljivo ocenili njihovega truda. A vsi vemo, da tudi ta stresni del mine, da je vsaka izkušnja lahko pozitivna za obe udeleženi strani, če jo le želimo doživeti pozitivno in, končno, prihaja poletje, čas počitka za sive celice, čas, ko se lahko "bolj poglobljeno" posvetimo tudi lenarjenju in ostalim dejavnostim, ki se nam med šolskim letom bolj ali manj uspešno izmikajo.

Dijaki so se tudi v drugi polovici leta udeleževali tekmovanj in seveda odlično zastopali našo šolo. Zbrali smo rezultate nekaterih ...

Državno tekmovanje iz znanja italijanskega jezika (Ljubljana, 14.3.2009):

Ajda Gracia Golob, 3. c, zlato priznanje.

Državno tekmovanje v znanju biologije - proteusovo priznanje (Ljubljana, 21.3.2009): Nensi Frank, 2. b (zlato priznanje), Blaž Kernel, 2. c (zlato priznanje).

Državno tekmovanje v raziskovalnih nalogah novejšje zgodovine - Ljubljana: Meta Kompara in Mateja Stibilj (2. c) - 1. mesto.

Državno bralno tekmovanje iz italijanskega jezika z naslovom "Lepota romanskih jezikov navdihuje" - Oxford center (Ljubljana 10.4.2009): Marija Busija (2. a): 1. mesto.

Na literarnem natečaju Z domišljijo na potep založbe Smar-team, ki ji je tudi izdala knjigo z naslovom **Mara - O sončnicah in poteh**, je Ivana Kobal (na sliki) dosegla prvo mesto.

Dogodkov na šoli je bilo seveda precej, manjših, večjih, pomembnejših, osrednjih in stranskih - vsi gradijo utrip ustanove, vsi tkejo vezi - o njih naj spregovorijo fotografije:

V telovadnici ŠGV so se 1. 4. 2009 na 4. nogometnem turnirju vipavskih vzgojno-izobraževalnih zavodov zbrale nogometne ekipe: Učni center Janka Premrla Vojka (vojašnica), CIRIUS Vipava, OŠ Draga Bajca in gostitelji Škofijska gimnazija Vipava.

Prehodni pokal si je zaslužila ekipa OŠ Draga Bajca, pohvala pa tudi najzvestejšim navijačem - varovancem in njihovim vzgojiteljem iz zavoda za invalidno mladino.

Vsako leto skupaj z novo generacijo maturantov odplešemo novim dogodivščinam naproti: z lepimi besedami, mislimi, z zanimivimi predstavami in seveda čednimi oblekicami se dijaki simbolično poslovijo od srednje šole na maturantskem plesu, ki je bil letos 18. 4. 2009 v hotel Bernardin v Portorožu.

Šegavo se morajo maturantje posloviti tudi od nižjih letnikov, posredovati jim morajo napotke za nadaljnje "vodenje" šole, pa tudi dokončno in za vedno morajo odgnati hudobni cvek. Letos so ga zažgali 15. 5. 2009.

Dijaki vseh letnikov pa so se izkazali tudi z dvema kulturnima prireditvama, in sicer je več kot trideset dijakov sodelovalo pri gledališki predstavi Sen kresne noči, pod mentorstvom Bojane Kompara, ki so jo premierno uprizorili 22. 4. 2009 v Kulturnem domu Vipava. Glasbo za predstavo je napisala Meta Fajdiga, dijakinja tretjega letnika, sceno in kostume so sooblikovali dijaki likovnega krožka pod mentorskim vodstvom Polone Kunaver Ličen in Davida Lična. S predstavo bodo nastopili tudi v septembru na Štrudlfestu v Ajdovščini.

Druga prireditev pa je ...

Konec meseca maja je na ŠGV že tradicionalno rezerviran za nastop pevskega zbora. V nedeljo, 17. maja sta se v Kulturnem domu v Vipavi predstavila dva pevska sestava, poleg zborovskega petja pa smo na koncertu prisluhnili še dvema instrumentalnima skladbama in štirim pesmim iz prej omenjene predstave Sen kresne noči. Najprej se nam je predstavil dekliški zbor. V njem pojejo dekleta prvega letnika, vodi pa jih nekdanja dijakinja ŠGV Ana Kodelja. Nastop so dekleta izvedla ob klavirski spremljavi sošolke Klare Koradin in nas gotovo prepričala s svojo muzikalnostjo in spročenostjo.

Srednji del koncerta so oblikovale tri dijakinje, ki svoje glasbeno znanje izpopolnjujejo na različnih primorskih glasbenih šolah: z Ano Fornazarič smo se ob zvokih kitare za hip preselili v svet Latinske Amerike, Mojca Batič (violina) in Meta Fajdiga (klavir) pa sta nas ganili s skladbo iz filma Schindlerjev seznam. Med obema instrumentalnima skladbama pa so zapele tudi vile iz Shakespearove gledališke predstave.

Koncert je sklenil Mešani mladinski zbor ŠGV pod vodstvom Loredane Sajovic. S pesmijo so nas popeljali v svet slovenske ljudske pesmi, nastop pa zaključili z vedrimi ritmi duhovne in zabavne glasbe. S kontrabasom, bobni in kitaro so ritem vodili Miha Červ, Martin Malik in Urban Štrancar, za klavirsko spremljavo pa je poskrbela Meta Fajdiga.

Bojana Kompara

Ogledali smo si tudi Škofjeloški pasijon ...

Škofjeloški pasijon je dramsko besedilo, ki ga je v obdobju baroka, leta 1721 napisal loški kapucin, pater Lovrenc Marušič oziroma oče Romuald. Predstavlja najstarejše ohranjeno dramsko delo v slovenščini, hkrati pa tudi edino ohranjeno evropsko pasijonsko režijsko knjigo iz baročnega obdobja. Besedilo je v slogu verzificiranih monologov nastopajočih oseb organizirano v 13 podob ali slik, ki tematsko predstavljajo Kristusovo trpljenje in je povzeto po svetopisemskih besedilih.

Ima dva poglavitna razdelka. V prvem govori o človekovem padcu v greh, ki je delo hudobnega duha, v drugem pa prikazuje Kristusovo trpljenje, s katerim je človek odrešen.

Vseh 640 igralcev, od tega 80 konjenikov in približno 600 ostalih sodelujočih, je pri uprizoritvi navzočih prostovoljno. Njihov motiv in želja za sodelovanje sta ljubezen do gledališča in spoštljiv odnos do kulturne dediščine, njihovo plačilo pa zadovoljstvo po uspešnih predstavah in ponos, da so oni tisti, ki so danes nosilci žive dediščine. Vsi nastopajoči nosijo za to priložnost izdelane zanimive in barvite pasijonske kostume, ki nam prikazujejo način življenja v tedanjem času.

V svojih začetkih je bil Romualdov Škofjeloški pasijon znamenje časa – in prav tako znamenje je tudi za naš čas!

Špela Praček, 3. b

Sodelovali smo na 12. škofijskem dnevu mladih, ki se je odvijal v soboto, 25. aprila 2009, v študentskem centru Jadro v Kopru ...

...blagoslovili in predali uporabi nov šolski kombi(stari je v 13 leta svoje že odslužil ali odvozil) ...

...prostovoljci akcije »Postani moj prijatelj« so se udeležili zaključnega srečanja v CIRUS-u (letos je otroke v »Zavodu« obiskovalo 46 naših dijakov, ki so skupaj opravili okrog 1250 ur prostovoljnega socialnega dela in si nabrali še več dragocenih izkušenj) ...

Ekскурzije - vsako leto se vsi dijaki (skupaj s profesorji,

seveda) odpravijo raziskovat Slovenijo in širši »svet«. Prvoletniki odkrivajo poti slovenskih prednikov in preverijo, do kod segajo meje slovenskega etničnega

ozemlja, - obišejo Prekmurje, zamejce, ki to uradno več niso, na Koroškem, in na Madžarskem.

Drugi letniki poromajo v Rim in preučujejo zibelko evropske civilizacije, tretji letniki pa si ogledajo Dunaj, glavno mesto Avstrije, kjer so se nekoč šolali slovenski izobraženci.

Zaključna prireditev

Zaključek ... zaključna prireditev - logična posledica. Uradni konec mora biti, sicer bi vedno našli še kak izgovor, da bi se vrnili

v šolo. Zaključna prireditev pa slovesno zaključi še eno šolsko leto. Letos je organizacijo le-te prevzel g. Andrej Vovk, povezovala pa sta jo Mateja Stibilj in Črt Harej iz 2. c.

Kot se spodobi za polnoletno Slovenijo, članico Evropske skupnosti, smo začeli z Odo radosti, in zaključili s slovensko himno ter tako počastili še dan državnosti. Vmes so dijaki peli (mešani pevski zbor pod vodstvom Loredane Sajovic in deklški zbor pod vodstvom Ane Kodelja), igrali, razmišljali; modre besede so nam vsem spregovorili g. ravnatelj, g. rektor in g. škof. Vredno je ponoviti misel, da zaključek vedno prinese lepe in tudi grenke spomine; a da se je za napake mogoče opravičiti, zamere zgladiti in vztrajati v dobrem, kot uči apostol Pavel, katerega leto obeležujemo letos.

Na koncu sta ravnatelj ŠGV, g. Anžel, in rektor, g. Rebec ob prisotnosti koprskega škofa, g. Piriha, podelila zlata priznanja naše šole.

Naši dijaki so namreč pridno opravljali šolske obveznosti, a vsako leto znova je vredno poudariti, da so obšolske dejavnosti, ki mladega človeka bogatijo tudi širše, izjemnega pomena za osebno rast, za ponotranjenje vrednot, ki jih želi ŠGV mladim posredovati - s šolsko in obšolsko "snovjo" ..

Tako so tudi letos mnogi prejeli bronasta (101 dijak), srebrna (63 dijakov) in zlata priznanja za sodelovanje in uspehe na različnih področjih: od odličnega šolskega uspeha, preko odličnih uvrstitev na regijskih in državnih tekmovanjih iz znanja matematike, fizike, kemije, jezikov, zgodovine ..., preko izjemnih uspehov v športnih, literarnih, glasbenih ... dejavnostih.

Naj naštejem le »zlate« dijake: Barbara Grahor (1. a), Sergeja Valič (1. b), Meta Kompara (2. c), Mateja Stibilj (2. c), Andreja Bratovš (3. a), Marjana Lapajne (3. a), Ivana Kobal (3. b), Matija Primožič (3. b), Maja Vatovec (3. b), Ajda Gracia Golob (3. c), Ana Pišot (3. c), Kristina Kosmač (4. a), Katja Lapajne (4. a), Klemen Božič (4. b), Irena Čavdek (4. b), Urban Gregorc (4. b), Klara Hlad (4. b), Tanja Krajnc (4. b), Karolina Praček (4. b), Jakob Valič (4. b), Katarina Čermelj (4. c), Lara Likar (4. c), Maruša Štefín (4. c), Minka Žbogar (4. c).

*Zbrala in uredila Irena Krapš Vodopivec
Fotografije Nadja Pregelj*

IZ OŠ

Presenetil nas je Bojan Emeršič

Sreda, 25. marec, je bil zame čudovit dan. Učiteljica Andreja Premrl je sklicala nujen sestanek dramskega krožka. Vadili smo posamezne prizore iz igre, ki jo pripravljamo. Gospa ravnateljica Alenka Nussdorfer Bizjak nam je prišla povedat, da nas bo ta dan obiskala snemalna ekipa

ŠKL in na kratko posnela naše delo. Že to je bilo presenečenje. Učiteljica nas je zapustila in naročila, naj nekaj minut vadimo sami. Rekla je, da gre v telovadnico vprašat snemalce, kdaj nas bodo posneli. Čudno se mi je zdelo, da je ni bilo nazaj kar nekaj časa. V njeni odsotnosti smo vadili in tudi malo klepetali. Postajal sem nestrpen, saj se mi je mudilo v šolsko telovadnico na polfinalno tekmo ŠKL Vipava : Grosuplje. Dogovorjeni smo bili, da bom na tekmi posnel nekaj fotografij. Pa tudi sicer me je tekma zanimala, saj je bila nasprotna ekipa trd in zahteven tekmelec. Seveda pa je

bilo mikavno tudi to, da nas bodo pri igranju posneli in naše delo predstavili na televiziji. Odločil sem se, da počakam. Končno je vstopila učiteljica s snemalcem in novinarko. Posneli smo tri prizore. V tretjem prizoru je z mano igral Nejc Mesesnel, ki se je neprestano »motil«. Spraševal sem se, kaj mu je, saj je še nekaj minut nazaj znal besedilo. Mislil sem si, da ima mogoče tremo pred kamero ali pa se hoče narediti »frajerja«. Njegove napake so učiteljico »razjezile«. Rekla mu je, da ne igra dobro in da bo poklicala kakšnega profesionalca, ki ga bo nadomestil. Klicala je kar gospoda Bojana Emeršiča. Nisem ji verjel, ostali člani dramskega krožka pa tudi ne. Mislil sem si, da bi bilo enkratno, če bi res prišel, a se mi je to zdelo skoraj nemogoče. Kar naenkrat pa je skozi vrata vstopil nihče drug kot Bojan Emeršič. Nisem mogel verjeti svojim očem. Na ŠKL sem res poslal željo, da bi se enkrat srečal z njim, toda vseeno sem bil šokiran. Vse se je odvijalo zelo hitro. Bojan je nadomestil mojega soigralca Nejca in skupaj sva odigrala prizor. To mi je bilo v veliko čast. Malo smo še poklepetali z njim, ga spraševali o igralskem poklicu ... potem pa je sledilo še skupinsko fotografiranje. Tudi ostali člani dramskega krožka so bili nad presenečenjem navdušeni. Na koncu smo Bojana prosili še za avtograme in se poslovili od njega.

Zame je bilo to najbolj domiselno presenečenje vseh časov. Zagotovo bo za vedno ostalo v mojem spominu. Srečanje z Bojanom Emeršičem mi bo dalo še dodatno motivacijo za igranje v dramskem krožku.

Nejc Furlan, 8. b

Mladi v akciji

Na naši osnovni šoli se je v dneh od 21. do 26. aprila 2009 odvijal mednarodni projekt v okviru programa Mladi v akciji, ki ga je podprla Občina Vipava. Program Mladi v akciji je program Evropske unije, ki sledi ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Namenjen je predvsem mladim od 13 do 30 let, omogoča pa projekte na različnih področjih. Naslov našega projekta je bil Vloga športa, kulture in preventive v povezavi z ogroženostjo otrok v osnovni šoli.

Glavni cilji projekta so medkulturni dialog, združevanje mladih brez diskriminacije in nestrpnosti, neformalno učenje, izmenjava šolskega kurikulumu, spoznavanje kulture, običajev, okolja ... šole partnerice. Naša partnerica je bila Osnovna šola Lukavica iz Bosne in Hercegovine.

Na projekt smo se intenzivno pripravljali kar nekaj časa. Pri izvedbi projekta je sodelovalo 40 učencev naše OŠ. Deset od njih pa jih je sodelovalo v vseh fazah projekta (ideje, načrtovanje,

zbiranje gradiva, priprava, izvedba, evalvacija). V projekt so vložili veliko truda, prostega časa in znanja, zato si zaslužijo, da jih na tem mestu omenim. To so učenci osmega in devetega razreda: Vid Čermelj, Robi Ferjančič, Sebastjan Jamšek, Simon Klančar, Martin Kodelja, Hana Kovač, Dominik Lavrenčič, Anja Ličen, Nika Uršič in Dominik Vrčon. Pomembno vlogo sta imeli tudi učenki Elvina Alekić in Amela Kurtić, ki sta skrbeli za prevajanje. Učence sva pri delu usmerjala vodja projekta Mitja Lavrenčič in mentorica Andreja Premrl, na pomoč pa so nam

pri posameznih dejavnostih priskočili tudi ostali učitelji. Projekt so omogočili *Evropska komisija, Občina Vipava, Slovenska vojska, Krajevna skupnost Vipava, Nogometni klub Vipava in zaposleni na OŠ Draga Bajca Vipava.*

Uspelo nam je sestaviti izjemno pester in zanimiv šestdnevni program. Raznolike dneve smo začeli s poukom. Vlogo učiteljev so prevzeli učenci. Naši učenci so predavali gostom o Sloveniji, Vipavi, znamenitostih, ljudeh, kulturi, običajih ... in obratno. Tudi na likovni pouk in športno vzgojo nismo pozabili. Pridobljeno znanje so učenci obeh šol dokazovali v kvizu. Gostom smo Vipavo in njene znamenitosti tudi pokazali. Vrstnike iz BiH smo naučili kuhati štruklje, oni pa so nam pokazali, kako se pripravi pravi burek. Učenci so se pomerili tudi v kuhanju pasulja in nam tako pripravili odlično večerjo, katere so se udeležili tudi številni občani Vipave. Delček naravnih znamenitosti Slovenije so lahko gostje občudovali tudi v Škocjanskih jamah. Večerni čas smo namenili druženju ob različnih zabavnih in kulturnih prireditvah, kjer so sodelovali folklorna skupina OŠ Lukavica, rock skupina iz Lukavice, recitatorji, šolski pevski zbor, Tamburjaši z gosti, folklorna skupina s podružnične OŠ Podnanos, dramski krožek ...

Ob pogledu na nasmejane in zadovoljne obraze je bil naš trud poplačan. Uspešno smo prestali izvedbo prvega mednarodnega projekta na naši šoli in že nestrpno čakamo na naslednjega.

Utrinke o tem tednu in svojem delu so napisali tudi nekateri učenci.

Andreja Premrl

Mislím, da je projekt uspel. Z našim dosežkom sem zelo zadovoljna. Med samo izmenjavo sem zelo uživala in se zabavala, bila sem zaposlena z različnimi stvarmi in nikoli mi ni bilo dolgčas. Z učenci iz BiH smo se lepo razumeli, včasih je prišlo do kakšnega jezikovnega nesporazuma, vendar smo ga hitro rešili. Skupaj smo igrali nogomet, likovno ustvarjali, pripravljali razstavo, preko radia obveščali javnost o dogajanju na šoli, dajali izjave za različne časopise ... Bilo je lepo, zato smo hitro pozabili na trud in prosti čas, ki smo ga vložili v realizacijo projekta. Upam, da se bomo kmalu začeli pripravljati na naslednji projekt.

Hana, 9. a

Všeč so mi bila predvsem predavanja bosanskih učencev, saj so nam na zanimiv način prikazali svojo kulturo in običaje. Večkrat so nam tudi zaplesali, najbolj mi je v spominu ostalo »Orientalsko kolo«, katerega smo poskušali zaplesati tudi sami, a rezultat ni bil ravno tak, kot smo si zamislili. Naučili so nas tudi ljudsko pesem »Snijeg pade«. Najbolj zabavno pa je bilo v petek, ko smo imeli kviz, v katerem so učenci obeh osnovnih šol pokazali, kaj so se naučili. Na koncu tedna smo bili že vsi utrujeni od napornega in pestrega programa, zato smo prvomajske počitnice izkoristili za regeneracijo.

V. K., 9. a

Prvi dan sem z učenci OŠ Lukavica navezovala stike. V naslednjih dneh pa sem imela posebno nalogo – prevajanje. Prevajala sem pri predstavitvi šole, Vipave, pri pouku, na prireditvah, pri kvizu ... To delo sem opravljala z veseljem. Tudi sicer sem bila nad projektom navdušena, saj je bil teden zanimiv in poučen. Prehitro je prišel dan, ko se je bilo treba posloviti. Kar težko smo se ločili, zato smo se z nekaterimi učenci dogovorili, da bomo ohranili stike. Upam, da jim bomo vrnili obisk.

Elvina Alekić, 9. c

To je bila zame čudovita izkušnja. Spletli smo nova prijateljstva in poznanstva. Sama sem se naučila veliko novega. Spoznala sem drugačno kulturo, običaje ... in se naučila kuhati pravi bosanski pasulj. Kljub razlikam, ki so med nami, smo vsi uživali in se imeli fajn.

Anja Ličen, 9. a

Skupaj z učenci iz Bosne smo preživeli umetniško popoldne ob vipavskih znamenitostih. Ustvarjali smo na trgu v Vipavi, v parku ... Izdelke smo kasneje razstavili v šolski galeriji. Kljub manjšim težavam v razumevanju, ki smo jih nekako premostili, smo se imeli lepo. Dokazali smo, da jezik ne predstavlja ovire pri druženju mladih iz različnih držav.

NaNa

V projekt sem bila vključena, ker sem članica dramskega krožka. To je bila moja prva taka izkušnja. Mislim, da so taki projekti zelo koristni, saj se tako neposredno srečamo z drugimi kulturami. Gostili smo učence iz BiH. Ta država je v preteklosti doživela veliko gorja, zato še ni tako razvita, kot je Slovenija. Državljeni BiH imajo slabše možnosti za razvoj in napredek. Če povem po pravici, se mi ti učenci niso zdeli nič slabše izobraženi kot mi, ki živimo v Evropi in pod vplivom evropskega življenja. Menim, da si prizadevajo za čimbolj kvalitetno življenje in sledijo evropskim smernicam.

Eden izmed namenov projekta je bil tudi zблиžanje dveh različnih kultur. Gostje so nam predstavili svoje običaje, narodno nošo, posebne instrumente ... Naučili so nas peti neko bosansko ljubezensko pesem, ogledali smo si tudi film, ki prikazuje odnos med fantom in dekletom, ki se zaradi tradicije do poroke nista smela niti dotakniti.

Med nami večkrat zasledimo stereotip, da so prebivalci BiH manjvredni, da imajo zanikrno kulturo, da so slabši od nas, da izrazov, s katerimi jih nekateri označujejo, niti ne omenjam.

Vedno pogosteje lahko v medijih slišimo stavke: vsi smo enakovredni, vsi smo ljudje, vsi na svetu bi morali imeti enake pravice in dolžnosti ... Vprašajmo se, ali se tega zavedamo. Vsi se strinjamo

s temi stavki, toda, ali si v resnici prizadevamo za njihovo uresničitev. Z diskriminacijo prav gotovo ne! Največkrat je za naš odnos do tujcev in priseljencev (predvsem južnih) kriva misel, da nam bodo zasedli državo, da jih bo kmalu več, kot je nas Slovencev, da bomo zaradi njih izumrli ... Prav je, da se bojimo za svoj narod in ga spoštujemo. Preden pa vzpostavimo diskriminatoren odnos do tujcev, se moramo vprašati, zakaj so prišli k nam. Prišli so iskat boljše in lepše življenje, da bodo lahko skrbeli za svoje družine, da bodo imeli več sredstev za preživetje ... Mislim, da bi morale razvite

države združiti moči in pomagati tistim, ki so še v razvoju. Tako bi revnejšim državam pomagali postaviti temelje, na katerih bi potem same gradile gospodarstvo. Potem bi bil ljudem zaslužek dostopen tudi v domovini. Tudi oni bi verjetno raje živeli doma pri svojih družinah.

Ta projekt je eden izmed načinov, da se ljudje zblížamo, saj vsi sestavljamo en svet. Vsak od nas prispeva k celoti.

Učenci OŠ Lukavica so se pri nas imeli lepo. Domov so odšli z nasmehom na obrazu, nekateri celo s solzami v očeh. Upam, da so ta nasmeh ponesli v domovino in da si bodo tam prizadevali za uresničitev svojih sanj ter sledili evropskim smernicam, da bomo nekoč res imeli vsi enake možnosti.

Sara Kavčič, 9. c

V programu Mladi v akciji sem sodelovala kot članica mladinskega pevskega zbora. Teden je bil zanimiv, pouk je bil drugačen, kot smo ga vajeni. Učenci OŠ Lukavica so nam predavali o svoji kulturi, običajih, vsakdanjem življenju, značilnih jedeh, šoli ... Vsak večer smo na šoli dogajanje popestrili s kulturnim dogajanjem. Naš pevski zbor je nastopil kar dvakrat. Nad programom projekta smo bili vsi navdušeni. Upam, da se bom lahko podobne oblike učenja še kdaj udeležila.

Sara Trošt, 8. b

Rekreacija za mladino

V letošnjem šolskem letu sta Občina Vipava in OŠ Draga Bajca Vipava omogočili rekreacijo za mlade od 14. leta starosti naprej. Mladi smo lahko od januarja do maja za svoje zdravje skrbeli kar trikrat tedensko po eno uro in pol. Ob ponedeljkih smo v Vipavi igrali košarko, odbojko in namizni tenis, ob sredah v Podnanosu nogomet, ob četrtek pa košarko v Vrhpolju. Skupno se je ponujenih

športnih aktivnosti tedensko udeleževalo preko 80 mladih iz Vipave in okolice. Nad tako obliko rekreacije in druženja smo bili navdušeni, zato upamo, da bo organizirana tudi v naslednjem letu. Odločili smo se tudi, da bomo v mesecu juniju organizirali enodnevni projekt 24 ur športa.

Mitja Lavrenčič

*Zbrala in uredila:
Andreja Premrl, prof. slovenščine*

Podružnica Podnanos

Veliko se dogaja pri nas!

Mladi pesniki in pesnice, učenci in učenke 5. razreda OŠ Draga Bajca Vipava, podružnica Podnanos, so tudi letos sodelovali na natečaju 9. Mlada Vilenica 2009. Mladi literati, ki imajo v zborniku Mlade Vilenice 2009 svoje pesmi objavljene, so: Patricija Curk, Teja Pižent, Uroš Koritnik, Monika Trošt in Samuel Žvanut.

Osrednja prireditev je bila v soboto, 23. maja 2009, v Amfiteatru Kosovelovega doma v Sežani. Literarno nagrado Mlada Vilenica sta letos prejeli Jana Stekar iz Števerjana v Italiji in Gaja Rupnik Caruso iz Idrije. Poleg nagovora vodje natečaja Mlada Vilenica 2009, Magdalene Svetina Terčon, je mlade literate nagovoril tudi pesnik akademik Ciril Zlobec.

Če bo v naslednjih letih navdušenje za pesnjenje v Podnanosu še tako veliko, se bomo gotovo še udeleževali tega natečaja. Med mnogimi avtorji sta res podeljeni le dve nagradi, gotovo pa je velika nagrada tudi to, da imajo mladi pesniki svoje pesmi objavljene v zborniku. In zato se bomo še naprej trudili in ustvarjali.

Raziskovalci ob starem mostu v Podnanosu

Učenci so raziskovali travniške rastline

V torek, 2.6.2009 smo se učenci in učiteljice 3., 4. in 5. razreda ter gospa Irena Kodele Krašna, univ. dipl. biologinja in prof. biologije s Ključem za določevanje rastlin na travniku v Podnanosu, odpravili raziskovat. Vsaka skupina je morala s pomočjo ključa določiti najmanj 10 travniških rastlin.

Učenci 5. razreda v Bohinjski Bistrici

Po praktičnem delu smo se vrnil v šolo in predstavili povzetke našega dela. Učiteljice Marjana Ukmar, Marija Nabergoj, Vida Trošt Vidic in učenci smo ugotovili, da smo s pomočjo tega ključa vsi spoznali mnoge travniške rastline. Šola v Podnanosu je s sodelovanjem v projektu dobila odličen Ključ za določevanje rastlin na travniku v Podnanosu, ki ga bomo z gospo Ireno Kodele Krašna še dopolnjevali, saj smo ugotovili, da so učenci našli celo nekatere rastline, ki jih v ključu še ni bilo. Sodelovanje v tem projektu nam omogoča tudi oglašanje in sodelovanje v mednarodnih vodah. Ključ bo kmalu dosegljiv tudi na internetnih straneh http://www.keytonature.eu/wiki/Izbor_orodij.

Učenci 5. razreda so si s pridnim delom in sodelovanjem na natečaju Slovenskih železnic prislužili kolektivno nagrado Slovenskih železnic – brezplačno potovanje kamorkoli po Sloveniji. V sredo, 3.6.2009, smo se z vlakom odpeljali na zasluženi izlet v Bohinjsko Bistrico. Tam smo obiskali Vodni park Bohinj.

Ob koncu moramo pohvaliti še vse športnike, ki so sodelovali na šolskem atletskem tekmovanju v Vipavi in dosegli kar 36 medalj. Vseh podeljenih medalj je bilo 53. Vsem iskreno čestitamo.

Omeniti velja še dejavnost, ki je potekala v naši šoli zadnje mesece. Učenci in učiteljice smo se vsak teden srečevali na

mednarodnih vodah. Ključ bo kmalu dosegljiv tudi na internetnih straneh http://www.keytonature.eu/wiki/Izbor_orodij.

Fantje iz 4. razreda so pobrali vse medalje v metu žogice

tečaju kaligrafije, ki ga je vodila gospa Ingrid Boben. Naučili smo se osnov pisave gotice in že naredili nekaj krasnih izdelkov. Tečaj kaligrafije je navdušil vse sodelujoče, ki svoje znanje še naprej širimo. Dobro bi bilo, da bi take dejavnosti organizirali tudi vnaprej. Ob tem naj velja zahvala krasnemu timu učiteljc v Podnanosu in podpori vodstva v Vipavi, ki naše projekte podpira.

Vida Trošt Vidic

Pravljični svet v šoli Podnanos

V petek pred prvomajskimi počitnicami smo imeli na naši šoli čudovit eko dan. Letos je bil pravljичno obarvan, saj smo medse povabili pravljīčarko Jano Stržinar. Že ves teden smo se na obisk pripravljali, saj smo v knjižnici poiskali njene pravljice, jih prebirali, opazovali ilustracije in fotografije ter risali in slikali tudi sami. Komaj smo čakali, da nas obiše še avtorica sama.

Prikazala nam je Pravljičico o brezi in nam pričarala pravljīčni vilinski svet drevesnega ljudstva. Bili smo navdušeni. Po predstavi nam je predstavila še druge svoje junake iz mavričnega gledališča, nato pa nas je povabila, da izdelamo lutke tudi sami. Lotili smo se dela in iz starega kartona, blaga in papirja izdelali čudovita drevesa, ki so skupaj postala novo drevesno ljudstvo. Vsak je svoje drevo še predstavil drugim in dneva je bilo konec.

Otroci in učiteljice smo bili navdušeni, saj nas je ta pravljica res spodbudila k razmišljanju o tem, kako se sami obnašamo do dreves, da so tudi drevesa živa in da moramo nanje paziti, če hočemo, da bomo v njihovih sencah in čistem zraku še dolgo uživali.

Katarina Vitežnik, koordinatorica

Obeležili smo prvi pomladni dan

Eko šola Podnanos je letos na prav poseben način obeležila prvi pomladni dan.

Vodstvo Poslovnega sistema Mercator se je velikodušno odzvalo pobudi Nacionalne koordinacije programa Ekošola kot način življenja in podprlo projekt "10.000 sadnih dreves." V okviru tega projekta bodo slovenski ekošolarji v prihodnjih letih v okolici osnovnih in srednjih šol, vrtcev in domov Centra šolskih in občinskih dejavnosti, posadili 10.000 slovenskih avtohtonih vrst sadnih dreves. S to akcijo bomo skupaj pripomogli k ohranjanju slovenskih avtohtonih sadnih vrst in ekošolarjem omogočili, da bodo na šolskih vrtovih spoznavali vse skrivnosti gojenja sadnih dreves in jeseni pobirali sadove svojega dela. V okviru te akcije je bilo letos ob slovenskih ekošolah posajenih 1.070 sadnih drevesc.

V Podnanosu smo ob tem pripravili krajšo prireditev, na katero smo povabili predstavnico Merca-

torja, predsednika krajevne skupnosti, starše in ostale krajanje. V lepem sončnem dopoldnevu smo pozdravili pomlad s petjem, plesom in recitacijami, nato pa so otroci posadili češnji, zasuli jami in postavili oporo, ki jo mlado drevo potrebuje.

S skupnimi močmi smo popestrili biotsko pestrost okolice naše šole in s tem dejanjem

primaknili svoj kamenček k blažitvi podnebnih sprememb. Prepričani smo, da s to akcijo delamo nekaj koristnega za nas, naše otroke in za naravo. Če se bo ta akcija res nadaljevala tudi naslednje leto, se bomo zopet z veseljem pridružili, saj imamo prostor še za nekaj drevesc. Učenci in učitelji komaj čakamo, da drevesa zrastejo in obrodijo prve sadove.

Katarina Vitežnik, koordinatorica ekošole

IZ CIRIUS-a

Profesionalno usposabljanje v Centru

Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (Cirius Vipava) je v mesecu maju izvedel 1. sklop programa profesionalnega usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, s projektom Kako lahko pomagam – pomoč pri delu z osebami s posebnimi potrebami na področju gibalnih motenj. Izobraževanje, za katerega je Center pridobil finančna sredstva iz evropskih skladov v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in Skupnostjo organizacij za usposabljanje, je namenjeno predvsem učiteljem ter vzgojiteljem, ki delajo z osebami z gibalnimi in drugimi motnjami v rednih oblikah šolanja. Sedem dnevni program profesionalnega usposabljanja poteka skozi 3 šolska leta in je za slušatelje, ki prihajajo iz različnih šol, brezplačen. To je v času ko se tudi na področju vzgojno-izobraževalnih zavodov vse bolj omejuje sredstva, za izobraževanje strokovnega kadra, še kako pomembno. Izvedba seminarja Kako lahko pomagam? je bila zato razdeljena na prvi sklop, ki je potekal 3 dni v obliki delavnic, predavanj in demonstracij, drugi dvodnevni sklop bo potekal v mesecu oktobru ter zadnji, tretji dvodnevni sklop, se bo predvidoma zaključil spomladi v letu 2010.

Izvajalci seminarja prihajajo iz CIRIUS-a, kar je predvsem odraz dobrega strokovnega delovanja ustanove in poznavanja problematike gibalno oviranih oseb ter njihovih dolgoletnih izkušenj s področja izobraževanja in rehabilitacije. Številčnost odziva slušateljev nas je močno presenetila, saj se jih je odzvalo zelo veliko, iz različnih delov Slovenije, tako da je bilo potrebno slušatelje celo odkloniti. Prav zaradi številčnosti slušateljev

je tridnevno izobraževanje potekalo v prostorih osnovne šole v Vipavi in ne v prostorih CIRIUS-a. Samo izobraževanje je potekalo v obliki podajanja teoretičnih in praktičnih vsebin s področja psihološkega, nevro-motoričnega, zdravstveno-terapevtskega in specialno-pedagoškega delovanja oseb s posebnimi potrebami. V drugem in tretjem sklopu izobraževanja pa bodo dodane še vsebine s področja športa, posameznih terapevtskih in specialno pedagoških vsebin.

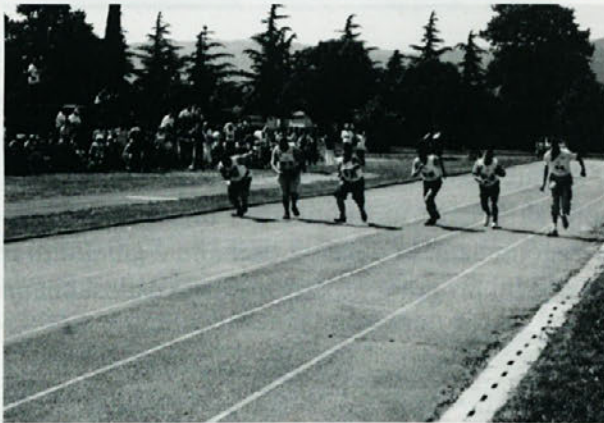
Profesionalnega usposabljanja se je udeležilo 66 slušateljev, največ (preko 40) jih je bilo iz osnovnih šol (le manjše število iz specializiranih ustanov), 19 iz vzgojno varstvenih organizacij (tudi razvojnih oddelkov), peščica pa iz poklicnih in srednješolskih oblik izobraževanja. Struktura slušateljev nakazuje temeljit zasuk na področju izobraževanja oseb s posebnimi potrebami (od leta 2000 je v veljavi zakon o integraciji otrok s posebnimi potrebami), saj se vse več otrok, kljub izkazanim primanjkljajem iz več področij, vključuje v redne oblike izobraževanja (prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo) in bistveno manj v prilagojene programe z nižjim izobrazbenim standardom ter posebne programe (specializirane ustanove).

Slušatelji so se za izobraževanje odločili predvsem iz želje, da bi pridobili dodatna, nujna znanja s področja gibalnih motenj ter specialno pedagoških vsebin, ki bi jih lahko vključili v svoj proces dela z učenci s posebnimi potrebami.

Dr. Erna Žgur, ravnateljica

Vipava gostila regijske igre Specialne olimpiade

Specialna olimpiada je športni program, ki osebam z motnjo v duševnem razvoju omogoča redno treniranje in nastope na tekmovanjih v različnih športih. Začetki Specialne olimpiade segajo v leto 1964, ko so v ZDA organizirali prva tekmovanja iz atletike in plavanja. Od tam se je gibanje hitro razširilo po vsem svetu in danes vključuje že okoli 200 milijonov oseb z motnjami v razvoju ter

združuje starše, prostovoljce, trenerje in vse ljudi, ki se zavedajo, kako pomembna je enakovrednost, složnost, sodelovanje, skrb za sočloveka.

Slovenija je postala samostojna članica Specialne olimpiade leta 1993, od vsega začetka se ji pridružuje tudi CIRIUS Vipava. Naši tekmovalci se redno udeležujejo lokalnih, regijskih in državnih tekmovanj v Sloveniji, večkrat pa so se že udeležili tudi svetovnih iger.

Vsako leto v maju potekajo po vseh petih slovenskih regijah Regijske igre Specialne olimpiade. Letošnje, že šestnajste po vrsti, je v primorsko-notranjski regiji po trinajstih letih ponovno organiziral CIRIUS Vipava.

Primorsko notranjska regija združuje 15 ekip. Tekmovalci prihajajo iz osnovnih šol, varstveno delovnih centrov in združenj. Poleg slovenskih ustanov sta članici tudi zamejski organizaciji Vzgojno zaposlitveno središče Mitja Čuk iz Opčin in Vzgojno zaposlitveno središče Guiliano Schultz iz Sosljana.

Letošnjih iger se je udeležilo 171 tekmovalcev iz 14 ekip. Za tako veliko in pomembno prireditev Specialne olimpiade, ki ji rečemo tudi svet zmagovalcev, smo delavci CIRIUS-a, upokojenci-bali-

narji, profesorji športne vzgoje iz osnovnih šol, starši, vojaki, gasilci in številni prijatelji združili moči in skupaj nam je uspelo. Tekmovalcem pripraviti teren, kjer so lahko pokazali, kaj zmorejo in nastopili v atletiki, balinanju, elementih košarke in elementih nogometa. Vsak je imel priložnost pomeriti se znotraj skupine sebi enakih in osvojiti medaljo.

Na stadionu je bilo tisti dan pisano in veselo. Za zabavo je poskrbel Vili Resnik, za popestritev programa pa vinska kraljica, rimski bojevnik in plesalke-članice skupine ADC iz Ajdovščine z mentorico Eleno Mikuž. Da ne bi bilo prevroče, je zapihala burja. Udeleženci so od nas odhajali zadovoljni, delavci CIRIUS-a pa smo ponosni nazdravili na naše uspešno skupno delo in rezultate.

Tanja Princes, mentorica ŠSD

Glasba je ena sama ljubezen

S temi kratkimi besedami bi lahko strnili več kot 20-letno glasbeno delovanje pevskega zbora in instrumentalnega ansambla Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava, pod strokovnim vodstvom specialne pedagoginje in glasbenice Loredane Sajovic.

Konec maja je ustanova organizira glasbeno-promocijski večer na dvorcu Zemono ob izdaji že 3. zgoščenke »Potem pa zraste v moža in poje drugačne pesmi«, ki je nastala po 7 letih glasbenega ustvarjanja.

Nova zgoščenka je rezultat kontinuiranega, večletnega dela s pevskim zborom, ki odraža predvsem ljubezen do ljudskih pesmi, pa tudi priredbe drugih glasbenih žanrov. Izdaja nove zgoščenke je naravni zaključek dolgoletnega glasbenega delovanja zbora v relativno isti sestavi otrok in mladostnikov, saj so se v njem izgrajevali, dopolnjevali in potrjevali številni učenci naše ustanove, ki sedaj počasi zaključujejo vzgojno-izobraževalne oblike usposabljanja ali pa so že vključeni v druge socialno-varstvene ustanove.

Skozi subtilno pretanjen glasbeni večer so se tako predstavile in razvrstile pesmi, ki so svojo glasbeno izpoved doživele že prej, pred leti, izdane pa so bile na 1. kaseti in zgoščenki ter pesmarici.

Mentorici in njenim pevcem so se na dvorcu Zemono pridružili tudi drugi umetniki, ki so z zborom sodelovali in prijateljevali na različnih oblikah glasbenih delavnic.

Glasbeno promocijski večer je tako poleg glasbeno-pevskega doživetja predstavil še celotno podobo ustvarjalnega agensa v Centru, saj so poleg pevcev in recitatorjev nastopili tudi mladi plesalci iz plesne skupine Vrtljak pod vodstvom plesne učiteljice Katje Bucik.

Da pa ima vse v življenju svoj začetek in tudi konec, so pokazali številni pevci in pevke, ki so se svoji mentorici in njenim somentorjem Andreji, Tamari, Marku in Ani, zahvalili za večletno iskreno ljubezen, podporo, spodbudo in skrb za uresničevanje glasbene pravljice, ki se je ponovno uresničila z izdajo nove zgoščenke.

Za primerno razpoloženje po koncertu so prispevali vsi, ki so se v teh letih trudili, da je zbor rasel in dozorel, kot tudi tisti, ki so petju vedno znali prisluhniti ter nenazadnje številni obiskovalci, ki

so pomagali k tako uspešni izpeljavi. Zahvaljujemo se tudi družbi Vipa Holding, ki je omogočila brezplačen najem dvorane, ter gostilni pri Lojzetu, ki je poskrbela za pogostitev. Iskrena zahvala pa gre seveda vsem tistim delavcem Centra, ki so s svojim delom skozi desetletja znali poiskati v prav vsakem otroku tisto pravo struno, pravo, pa ne samo glasbeno noto, ki je zaigrala in zapela v ubrano melodijo.

Dr. Erna Žgur, ravnateljica

Verouk in zaključna maša gojencev CIRIUS-a

Ure verouka so potekale redno, in sicer vsak četrtek v jedilnici CIRIUS-a, od 18.30 do 19.15. Ker so to otroci s posebnimi potrebami in torej predpisanih vsebin ne dojemajo oz. jih ne morejo dojeti, vsako obravnavano snov maksimalno prilagodim.

Na začetku ure najprej molimo, potem ponovimo snov prejšnje ure, sledi nova snov, ob 19. uri je obvezno Angelovo čaščenje in potem pojemo oz. se učimo novih pesmic. Verouk zaključimo z molitvijo.

Otroci sodelujejo po svojih zmožnostih in se veselijo vsakega »napredka« s svoje strani.

Vsak konec šol. leta pa pripravimo šol. mašo, kjer otroci sodelujejo s prošnjami, zahvalami in petjem. Ob tem bi se zahvalila ge. Martini Vrčon, ki vedno prijazno priskoči »na pomoč« z orgelsko spremljavo.

Letos smo mašo, ki je bila še posebej slovesna, saj sta dva učenca, Ana in Matej Bone, prejela zakrament svete birme, pripravili 2. junija. Mašo je tako vodil g. škof Jurij Bizjak ob somaševanju g. Franca Pivka in g. Janeza Zupeta. Bilo je zelo lepo, škof Jurij je nadvse "prijazno" nastopil, se približal otrokom. Pesnice, ki smo se jih med letom naučili, so otroci tudi lepo odpeli, še posebej prisrčno pa je bilo podeljevanje spričeval, ko je škof vsakega posebej ogovoril in staršem stisnil roko.

K tej maši jih pride vsako leto več: staršev in učiteljic oz. vzgojiteljic, pomagajo pa tudi prostovoljci iz ŠGV. Pri organizaciji verouka in šol. maše mi veliko pomaga tudi ga. Lili-jana Tomažič, ki se ji na tem mestu iskreno zahvaljujem.

Ena od mam, ki se je zahvalila v imenu vseh staršev, je v čudovito, ročno narejeno vizitko, zapisala: "... tudi zato pošilja mednje dobre ljudi, da lahko ostali začutimo, da je On POT, RESNICA in ŽIVLJENJE!" Podpisala se je samo in preprosto - MAMA. Materialna darila ne pomenijo toliko kot zahvale hvaležnih staršev in starih staršev ter sorodnikov.

Mag. Lejla Irgl

IZ OTROŠKEGA VRTCA

Vrtec Vipava

Z igro do prvih turističnih korakov

Sodelovala je skupina Ribice iz vrtca Vipava, starost otrok od 4-6 let. S projektom smo začeli takoj po prvomajskih praznikih in ga zaključili na prireditvi 12. junija.

Naš namen je bil motivirati otroke, da spoznajo naš kraj, Vipavo, njegove posebnosti in značilnosti ter zagotoviti otrokom prijetna doživetja, izkušnje in znanje.

Letos smo se prvič prijavi v ta projekt, ki ga organizira Turistična zveza Slovenije.

Postavili smo si cilje, katere smo se trudili uresničevati. Glavni cilj, ki nas je vodil skozi celih pet tednov, pa je bil, da je Vipava kraj, katerega lahko promovirajo tudi otroci, saj ima kotičke, ki so primerni tudi za najmlajše.

Naj naštejemo samo nekaj pomembnih dejavnosti, ki smo jih zajeli v projekt :

- na sprehodih po širši in ožji okolici smo spoznavali kraj in njegove znamenitosti,
- ogledali smo si zanimive kulturno-zgodovinske lokacije,
- spoznali smo tudi sosednje vasi,
- ogledali smo si razstavo stare opreme,
- seznanili smo se z delovanjem Turistično informativnega centra,
- otroci so ugotavljali, da so za kraj pomembne tudi druge ustanove,
- v našo družbo smo povabili starejša Vipavca, ki sta nam predstavila, kako so bili Vipavci nekoč oblečeni, skupaj smo zaplesali,
- spoznali smo vipavski grb in zastavo,
- pridno smo fotografirali, risali, slikali in še bi lahko naštevale.

Raziskovanje kraja je potekalo terensko in v skupini. Sodelovali smo z zunanjimi sodelavci, s starši in starimi starši.

Pred zaključno prireditvijo nam je oče našega Urbana predstavil vse stare predmete, ki so jih otroci pridno prinašali v vrtec. Skupaj smo naredili razstavo starih predmetov, plakatov in različnih risbic otrok.

Na zaključni prireditvi so sodelovali otroci iz skupine, otroški tamburaški orkester OŠ Vipava in folklorna skupina OŠ Podnanos.

Po končani prireditvi so bili vsi povabljeni pred vrtec, kjer sta nam naši kuharici postregli s polento, kislim mlekom, ocvirki in različnim pecivom iz češenj.

Rada bi se zahvalila prav vsem, ki so kakor koli sodelovali v tem projektu.

Upam, da nam je z otroško igrivostjo, radovednostjo in z majhnimi koraki uspelo vstopiti v svet, ki se imenuje turizem.

*Ingrid Šelj,
vzgojiteljica*

Raziskovalni projekt »Zakaj se je podrl Stari grad?«

V vrtcu se je v zadnjem času določene dejavnosti izvajajo v obliki projektov. Tako delo zahteva od vzgojiteljic veliko energije, idej, pa tudi poguma. Seveda je precej odvisno tudi od otrok, ki jih imaš kot vzgojiteljica v svoji skupini, od njihove starosti, vedoželjnosti, aktivnosti, ustvarjalnosti.

Vstopili smo v grad

Sama sem imela srečo, da sem v tem šolskem letu vodila prav takšno skupino otrok. Sicer so bili otroci stari od 3 - 4 leta, vendar so bili kljub svojim mladim letom izredno delavni, ustvarjalni, vedoželjni, polni idej in zamisli. Prav zato sva se s pomočnico Vesno odločili, da se pred koncem šolskega leta preizkusiva v raziskovalnem projektu.

Stari grad nad Vipavo otroci poznajo in na vsakem sprehodu smo o njem klepetali, ga opazovali, si izmišljali zgodbe, ugibali, kaj je v njem... Tako smo se že pozimi dogovorili, da bomo grad spomladi, ko bo topleje, zagotovo obiskali. Predvsem dečki so velikokrat omenjali, da na gradu živijo lisjaki. Prav ta njihova ugibanja so me pripeljala do ideje, da se preizkusimo v raziskovalnem projektu, da rešimo raziskovalno vprašanje.

Tako smo najprej določili namen raziskovalnega projekta oziroma cilje:

- Otroci se učijo razmišljati in iskati različne možne rešitve na zastavljeno vprašanje.
- Učijo se iskati informacije in jih beležiti na njim primeren način.
- Učijo se med seboj komunicirati in sodelovati.
- Bogatijo svoja znanja o preteklosti in življenju na gradovih.
- Samostojno načrtujejo igro, sprejemajo pravila in jih upoštevajo.
- Doživljajo ugodje in veselo pričakovanje ob pripravi predstave za svoje starše.

Anketirali smo otroke v vrtcu »Zakaj se je podrl Stari grad?«

Pri izdelovanju orožja

Izdelali smo načrt dejavnosti, ki smo jih nato izvedli skozi celoten projekt. Nekatere dejavnosti so bile ideje otrok, nekaj sva jih dodali s pomočnico.

- Najprej smo odšli v knjižnico in si izposodili veliko zanimivih strokovnih knjig (za otroke) o gradovih, pa tudi za našo starost primernih in zelo lepih pravljič. Naše raziskovalno vprašanje smo zastavili knjižničarki Martini, saj smo želeli od različnih ljudi izvedeti, kako oziroma zakaj se je podrl Stari grad.

- Izvedli smo izlet na Stari grad. Vsi otroci so pohod zmogli in so neizmerno uživali. Komaj smo čakali, kdo nas bo pričakal na vrhu, a je bil grad čisto sam in zapuščen. Upali smo si celo vstopiti v podrto stavbo. Visoki zidovi so nas resnično prevzeli in kar smilil se nam je tako zapuščen in osamljen.
- Z ogljem smo ga v vrtcu narisali. Nastale so zelo zanimive risbe, saj so nekateri otroci risali grad v realnem stanju, nekaj pa je bilo tudi domišljjskih risb iz preteklosti, ko je bil grad še cel in naseljen.
- Anketirali smo otroke iz treh skupin in jim zastavili naše raziskovalno vprašanje. Njihove domiselne odgovore smo pridno beležili na plakate, ki so viseli na hodniku Vrtca. Dobili smo celo vrsto domiselnih in celo zabavnih odgovorov.
- Anketirali smo starše in stare starše, ki pa se žal niso polnoštevilno odzvali naši raziskavi. Tudi njihove odgovore smo predstavili na plakatu.

Glasbena pravljica »Grad gradiček«

Poglejte, kdo vse živi na gradu

- Izdelovali smo krone, ogrlice, ščite, meče iz odpadnega materiala in se igrali igre vlog, kjer smo se učili grajskega življenja in vedenja. Pri tej dejavnosti so nam bile v veliko pomoč strokovne knjige.
- Izdelali smo velik grad iz lepenke, saj smo ga potrebovali za našo prireditev – glasbeno pravljico, s katero smo želeli zaključiti projekt in šolsko leto skupaj s starši.
- Pripravljali smo glasbeno pravljico »Grad gradiček«, kjer smo se učili peti, igrati ritmične instrumente in nastopati.
- Uredili smo vse dobljene odgovore na zastavljeno raziskovalno vprašanje in smo jih prikazali v tabeli. Tako smo dobili rešitev našega vprašanja.
- Vse plakate z izdelki, ki so nastajali skozi projekt in fotografije smo na zaključni prireditvi v telovadnici vrtca predstavili staršem na razstavi.

Če analiziram delo in aktivnost otrok, lahko rečem, da smo skozi projekt rasli kot skupina, da smo se naučili veliko novega, predvsem pa smo dokazali, da se tudi s tako majhnimi otroki da in zmore v vrtcu narediti marsikaj. Od 1.6. do 19.6.2009 smo tako rekoč živeli in dihali z gradom in verjamem, da bo otrokom marsikatera dejavnost še dolgo ostala v spominu.

Svoje delo in delo pomočnice Vesne ocenjujem kot pozitivno, saj sva v otrocih znali prebuditi interes za raziskovanje, razmišljanje, željo po aktivnem ustvarjanju. Upoštevali sva njihove pobude in dobili v zahvalo za vložen trud in čas veliko zanimivih odgovorov, nasmejanih obrazov ter predvsem zavedanje, da imamo drug drugega radi in da nam je skupaj v vrtcu res lepo, saj se znamo učiti in zabavati. To pa je največje zadoščenje, ki ga lahko dobiš na delovnem mestu.

Hvala otrokom in njihovim staršem za bogato šolsko leto in njihovo pripravljenost na sodelovanje. Upam, da bo prihodnje tudi tako bogato in polno veselega otroškega ustvarjanja, smeha in igrivosti.

*Alenka Močnik, dipl.vzg.
Vesna Robba, pomočnica*

Otroški pevski zborček v vrtcu Vipava

V letošnjem šolskem letu, ki se je ravno zaključilo, se je v vrtcu Vipava oblikoval pevski zborček. Pobuda in ideja je prišla s strani gospe Vlaste Lokar Lavrenčič, ki je tudi sicer zelo glasbeno dejavna z vipavskimi tamburaši.

Tako so najprej od oktobra 2008 do junija 2009 v štirih skupinah otrok potekale glasbene delavnice pod vodstvom gospe Vlaste. Srečevali smo se enkrat tedensko, in sicer ob sredah. V začetku smo bili razdeljeni v dve skupini, vsaka je prepevala in se igrala razne glasbene ritmične igre po pol ure tedensko.

V teh glasbenih delavnicah smo se z gospo Vlasto učili pravilnega dihanja, iskali smo tone, igrali smo se z ritmom v gibu in ob petju. Igrali smo se različne glasbene didaktične in ritmične igre. Peli smo znane pesmice in se naučili tudi veliko novih. Vsi otroci so napredovali na glasbenem področju, seveda pa smo tudi vzgojiteljice z njimi ob različnih priložnostih veliko pele in utrjevale posredovano znanje na vajah. Brez dela in podpore vzgojiteljic bi prav gotovo ne prišli do tako vidnega napredka in ljubezni do petja med otroki. Po novem letu smo se pričeli pripravljati na prvi nastop, zato se je gospa Vlasta odločila, da iz vseh skupin izbere najbolj socialno zrele in glasbeno že bolj izoblikovane otroke. Tako je nastal otroški pevski zbor vrtca Vipava, ki se je prav tako srečeval ob sredah. Vaja je potekala eno uro in v zboru so bili otroci iz vseh štirih skupin. Za nastop smo se pripravljali skupaj z vipavskimi tamburaši. Pripravili smo kar nekaj pesmic (Miška, Petelinček, Sedem lisičic in Medvedje sanje). Nastopali smo na prireditvi Naša pesem v Kulturnem domu v Vipavi, meseca marca. Sledil je nastop v Ljubljani v Etnografskem muzeju, na otvoritvi razstave likovnega natečaja Ciciumetnije v mesecu aprilu 2009 in v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, junija 2009. Nastopali smo na prireditvi v vrtcu Vipava ob zaključku bralne akcije Bralček palček, na kateri nas je obiskala pesnica in pravljíčarka Anja Štefan. Prav ona je avtorica vseh štirih pesmic, ki jih je uglasbila gospa Vlasta in smo jih otroci in vzgojiteljice hitro sprejeli za svoje.

Strokovne delavke vrtca opažamo, da je tako sodelovanje z zunanjim strokovnjakom z glasbenega področja zelo pozitivno in dobro vpliva na glasbeni razvoj naših otrok. Obenem smo tudi same obogatile lastno glasbeno znanje. Tudi v bodoče si želimo sodelovanja in prepevanja z otroki, saj nas glasba osrečuje in sprošča. Upamo, da bo pevski zborček v vrtcu Vipava deloval tudi v prihodnje, zato mu želimo še veliko uspešnih glasbenih ur in uspešnih nastopov.

Alenka Močnik, dipl.vzg.

Vrtec Vrhpolje

Pri nas se vedno kaj dogaja ...

Šolsko leto se približuje koncu. To pa ne pomeni, da v vrtcu Vrhpolje počivamo in lenarimo na spomladanskem soncu. Še vedno smo aktivni in raziskujemo svet okoli nas. Pravkar smo v obeh skupinah zaključili tematski sklop o domačih živalih. Pri nas na vasi je priložnosti za opazovanje živali nemalo. Veliko vaščanov ima kmetije. Ogledali smo si veliko domačih živali, jih hranili, se jih dotikali in božali, poslušali njihovo oglašanje in posnemali njihovo gibanje. Spoznali smo, kako se je treba do živali obnašati, kako jih božati in kako premagati strah pred njimi. Otrokom smo vzgojiteljice pri stiku z živalmi pomagale in jih spodbujale.

Zajčki bi se še posebej radi zahvalili gospe Marti in gospe Nevi, ki sta nas odprtih rok sprejeli na njihovi kmetiji in nam pomagali pri spoznavanju domačih živali in opravil na kmetiji. Hvala!!!

V Vrhpolju že snujemo ideje za poletne vragolije in gremo novim ciljem naproti.

vzgojiteljica Mateja

IZ DRUŠTEV

Iz Bele krajine preko Osijeka v Ljubljano

April in maj je bil za mladinski orkester Vipavskih tamburašev naporen, vendar zelo uspešen. 4. 4. 2009 so se v Semiču pri Črnomlju udeležili 29. državnega srečanja tamburaških in mandolinških skupin, kjer so prejeli zlato priznanje s pohvalo. Svojo virtuoznost so pokazali z obvezno skladbo Tomaža Habeta Primorska uvertura, Potočnikovo Sunčane ravni, Tamburaškim potepom po Sloveniji Neže Žgur in z Vrtljakom Siniše Leopolda. Občinstvo je ploskalo, saj so se Vipavski tamburaši po dveh letih vrnili na tekmovanje popolnoma spremenjeni. Odražali so znanje, muzikalnost, zanimive interpretacije skladb in tehnično dovršenost.

18. maja pa jih je čakala že naslednja preizkušnja; udeležili so se mednarodnega festivala tamburaške glasbe v Osijeku, ki ga organizira tamkajšnja zveza. Lansko poletje je mladinski orkester na mednarodnem festivalu v Črni gori opazil priznani hrvaški skladatelj, dirigent, pedagog in muzikolog Julije Njikoš ter jih povabil na festival v Osijek. Festivala se namreč lahko udeležijo le skupine, ki so se v dosedanjem delovanju izkazale kot vrhunske zasedbe. Mladi Vipavski tamburaši in solistka Uršula Jašovec so se pod taktirko Neže Žgur odlično odrezali, saj so prejeli zlato priznanje in povabilo, naj se festivala udeležijo tudi naslednje leto.

Medijsko najbolj odmeven pa je bil celovečerni koncert Giannija Rijavca, kjer so Vipavski tamburaši nastopili kot gostje. Ti so Giannija na Miklavževem koncertu v Vipavi, kjer je bil njihov gost, tako navdušili, da jih je povabil na svoj koncert Poti do srca. Pesem Tam nad vrhovi sanj, s katero se je Gianni predstavil na lanski Slovenski popevki, je izzvenela skupaj s tamburicami, tamburaši pa so zaigrali sami še Libertango, kjer je na harmoniki soliral Jure Žgur, in Vrtljak.

Ljubezen, ki jo je bilo čutiti tisti večer in ki jo je prinesla pomlad, pa bodo mladi prenesli tudi preko julija in avgusta v september, ko vas 5. 9. 2009 vabijo na svoj celovečerni koncert v okviru Imaga Sloveniae.

Meta Žgur

Tradicionalno druženje upokojevcev

Vse se je začelo 6. marca, ko so ženske predstavnice Društva upokojevcev organizirale tradicionalni turnir v pikadu v počastitev dneva žena. Na turnir je prišlo kar osem društev, iz Solkana, Kanala, Kobarida, Ajdovščine, Logatca, Prvačine, Pirana in seveda domačinke iz Vipave. Na žalost se zaradi finančnih težav ekipa iz Izole turnirja ni mogla udeležiti.

Vsa tri prva mesta so ostala v domačem okolišju, saj je prvo mesto osvojilo DU Ajdovščina, na drugem je bilo DU Vipava, tretje mesto pa je pripadlo DU Kanal.

Mesec maj je bil za upokojevce zelo naporen, saj smo se pomerili na tradicionalnem srečanju na športnih igrah Severne Primorske, ki ga je letos gostilo DU Ajdovščina. Sodelovalo je kar 19 društev, ki so se med sabo pomerila v sedmih panogah, in sicer v streljanju, šahu, balinanju, križankah, pikadu, ribolovu in kegljanju.

Kegljanje

Pri moških je ekipa dosegla drugo mesto, zmagovalec med posamezniki pa je bil Bojan Turk. Pri ženskah se je ekipa uvrstila na tretje mesto, med posameznicami pa je zmagala Sonja Marc. Oba sta se uvrstila na državno prvenstvo, ki bo predvidoma septembra v Celju.

Pikado

Moška ekipa je v pikadu zasedla sedmo mesto, ženska pa šesto. Sonja Marc se je med 41 udeleženkami prebila do odličnega tretjega mesta.

Streljanje

V tej disciplini se je moška ekipa uvrstila na deveto mesto.

Ribolov

V ribolovu je moška ekipa končala na petem mestu.

Šah

Tudi v šahu se je moška ekipa uvrstila na peto mesto.

Križanke

V križankah se je pomerila ženska ekipa in dosegla najvišje, prvo mesto. Prav tako je med posameznicami zmagala Marija Beltram.

Balinanje

Že šesto leto ženske predstavnice DU Vipava organizirajo tradicionalni balinarski turnir. Ta se je letos zgodil 13. junija na vipavskem balinišču. Organiziran je bil v počastitev praznika, 25. junija. Lepo dobrodošlico je vsem skupaj zaželela ga. Vida Bajec, predsednica DU Vipava, z željami po samih dobrih uvrstitvah in po lepo preživetem dnevu v Vipavi.

Turnirja se je udeležilo 12 ekip iz Pirana, Solkana, Nove Gorice, Ajdovščine, Kanala, Prvačine, Logatca, Povirja in dve ekipi iz Vipave. Našega turnirja se že vrsto let udeležujejo tudi upokojevke iz zamejskega Standreža (Mak) in upokojevke iz Sovodenj.

Vipavske balinarke smo se razdelile v dve ekipi. Žal se je turnirja udeležilo le osem tekmovalk izmed 13 članic. Vzrok so poškodbe in bolezni. Ob tej priložnosti jim seveda zaželimo čimprejšnje okrevanje.

Prvo mesto je dosegla ekipa Vipava - Podnanos z Nado Kodele, Danico Vidmar, Silvo Marc in Elzo Mitrovič. Drugo mesto je osvojila ekipa iz Kanala, na tretje pa se je uvrstila druga ekipa iz Vipave, ki jo sestavljajo Ana Velagič, Anuška Lavrenčič,

Marija Cotič in Sonja Marc. Četrto mesto je pripadlo ekipi Mak iz Standreža. V bližanju na kroge si je pokal priigrala igralka našega društva Sonja Marc.

K dobremu vzdušju je pripomoglo tudi čudovito vreme, ki nam je še dodatno polepšalo dan. Našo lakoto je potešila dobra kuha pridnih kuharic iz menze Topla malica. Ob tej priložnosti se jim prisrčno zahvaljujemo, saj vsako leto zelo lepo poskrbijo za nas.

Za zaključek pa smo se seveda še dodatno naužile dobre volje ob sladkih dobrotah, ki so jih naše soigralke pridno spekle.

Na žalost zaradi le dvosteznega balinišča ne moremo izpolniti vseh želja klubov, ki se prav tako želijo udeležiti našega turnirja.

Se pa vseeno ob pričakovanju udeležbe že stalnih ekip zelo veselimo naslednjega leta.

Sonja Marc

* * *

Delavnica PNF z naslovom »Vključitev Mulligana v PNF koncept« je ponovno združila fizioterapevte goriške regionalne enote

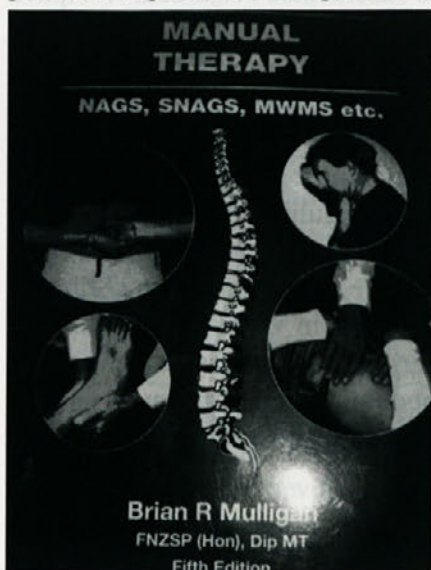
V Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje (CIRIUS) v Vipavi je v soboto, 14. marca 2009 potekala delavnica za fizioterapevte z naslovom - Vključitev Mulligana v PNF koncept. Delavnico je organiziral CIRIUS Vipava in goriška regionalna enota Društva fizioterapevtov Slovenije - strokovnega združenja v sodelovanju z Gibanje d.o.o. Delavnice se je udeležilo 20 fizioterapevtov, 8 iz našega Centra, ostali iz goriške regionalne enote in dve udeleženki iz južno obalno kraške regije.

Udeleženci delavnice

Mulligan je učinkovita manualna tehnika obravnave bolnika z bolečinami. Osnova za Mulligan koncept je mobilizacija sklepov po Kaltenbornu ali po Maitlandu. Terapevt s pritiskom na sklepni površini vzpostavi v sklepu normalno drsenje, bolnik pa ob tem izvaja aktiven gib. Značilno za koncept je, da terapevt vedno poišče drsenje sklepa v tisti smeri, ki je za bolnika najprijetnejši. Ta položaj lahko terapevt pasivno zadrži, izvaja ritmične pritiske, ali pa ob tem bolnik naredi aktivni gib v smeri, katera je bila zanj pred obravnavo boleča. Če terapevt vzdržuje optimalen položaj v sklepu, je gib sedaj neboleč. Ob ponavljanju gibov pri vzdrževanju optimalnega položaja v sklepu se temu prilagodijo mehke strukture, ki sklep obdajajo. Tako bolečina, ki je trajala nekaj dni, tednov popusti ali se zmanjša..

Koncept se je pokazal kot zelo primeren tudi za starejše mladostnike s posebnimi potrebami. Gibalna oviranost, spastičnost in kontrakture povzročajo v obdobju odraščanja številne bolečine, ki pa jih s poznanimi klasičnimi fizioterapevtskimi metodami (npr. elektrostimulacija) ne moremo oz. ne smemo zdraviti. Pri osebah s cerebralno paralizo je namreč percepcija in sensorika velikokrat motena.

Mulligan

Aktivno delo

priznanje oziroma diplomo DFS-SZ, objavljanje na spletni strani ter predlogi s pobudami za nadaljnje izobraževanje v regiji v letu 2009.

Člani organizacijskega odbora delavnice Mulligan in predsedstvo DFS-SZ goriške regionalne enote smo zadovoljni, da so bili fizioterapevti navdušeni nad izvedbo delavnice. Na ta način si izmenjujemo izkušnje in bogatimo strokovno znanje. Začutili smo potrebo po sodelovanju in združevanju ter izmenjavi izkušenj iz vsakdanje prakse. Na ta način spoznavamo delo na različnih področjih in prispevamo k skupnemu razvoju naše stroke. Prepričani smo, da je strokovni razvoj temelj za dobro fizioterapevtsko dejavnost, kar pomeni boljšo zdravstveno oskrbo in kvalitetno delo v dobro ljudi.

Kronične bolečine pri naših mladostnikih bomo sedaj uspešno obvladovali z na novo pridobljenim znanjem. Koncept bomo tako uspešno vključili kot dopolnilo protibolečinski terapiji v bazenu, ki jo uspešno izvajamo, odkar imamo svoj lastni bazen.

Po delavnici smo imeli delovni sestanek DFS-SZ goriške regionalne enote. Dnevni red je vključeval najnovejša dogajanja v zvezi z javnimi pooblastili, poročilo o dejavnosti DFS-SZ za obdobje od septembra 2008 do marca 2009, priprave na kongres in obravnava predloga za

Terapevtke v akciji

*Mojca Bolčina, Mateja Kete Černe
Foto, Barbara Lemut*

Samostojna likovna razstava Mire Pilih v Vipavi

Članica društva Most iz Ajdovščine ga. Mira Pilih je samostojno razstavljala svoja dela v Vipavi. Otvoritev razstave je bila 9. maja v prostorih Društva Razmetano podstrešje na stari šoli v Vipavi ob prisotnosti številnih članov društva Most, sorodnikov in ljubiteljev likovne umetnosti iz Vipave, Ajdovščine, Nove Gorice, Budanj, Ljubljane in od drugod.

Ta večer je likovno umetnost spremljala tudi glasba, ki sta jo izvajali učenki Julija Štrancar in Iva Naglost. Avtorica razstave deluje v društvu Most že 8 let v likovni skupini in je sodelovala že na 27-tih skupinskih razstavah pri nas in v tujini pod mentorstvom Antona Bavčarja. Društvo Most je univerza za tretje življenjsko obdobje. V tem društvu, ki ga vodi ga. Ljudmila Kovač, se družijo ljudje več generacij v različnih dejavnostih

Tako Vipavci kot Ajdovci poznamo gospo Miro, kot sestro Miro, saj je večji del svoje mladosti preživela

med nami v Vipavi, točno v ambulanti ZD, kjer nas je bolnike dolga leta prijazno sprejemala. Čeprav je Vipavo zapustila pred mnogimi leti, je z Vipavci ohranjala še naprej tesne stike in se vanjo tudi rada vrača. Na njenih vabilih in plakatih smo opazili izpisano številko 59, kar ima seveda svoj pomen. V Vipavo je prišla leta 1959 in se zaposlila kot medicinska sestra v ZD v Vipavi, ki je bil takrat ustanovljen s prihodom dr. Kraljev iz Ljubljane. Z njihovim vodstvom je zdravstvo na Vipavskem močno napredovalo in slovelo po vsej Vipavski dolini. Torej jo številka 59 povezuje s 50-letnico njenega prihoda v Vipavo in 50 letnico odprtja ZD Vipava. Zato si je tudi izbrala Vipavo za kraj svoje prve samostojne likovne razstave. Lahko pa je število 59 tudi igra števil, saj je bila njena prva samostojna razstava odprta 9. maja, ko praznujemo dan zmage in konca druge svetovne vojne ali po novem dan Evrope.

Po oceni njenega mentorja izraža gospa Mira Pilih v svojih delih ljubezen do domačega kraja skozi arhitekturne motive bližnje okolice, pa tudi ljubezen do cvetja, ki se kaže v mnogih slikah na doživet način. Posebno pri srcu so ji sončnice, sonce kot primer življenjskega optimizma in želimo ji, da bi jo ta občutek spremljal še naprej. V svojih delih kaže tudi intimen odnos do narave, pa tudi ljubezen do vsega lepega, kar nas obdaja. Torej, če človek ljubi naravo, ne more biti daleč od Stvarnika.

Uporablja predvsem tehniko akrila, tempere, pa tudi mehko akvarela. Ta kratek prikaz kaže tudi njeno naravnost do umetnosti in optimističen pogled do nas. Pozdravljamo njeno korajžjo, ki naj jo še naprej spremlja in naša želja je, da bi jo čez določen čas spet srečali v Vipavi.

Gotovo ji je 9. maj 2009 prinesel srečo in veselje, saj nam je ta večer povedala misel o sreči: »Sreča je prijazna prijateljica, sreča je spremljevalka našega življenja, sreča ima veliko roko, ki ti jo podaja, sreča je tvoja takrat, ko si srečen«.

Magda Rodman

Nekaj spominskih utrinkov ob 50-letnici zaključka šolanja

Za srečanje ob 50-letnici zaključka šolanja v Vipavi smo določili soboto, 20. junija letos. Žal ponesrečen datum, saj naj bi se ta dan zgodila bitka pri Mrzli reki na polju pod Zemonkim gričem. Nekaj naših sošolcev naj bi sodelovalo v bitki, nekateri pa bi si jo radi ogledali v živo. Zaradi napovedanih neviht in močne burje se ni zgodilo ne eno ne drugo. Zato sem se odločila, da ob tej obletnici opišem nekaj svojih spominskih utrinkov.

Sošolci s profesorji na zadnji dan pouka junija 1959 pred staro osnovno šolo. Razrednik je bil Niko Kovačič, profesor matematike.

predmetna učiteljica Stana Faganeli za gospodinjstvo, ki je bila naša prva razredničarka, in Vida Simčič, učiteljica za angleški jezik. Prav v tem šolskem letu se je na šoli prvič uvedel kot tuj jezik angleščina. Moram priznati, da nam je delala kar nekaj težav, predvsem izgovorjava. Negodovali smo, kaj nam bo angleščina, saj je ne bomo nikdar rabili. Bila je le peščica učencev, ki je blestela pri tem predmetu. Čas pa je pokazal, da se pri študiju in iskanju zaposlitve najpogosteje zahteva prav znanje angleškega jezika.

Z ustanovitvijo nižje gimnazije je nastala tudi potreba po dijaškem domu v Vipavi. Dijaški dom so ustanovili v sedanjem zdravstvenem domu v Vipavi. V šolskem letu 1955/56 je bilo v domu 52 otrok. V našem razredu je bilo vpisanih 34 dijakov, od tega kar 16 dijakov iz dijaškega doma. To so bili v glavnem otroci kot vojne sirote doma od Nanosa do Nove Gorice, Brd, Čepovana, ki so ostali brez enega ali obeh staršev.

V šolskem letu 1956/57 se je število otrok v domu znižalo na 36. Dne 10. avgusta 1957 je občinski odbor v Vipavi sprejel sklep o ukinitvi dijaškega doma, tako so morali naši domski sošolci v razne druge kraje v dijaške domove in šole. V dijaški dom sem bila kot vojna sirota vključena tudi sama, zato sem morala po ukinitvi doma pešačiti iz Budanj v šolo v Vipavo kot ostali otroci iz naše vasi.

V 7. in 8. razredu osnovne šole je bilo zelo malo sošolcev iz Vipave. V glavnem smo bili iz okoliših vasi. V šolo smo hodili peš ob vsakem vremenu. Že sama pot je bila naporna, poleg tega pa nismo imeli primernih oblačil in obutve, zato smo bili večkrat mokri in premraženi. Pa tudi zime so bile hujše, več snega, vetra in mraza. Burja je tako močno pihala, da nas je na poti od Vrhpolja do Vipave premikala kot figure na šahovnici, zato smo se držali drug drugega, da smo se ji lažje upirali. Velikokrat pa smo bili tudi lačni. Po šestih urah pouka nam je na poti domov prišlo prav vse sadje, jeseni pa celo repa na vrhpoljskih in dupeljskih poljih, kjer smo *rabutali*. Pri tem pa se nam je tudi večkrat zgodilo, da smo morali bežati pred jeznimi gospodarji, saj smo jim z lomljenjem vej povzročali škodo. Vseeno pa je bilo včasih tudi lepo, saj smo imeli dovolj časa za prijetne pogovore. Doma pa smo kljub šolskim obveznostim in delu na kmetiji našli čas za druženje in zabavo, lahko rečem, da smo bili po svoje srečni.

50 let od tistega junija leta 1959 je res kar dolga doba. Čas zelo hitro mineva, le spomini ostajajo. Spomini na mlada leta so še posebno živi in vedno zanimivi. Škoda, da jih ob takem jubileju nismo mogli skupaj obujati.

Vera Kodrič

Ko so se za nami zaprla vrata Osnovne šole v Vipavi ...

Bila je sreda, 16. junija 1971, in veselje 81 mladih nadebudnežev je se je razlilo v okolico vipavske šole. To je bila naša generacija, ki se je srečala s šolsko obveznostjo na jesen leta 1967. Nekaj učencev smo na težki poti do znanja izgubili, druge pa pridobili. Trije oddelki osmošolcev in naše tri razredničarke, v 8. a Gizela Furlan, v 8. b Ivanka Zajc in v 8. c Boža Ferjančič, smo se tega dne razšli v upanju, da se še kdaj srečamo. Mnogim so se poti križale. Nekateri smo nadaljevali šolanje na istih srednjih šolah. Marsikoga je še nadalje povezovalo prijateljstvo ali rojstni kraj. Življenjske poti in delovne obveznosti so nas razpršile v bližnje večje kraje in širše po Sloveniji, nekatere tudi drugam po svetu.

Dolga leta ni nihče pomislil, da bi se naša generacija spet srečala. Dokler se niso šolska leta dovolj oddaljila in dokler se nam je na široko odpirala pot v prihodnost, nas še ni dovolj močno prevzela želja po obujanju spominov. Rahlo nas je potrepljala tridesetletnica, pa vendar smo potrebovali še nadaljnjih osem let, da smo se ponovno zbrali šele letos, 19. junija.

Srečanje po 38 letih pa ima poseben čar. Ko smo se razšli, smo bili še otroci. Po toliko letih se mnogi nismo prepoznali. Gube na obrazih, ki jih poskušamo tako ali drugače ublažiti, so nas spremenile. Fante so zresnili brki ter redki ali osiveli lasje. Izraz v očeh, nasmeh in toplina srca, ki jo je po vseh teh letih še vedno vsak izžareval, pa se niso izgubili. To nas je še vedno povezovalo in v hipu smo se počutili kot tedaj, ko smo se skupaj trudili z učenjem in si pomagali, pa tudi drug drugemu ponagajali, se med poukom sprenevedali pred učitelji, prelagali obveznosti in na vse mogoče načine iskali čim lažjo pot do boljše ocene. Takrat se morda nismo zavedali, da je znanje, ki so nam ga posredovali učitelji, naložba za vse življenje. Do najrazličnejših poklicev si je vsak izbral svojo pot, daljšo ali krajšo. Dokaj hitro smo občutili, ali nas je osnovna šola dovolj utrdila, naučila in pripravila za življenje. Ni bilo vedno pomembno le znanje, potrebovali smo tudi zaupanje vase, vztrajnost, včasih tudi trmo, da smo dosegli to, za kar smo se odločili. In zagotovo so nas v tem močno oblikovala prav osnovnošolska leta.

Večer je bil prekratek, da bi obudili vse spomine in si odkrili življenjske zgodbe z dobrimi in tudi trpkimi preizkušnjami. Vsi smo si bili edini, da smo kar predolgo odlašali s prvim srečanjem. Vsekakor bo naslednje veliko prej, saj bo že čez dve leti obletnica lepo zaokrožena. Veseli smo bili, da so se našemu vabilu odzvale vse tri razredničarke. Vsa hvala pa gre organizatorjem, da so uspeli poiskati vse sošolce in sošolke ter da so pripravili tako čudovit večer. Odziv 48 prisotnih je tudi zanje velika potrditev.

*Za generacijo osmošolcev leta 1971
Liljana Vidrih Lavrenčič*

Starogrška tragedija Elektra v režiji nadebudnega študenta

V nedeljo, 10. 5. 2009, je v dvorani kulturnega doma v Vipavi, na povabilo KD Vipavski tamburaši, pustila pečat starogrška tragedija Elektra, izpod peresa Sofokla v režiji Petra Petkovška in igralski zasedbi Teatra Megaron (www.teatermegaron.si). Sestavljajo ga študentje, ki s svojo ljubeznijo do dramske igre že peto leto prenašajo njeno umetnost na gledalce. Tiste, ki smo si to mojstrsko tragedijo ogledali, nas je fascinirala režija, profesionalnost igranja, kostumografija ter efekti luči in

zvoka. Da bi vam bolje predstavila Elektro in njeno ozadje, sem se odločila o vsem tem povprašati njenega režiserja Petra Petkovška, študenta francoščine in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Seveda, če želimo dobro razumeti delo Elektra, moramo poznati predzgodbo, ki govori o družini kralja Agamemnona. Ta je, da bi lahko vojska nadaljevala svoje osvajanje, žrtvoval hčerko Ifigenijo, kar mu je žena Klitajmnestra, ki ga je deset let čakala doma in tako postopoma prevzela oblast, zelo zamerila. Ko se je Agamemnon vrnil domov, je s seboj pripeljal ljubico Kasandro. Klitajmnestra, ljubosumna na njegovo ljubico, željna oblasti in nezmožna odpustiti mu žrtvovanja njene hčerke, ga je skupaj s svojim ljubimcem Ajgistem umorila v kadi. V desetih letih je v Klitajmnestri postala želja po oblasti tako velika, da je hotela celo svojega sina Oresta, zakonitega naslednika svojega očeta, ubiti. Na srečo ga je Elektra, ena od treh hčera Agamemnona in Klitajmestre, rešila gotove smrti. Tu se začne zgodba drame Elektre. Elektra, ki trmasto vztraja pri žalovanju za svojim očetom, čaka doma na svojega brata. Ajgist ji zaradi bojazni za svoj prestol prepove poročiti se in tako je zamrznjena v času. Orest se vrne domov, da bi na ukaz boga Apolona maščeval očeta in ubil svojo mater Klitajmestro ter njenega ljubimca Ajgista.

V Teatru Megaron ste začeli s pravljicama, nadaljevali z aktualno družbeno dramo, se pod mentorstvom Gregorja Čušina preizkusili v pisanju dramskega besedila in letošnjo sezono zaključili s klasičnim delom. Od kje ti zamisel, da bi lahko na odru ponovno oživel Sofoklejevo Elektro?

Že od samih začetkov gledališke skupine Teater Megaron sem si želel, da bi nekoč delali nek klasični tekst, v smislu starogrške tragedije, klasicistične francoske tragedije ali pa Shakespeara. Lansko leto sem bil na študijski izmenjavi v Parizu, kjer sem med drugim poslušal tudi predmete iz gledališča. Pri predmetu, kjer je profesorica predavala snov grškega in rimskega gledališča, je bilo vzorčno delo Sofoklova Elektra. Analizirali in spoznavali smo različne postavitve Elektre in tako

sem to grško tragedijo malo bolje spoznal in jo vzljubil. Po vrnitvi domov sem dobil idejo, da bi jo lahko uprizorili. Seveda pa ni samo izmenjava pripomogla k ideji, ampak tudi dejstvo, da je Elektra mogočen in mističen tekst ter eden najlepših dramskih besedil svetovne dramatike sploh.

Nekateri so mnenja, da se velikih dramskih del ne sme posodabljati, saj s tem le-te izgubijo svoj čar. Ti pa si kot režiser na Elektro pogledal iz sodobnega vidika, s čimer si gledalce postavil pred dejstvo, da tudi danes družine razpadajo in smo tudi

mi ujeti v času svojih dejanj, ki se jim želimo izogniti. Zakaj?

Že od rojstva zamisli o Elektri sem imel v mislih, da bomo nanjo pogledali iz sodobnega vidika, saj se vsaj meni osebno zdi, da je to edini pravi način, kako lahko postavljaš starogrške tragedije na oder. Pred kratkim sem v nekem časopisu bral intervju s priznano grško igralko Irene Papas, ki je poznana po svojih vlogah v starogrških tragedijah. Piše o tem, da zagovarja klasično postavitev tragedije, ker naj bi bila potem to neke vrste terapija; torej se ne sme igre nič posodabljati. Na nek način se z njo strinjam, saj je to gledališče besede in zato je tudi zelo malo dogajanja. Celotna drama sloni na junakih in njihovih dilemah, zato so bile starogrške uprizoritve tudi vedno zelo statične. Danes pa imamo zelo drugačno lestvico vrednot in tudi ni več takšnega religioznega ozadja kot je bilo v Stari Grčiji, zato se vsekakor ne da več tega poustvariti. Poleg tega pa tudi ne vemo najbolje, kako je sploh zgledal zbor, kakšne melodije so peli, kako so igralci igrali ... Zato ne vidim nobenega smisla v tem, da bi starogrške umetnine poskušali poustvariti, razen kot zgodovinsko zanimivost, npr. rekonstrukcija antičnega grškega gledališča. To je en način, drugi način, ki se ga loteva veliko avtorjev in režiserjev, pa je konkretna aktualizacija tragedije. Tako je na primer francoski eksistencialistični filozof, dramatik, scenarist, pisatelj in literarni kritik Jean-Paul Sartre napisal delo Muhe po literarni predlogi Elektre. Sartre je to delo napisal kot protest proti alžirski vojni, ki se je dogajala med leti 1954 in 1962 v severni Afriki. Lahko bi posnemali Sartra in

podobno aktualizirali tragedijo s sedanjim političnim dogajanjem, vendar smo se odločili, da bomo dramsko delo analogno predstavili v današnji čas in poskušali doseči vsaj približno enak učinek na gledalca, kot ga je izzvala starogrška tragedija na Grke v tistih časih. Želeli smo, da bi gledalec z dramskimi osebami sočustvoval in doživel katarzo, ki je sicer precej sporen pojem, kar naj bi grški gledalci doživljali ob gledanju tragedije. Sklenili smo, da bomo na Elektro pogledali iz sodobnega vidika, kako mi danes iz našega zornega kota gledamo na določen lik. Za primer lahko vzamemo Klitajmnestro. Lik Klitajmnestre je bil v stari Grčiji nekaj pošastnega. Prvič, ženska, ki je ubila svojega moža, drugič, ženska, ki je vladala, tretjič, ženska, ki je prepodila svoje lastne otroke in jih zamenjala z nezakonskimi ter živela v nezakonski zvezi z mehkužnežem. Danes pa seveda ni povsem tako, saj popolnoma drugače gledamo na vlogo ženske v družbi. Zato je Klitajmnestra za nas na nek način tragični lik; konec koncev je bila deset let sama doma, njen mož, ki je bil pogumen bojevnik in gospodar, se je vrnil domov z ljubico, kar je bilo v stari Grčiji nekaj popolnoma normalnega, vendar je Klitajmnestro kot ženo to zelo prizadelo in nazadnje je Agamemnon ubil oz. daroval njeno hčerko, da je šla lahko vojska zavojevat neko daljno mesto. Klitajmnestra nam po eni strani še vedno deluje kot zločinka, ker je ubila svojega moža, hotela je ubiti tudi svojega sina, vendar po drugi strani, pa lahko bolje razumemo položaj, v katerem se je znašla. Zato se nam je zdel ta način posodobitve Elektro najboljši.

Igra se konča tako, da se Orest in Elektra posujeta s peskom, kar sem razumela kot da se ubijeta. Kako da si tako zaključil tragedijo ozirajoč se na dejstvo, da se Orest in Elektra grških delih ne ubijeta?

Konec smo pustili odprt, torej je stvar gledalčeve razlage. To pa zato, ker imamo danes tragedijo Elektra ohranjeno izpod vseh treh peres velikih starogrških mojstrov Sofokla, Evripida in Ajshila. Pri Ajshilu in Evripidu sta tako Orest kot Elektra oproščena krivde in kaznovana. Pri Sofoklu pa je zelo nenavaden konec; zbor pove samo, da je Orest dosegel cilj, vsi so "zadovoljni" in storilca nista kaznovana. Za Sofokla se tu zgodba konča, saj krvno maščevanje ne bo šlo več naprej. V nasprotju z Ajshilom in Evripidom ne pove, kaj se bo po umoru zgodilo z Elektro in Orestom, ali sta moralno sporna, ali bo sledila kazen za njuno dejanje ... Zato smo pustili odprt konec, saj pri Sofoklu v bistvu ni konca. Ena izmed možnih interpretacij konca je, da se Orest in Elektra ubijeta. Ko Orest ubije mater, strese na tla pesek iz njenega lonca in onadva si na koncu tudi glavo posujeta s peskom, zato je logično, da so gledalci pomislili na njun samomor. Pesek lahko pomeni očiščenje in tako je druga možna razlaga konca, da sta Elektra in Orest doživela neke vrste katarzo. Tretja različica pa je, da sta pogubljena (moralno in psihično); usoda se zgrne nadnju v obliki peska in ju pogublja, saj zanju ni več rešitve.

Vso dramo vidimo Elektro kot močno osebnost, ki trmasto vztraja pri žalovanju za svojim očetom in se ne zmeni za materine grožnje, ki jo med drugim prepodi tudi iz doma. Vseeno pa nekako ni zmožna sama ubiti svoje matere, ampak čaka na brata. Zato se pojavi vprašanje, ali je Elektra res močnejša od Oresta. Kdo po vašem mnenju prevladuje v odnosu Elektra - Orest?

Elektra je močnejša, saj je to drama o ženskih likih in moški v njej zelo malo nastopajo. V odnosu z bratom je Elektra dominantna, med drugim ga je tudi vzgajala. Ona pravi: "Orest je moj! Nikoli ni bil mamin, ampak samo moj!" To je lepo prikazano pri Evripidovi različici Elektro, kjer Orest omahuje ali naj ubije mater ali ne, in ga Elektra pregovori oz. skorajda prisili v uboj. Orest se Elektri kot šibek karakter ne zmore upreti. Mi smo nekaj tega vnesli v Sofoklovo varianto, kjer je Orest sicer manj prizadet z nalogo, ki jo mora izvršiti. Na podlagi njegovega teksta smo potem dodali preobrat, v katerem se sestri upre in gre sam dalje svojo pot. Vendar z uporom Orest vseeno ne prevlada v njunem odnosu, ampak postane enakovreden Elektri, ta pa spozna, da on ni več njen, da nima več oblasti nad njim.

Lahko bi rekli, da je Elektra zaljubljena v brata, kar pa je incestno dejanje. Zakaj Elektra tako zelo obožuje Oresta?

Elektra je Oresta vzgajala, hkrati je njegova sestra in hkrati je Orest sploh edini moški, s katerim je bila kdajkoli v stiku, saj ji je kot devici to prepovedano in ona je zamrznjena v stadiju device, ker se ne sme poročiti. Zato v naši interpretaciji vlada med njima incestno razmerje. Poleg tega Orest, ko se vrne domov, ni več dojenček, ampak odrasel moški. V stavku on je moj, se tisti moj v smislu materinskega posedovanja spremeni v incestno posedovanje. Elektra spremeni svoj odnos do njega in on se temu ne zna upreti.

Skozi vso igro vodja zbora nosi na oder lončene lončke polne peska, ki se raztresa po odru in omejuje igralcem prostor. Kakšen pomen imajo lončki in pesek?

Lončki s peskom predstavljajo več stvari. Kot sem že omenil, lahko pesek predstavlja usodo, ki se zgrinja nad junaka. Vedno več ga je na odru, tako da se liki čedalje bolj dušijo v njem, saj jim pesek (usoda) začenja omejevati prostor in jih ovira. Pesek lahko predstavlja tudi čas, ki teče. Elektra je zamrznjena v času, ne more ne naprej in ne nazaj. Ne more niti iz svojega socialnega statusa device niti prenehati žalovati za očetom. Ujeta je v tem času, v katerem ona ni nič, ni nikjer. Pesek tu predstavlja zamrznjen čas, ki se nabira in nabira, vendar nikoli ne bo stekel drugam, tega časa Elektra ne bo nikoli mogla porabiti. Lončki polni peska predstavljajo tudi življenje posameznika. Vsak lik ima svoj lonček, ki ga predstavlja, ki predstavlja njegova dejanja in besede. Ajglist se kot mehkužnež boji za svoje življenje, zato vedno nosi s seboj svoj lonček, medtem ko Klitajmestra, ki je zelo močna osebnost, nima nikoli s seboj svojega lončka. Ko Orest ubije svojo mater in njenega ljubimca, strese pesek, kar pomeni, da je njunega življenja konec, čas se je iztekel. Nadalje, ko Elektra spozna, da Orest ni več njen, razbije lonček, saj sprevidi, da ne more več upravljati z njegovim časom, dejanji, življenjem. Tisti najmanjši lončki pa predstavljajo Elektrine nerojene otroke, ki jih ne bo nikoli imela, četudi bo ubila svojo mater in njenega ljubimca.

Meta Žgur

ZA DOM IN DRUŽINO

Ob deseti obletnici smrti Otmarja Črnilogarja pel Slovenski oktet

V nedeljo, 21. 6. 2009, so v Podragi pripravili spominsko prireditev, na kateri je zapel Slovenski oktet. V spomin tamkajšnjemu župniku, profesorju latinščine in filozofije, prevajalcu Svetega pisma ter Človeku z veliko začetnico. Prireditve se je udeležila tudi poslanka DZ ga. Eva Irgl.

Peto slovensko pesem so prekinjale misli iz njegovih dveh predavanj Musar - Izraelova pajdeja (1996) in Temelji antične pajdeje (1997), iz katerih bi lahko potegnili ključno: na koncu sta vedno pravica in resnica. Kot pravi gospod Bogdan, besede »pajdeja« ne moremo enostavno prevesti, saj je le-ta skupek več pomenov. »Lahko bi jo prevedli s pomočjo več besed, kot so: pedagogika, vzgoja, izobraževanje, skrbništvo, usmerjanje, vzgojno-izobraževalni načrt, ... Vsi ti vidiki in pomeni so navzoči v tem grškem izrazu. Prav zaradi vseh teh različnih pomenov je verjetno gospod Otmar v omenjenih dveh predavanjih uporabil to besedo. Vsekakor smo Slovenci dediči grške, starozavezne in Jezusove pajdeje, zato lahko rečemo, da Otmarjevo razmišljanje ostaja aktualno tudi danes.«

Misli je s pogledom z današnje perspektive strnil že prej omenjeni zdajšnji podraški župnik gospod Bogdan Vidmar, prebirali so jih Nadja Bratina, Marko Trošt in Andreja Žgur, vse skupaj pa je povezala ga. Suzana Krečič.

Prireditev je bila zaradi nepredvidljivega vremena z župnijskega dvorišča prestavljena v cerkev. Slovenski oktet je tam zazvenel najverjetneje še bolje, kot bi na župnijskem »borjaču«, saj so se v nabito polni in tako ravno prav akustični cerkvi glasovi zlili v pravi pevski »trust«. Delovali so enotno, polno, vendar pa zato niso bili nič manj lirični, občuteni, izpovedni, ... Tudi obrazi pevcev so slednje potrjevali, saj so dajali vtis ugodja in uživanja v lastnem petju, kar se je preneslo na številne poslušalce. Predstavili so se v vsem svojem pevskem sijaju: z že znanimi skladbami in

nekaterimi novejšimi iz bogatega repertoarja. V omenjenem repertoarju Slovenskega okteta ima skoraj »posvečeno« mesto slovenska ljudska pesem v vsakršni priredbeni obliki. Ta pa je bila ljuba tudi gospodu Otmarju, ki je bil zaveden Slovenec in domoljub, pa tudi strasten gornik. Prav zaradi tega je Oj, Triglav, moj dom zvenela kot vzvišena molitev. Slovenski oktet je navdušil prav vse: glasba, pesem, je iz njihovih grl tako močna, da bi lahko rekli, da se je skoraj materializirala, da bi jo lahko

prijeli. Brez dodatkov ni šlo. Zapeli so še tri. Med njimi tudi rusko narodno Večernji zvon, ki je pustila realnost nekje »zadaj«, tako da nas je s svojim »Zdaj morate domov!« v resničnost zbudil šele gospod Vidmar.

Sledilo je še družabno srečanje na župnijskem »faladurju«.

Organizatorji večera se zahvaljujejo tudi vsem donatorjem in sponzorjem.

*Mag. Lejla Irgl
Foto, Andrej Pestelj*

Na Gočah praznovali srebrno mašo domačina Stanka Fajdiga

Poletje je čas, ko duhovniki jubilanti praznujejo obletnico mašniškega posvečenja.

Na Gočah smo praznovali v nedeljo, 28. 6 2009, srebrno mašo duhovnika domačina gospoda Stanka Fajdiga, ki je tudi profesor na ŠGV in ravnatelj dijaškega doma. Poznamo ga kot dobrega vzgojitelja naše mladine.

Zvonovi so slovesno vabili ljudi, ki so prihajali od blizu in daleč. Velikemu številu sorodnikom so se pridružili profesorji in dijaki ŠGV, sodelavci dijaškega doma, prijatelji in znanci in seveda mi farani. Napolnili smo z bršljanovimi kitami lepo okrašeno cerkev sv. Andreja.

Somaševalo je 20 duhovnikov, za oltarno mizo pa kar trije duhovniki domačini - g. Stanko Fajdiga, g. Andrej Vovk in g. Jože Vidrih, kar je ponos in hvala za tako majhno vas Goče.

Orgle so zadonele, pevci mogočno zapeli, gospod Stanko Fajdiga pa nas je vse lepo pozdravil. Zahvalil se je Bogu za podporo svoje družine in dar duhovništva, hkrati pa prosil za blagoslov, da bi mogel kot duhovnik med nami oznanjati besedo resnice in ljubezni.

Berilo sta nam prebrala njegov brat Božo in sestra Benjamina, Evangelij je slavnostno zapel gospod Andrej Vovk, ki je že lansko leto na Gočah praznoval srebrno mašo.

Srebrna maša g. Stanka Fajdiga (v sredini), g. Andrej Vovk (desno), g. Jože Vidrih (levo) - vsi domačini

V pridigi nam je monsignor gospod Vinko Lapajne poudaril Pavlove besede o ljubezni, ki je temelj Kristusovega življenja, povezanosti med Bogom in ljudmi, ljubezni, ki vse odpušča in vse razume in le v taki ljubezni bomo vztrajali v boju s preizkušnjami in samo v taki ljubezni se bodo rojevali novi duhovni poklici.

Ob koncu svete maše smo gospodu Stanku Fajdigu vsi segli v roke in mu čestitali. Sledilo je družabno srečanje, kjer smo v prostorih OS Goče, ob dobrotah, ki so jih spekle domače gospodinje in ob dobri kapljici Fajdigovega vina, nazdravili v zahvalo za ta lep duhovni dogodek.

Gospod Stanko Fajdiga je prijazen, preprost in skromen. Take učitelje, vzgojitelje in duhovnike potrebuje naša mladina, potrebujejo jih naše družine, da bi v njih gorela domača ognjišča in svetišča življenja. Potrebuje jih tudi naš narod, da bi ohranil zdrave korenine v družini evropskih narodov.

Urška Žgur

Zlata maša v Vrhpolju

V Vrhpolju smo v nedeljo 5.7.2009 prav na dan nove maše, praznovali petdeset let mašništva- zlato mašo g. Jožka Berceta.

Ko smo se v začetku leta zavedli, da naš župnik praznuje zlato mašo, smo razmišljali, čigav praznik je to, osebni praznik gospoda župnika ali celotne župnije. Enotni smo bili v mnenju, da je to praznik vseh župljanov. To mora biti dan, ko se bomo vsi veselili s svojim dušnim pastirjem 50 - let duhovništva tega izjemnega poklica.

Stekle so priprave. Koordinacijo je prevzel župnijski pastoralni svet. Izbrali smo v Vrhpolju in Dupljah preizkušeno metodo, da vsi sodelujemo, nekaj prispevamo in se skupaj poveselimo. Vsi farani so bili nagovorjeni, da prispevajo po svojih zmožnostih in s svojim delom: KS, ŽPS, mladina, pihalna godba, vinarsko turistično društvo Vrhpolje, kulturno društvo Teodozij, kuharji in gospodinje. Šivilji, Majda in Ivanka sta naredili g. župniku novo albo, korporal in putifikar. G. župniku smo jih podarili v soboto, ko sta bila postavljena oba slavoloka, eden pred cerkvijo, drugi pred

župniščem. Izdali smo priložnostno glasilo Kapelce, kjer je bilo v sliki in besedi opisano delo g. Berceta v 35-ih letih službovanja v Vrhpolju. Dr. Primož Krečič je v njih opisal lik primorskega duhovnika in slavljenca.

Slovesnost je potekala v svečano okrašeni cerkvi sv. Primoža in Felicijana. Pred oltarjem je sodelovalo 14 duhovnikov, med njimi sta bila dva slavljenca, ki sta praznovala 40 let mašništva. Sodeloval je tudi duhovnik Vrtko Tadič, ki je bil z našim Jožkom 2 leti zaprt v političnih zaporih v Skopju. Pri sveti maši je vse navzoče v pridigi nagovoril dr. Krečič s svetopisemskimi besedami o poslanih prerokih, ki jih Bog pošilja upornemu ljudstvu, o ljubeči skrbi za ovce, ki jih mora dobri pastir poznati in voditi, o nevarnostih, ki prežijo na kristjana in cerkev v današnjem svetu in o pasteh, proti katerim se duhovnik s svojo službo bori. Zlatomašnika je postavil za zgled vztrajanja na življenjski poti, pa naj bo to duhovništvo, redovništvo ali pa zakonska zveza.

Pri darovanju sta prinesla vinska kraljica in Teodozij na oltar kruh in vino. Vrhpoljski pevski zbor, okrepljen z nekaj zunanjimi pevci, je z izbranim petjem napravil praznično vzdušje. Na koncu maše smo se slavljenca zahvalili za 35 let dela in skrbi v naši župniji. Izročili smo mu šopek in svečo.

Pred cerkvijo je slavljenca pozdravila domača pihalna godba. Prijetno vzdušje se je nadaljevalo ob dobri hrani in žlahtni kapljici.

Praznik je bil bogat ob dejstvu, da imamo v svoji sredini takšno osebnost in da zmoremo le s skupnimi močmi in ob sodelovanju celotne vasi ustvariti nekaj lepega.

Dušan Tomažič, član ŽPS

Pet krstov v naši župniji

Rojstvo je začetek življenja. Da se imata rada, ni dovolj ljubezen, sreča, zadovoljstvo, rezultat vsega tega je rojstvo otroka.

Tudi krščanstvo se začne z rojstvom Jezusa Kristusa na božič, 25. decembra. Naloga nas vernikov je krst otroka. S krstom postanemo božji otroci. Staršem so v oporo tudi botri. Ti pomagajo staršem in jim stojijo ob strani. Spodbujajo jih, da otroci pridno obiskujejo sv. maše in pridno obiskujejo verouk.

Vsak otrok dobi pri krstu bel prtiček – belo oblačilo, in vsak svojo krstno svečo. Sveča naj bi kazala svetlobo Jezusa.

Letos si bomo belo nedeljo, to je nedelja po veliki noči, zapomnili vsi farani s Slapa pri Vipavi, saj je naš gospod Franc Kralj podelil zakrament sv. krsta kar petim otročkom: dvema deklicama in trem dečkom. To je bilo pričakovati, saj je bilo lansko leto precej porok. Rezultat vsega tega so mladi farančki.

Bela nedelja, bil je lep sončen dan in vsi smo čakali na ta slovesni trenutek. Cerkev se je kar na hitro napolnila. Pred glavnim oltarjem so bili stoli rezervirani za naše slavljenca, nasproti njih so sedeli botri. Res lepa družinica. Ko je zvon zapel, so prišli starši s svojimi otroki v naročju.

Za gospodom in strežniki so stopali: Pavlina in Darko s sinom Izakom, Bojana in Darko s hčerko Pijo, Mateja in Matjaž s sinom Jakobom, Tanja in Matija s hčerko Beti, Eneja in Mitja s sinom Tajem.

Vsi smo prisluhnili lepemu nagovoru gospoda Kralja in petju pevcev s kora, ki so nam polepšali mašo.

Bog daj, da bi se še kdaj zgodilo tako slavje staršem in botrom, da bi otroke vzgajali v krščanskem duhu in bi zrasli v dobre farane.

Karmen Smet Rondič

Hrana EU za pomoč ljudem z nizkimi dohodki

V Centre Karitas na Primorskem se je v aprilu začela prva dobava hrane iz intervencijskih zalog v korist socialno ogroženih oseb v EU. Karitas vipavske dekanije je v celotni pošiljki prejela 14.400 litrov mleka, 2.280 kg sladkorja in 2.500 kg riža.

Moka in testenine bodo šele v juniju, ker je morala Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, pri iskanju najboljšega ponudnika, ponoviti razpis.

Dobava hrane na podlagi navedenega Ukrepa se izvaja že četrto leto. Škofijska Karitas Koper je v lanskem letu iz tega naslova pomagala 3.200 družinam oz. 17.620 osebam. V Centru Karitas v Ajdovščini pa je to pomoč prejelo preko 300 družin z 2.125 družinskimi člani.

Hrana EU se deli na podlagi Kriterijev za razdeljevanje hrane, ki jih je potrdilo Ministrstvo za delo,

družino in socialne zadeve, ob upoštevanju enotnega Pravilnika Škofijske Karitas Koper o kriterijih za materialno in Etičnih načel Karitas. Na področju Primorske je 13 Centrov Karitas. Za področje Vipavske dekanije je ta v bivši kasarni v Šturjah, Ajdovščina, Vipavska cesta 11. Vsak torek in četrtek je od 16,30 do 18,30 ljudem na razpolago stalna ekipa prostovoljk Karitas, ki opravi s prejemnikom pomoči pogovor, poskrbi za ustrezno dokumentacijo in da konkretno pomoč v hrani, higienskih pripomočkih, oblačilih, obutvi in drugih osebnih predmetih. V izjemnih primerih pride v poštev finančna pomoč pri plačilu računov, ki so nujni za preživetje. Poleg hrane EU dobi družina, ki izpolnjuje kriterije Pravilnika Karitas, še dodatne prehrabene artikle, ki jih nabavimo iz zbranih sredstev – med drugim pogoji je določen tudi cenzus 150 EUR na družinskega člana in dodatnih 200 EUR na gospodinjstvo. Sodelavci nekaterih Župnijskih Karitas peljejo pomoč na dom tistim ljudem, ki zaradi starosti, bolezni ali drugih vzrokov ne morejo v Center Karitas.

Tudi letos ste povabljeni po pomoč vsi, ki ste jo že doslej prejemali in se vaše socialno stanje ni spremenilo, še posebej pa povabljene tiste družine in posamezniki, ki ste ostali brez rednih dohodkov zaradi stečajev podjetij ali izgube zaposlitve, kakor tudi upokojeanci in zaposleni, ki prejemate premalo za dostojno preživetje.

Karitas pomaga ljudem v stiski tudi iz drugih virov, predvsem iz lastnih programov, kot so Namenska pomoč, Posvojitev na razdaljo, Klic dobrote, Nabirka nedelje Karitas, prispevkov posameznih darovalcev in tudi iz sredstev Fiho ter nabirk hrane po župnijah in v nekaterih trgovinah. Zaradi vsega navedenega, skrbnih načrtov in brezplačnega prostovoljnega dela sodelavcev Karitas nam uspeva, da so naša skladišča vedno sposobna ponuditi hrano družinam in posameznikom v materialni stiski. Zavedati pa se je potrebno, da je hrana le del potreb, večji problem nastaja pa plačilu položnic, ki so nujne za normalno življenje neke družine ali posameznika, kot so elektrika, voda, stanovanje, šolanje otrok in podobno. Zato je dobrodošel tudi vsak denarni prispevek, saj vemo pri pripravi kosila in porabi elektrike lahko varčuješ, pri plačilu stanovanja in šolanja otrok pa težko. Zato dobrodošli vsi, ki pomoč potrebujete in hvala vsem, ki darujete.

Jožica Ličen

Prošnja našega krajana

Iščem »Čuka na palci«

Če se prav spominjam, je krožil po naših hišah v Vipavi leta 1920 ali 1921 časopis s humorističnim naslovom »Čuk na palci«. Časopis so skrivoma raznašale po hišah gospodinje s priporočilom, naj ljudje to berejo, avtor člankov pa naj ostane neznan. V tem listu je objavljali svoje prispevke tudi naš rojak Drago Bajc. Podpisoval se je s psevdonimom, ki se ga ne spominjam več, pač pa mi je ostal v spominu njegov humoristični zapis z naslednjo vsebino: »Na Cizerjevem borjaču so postavljeni kanoni, zato je figa tete Perinove Na Gorici v Vipavi v silni nevarnosti«. Ta humoristični zapis bi rad imel tudi danes, zato še vedno iščem izvod lista »Čuk na palci« iz tistih časov in prosim bralce Vipavskega glasa, če morda ima kdo doma še kakšen izvod tega lista. Zelo rad bi ta zapis kopiral.

Anton Cizera

ZA RAZVEDRILO

BITKA, KI JO JE ODLOČILA BURJA

	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	SVINČENA KROGLICA ZA POLNJENJE NABOJEV	LATINSKI VEZNIK	KOLIČINA V FIZIKI IN MA- TEMATIKI	TROPSKI SESALEC Z DOLGIM GOBCEM		MLEČNI SOK KAVČUK- OVCEV	LEPO VEDENJE	MAMA
	GLAVNI ŠTEVNIK					LOMLJENJE, ZLOM			
	VELIKO INDUSKO MESTO						KRILO RIMSKE LEGOE		
			POLDRAG KAMEN				IME HRVAŠ. PEVCA DEDIČA		
			IME POPOTNIKA ŠERUGE						
ELIZABETH TAYLOR		NEMŠKA ZVEZNA DIŽELA							
		GRAFIČNA TEHNIKA, BAKROREZ							
SLOVENSKI MATEMATIK, JURJ			ORANJE (ZASTAR.)		ZA POLTON ZNIŽAN TONE			POZITIVNO NA- ELEKTREN ION	VRSTA ŽENSKE PRIČESKE
			NJORKA		KRAJ NA PAŠMANU				
PREBIVA- LEC GORE				TANJA NAGLOST			KATARINA TROŠT		
				MOČVIRSKA PTICA			OSMAN, OTOMAN		
IME VEČ RUSJANOVIH LETAL			SIJAJ				KRAJ PRI POREČU		
			GL. MESTO JORDANIJE				PAPIR RAZLIČNEGA FORMATA		
SLOVENSKI PESNIK, BORIS A.				PRIPRAVA ZA ZAPIRANJE ODPRTINE					
				ŠALA, HUMOR (POGOVORNO)					
IZNAJDBA				TEODOZIJEV SIN, VLADAR ZAH RIM.CES.					
				KEM. ZNAK ZA SILICIJ					
ČEŠKI PISATELJ, ALOIS						MOŠKO IME			
	IME NEKD. HRVAŠKE SMUČARKE, KOSTELIČ					MOZOLJA- VOST			

Rešitev iz 88. številke VG

Vodoravno: avt, VP, vagina, TM, raj, vklop, Ink, triangel, JE, žanr, rženec, vsota, Kog, reklama, som, Alain, RK, Re, knap, opis, Odra, ošpice, Irak, Epirec, slovnica, gajba, Nanos, aliansa, črt, jecljač, Aka, Aca, ata, nav.

Navpično: TŽ, Ra, OI, Gaja, Ravel, drsalec, vinska kraljica, Karolina Kobal, LN, Tana, Vanja, avtogram, poen, sat, vampež, ar, špinača, TG, lek, kopica, Iri, nos, Pirančan, Vnanje Gorice, orka, pajkec, mesec, stav.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.4.2009 DO 30.6.2009

Bago Ivanka	Grabrijanova 9	20 €
Bavčer Janko	Ljubljana	25 €
Cizara Anton	Gradnikove brigade 13	20 €
Clemenz Majda	Ljubljana	20 €
Durn Julka	Gradišče	15 €
Ferjančič Boža	Portorož	20 €
Florjančič Ana	Škofja Loka	20 €
Gomizelj Magda	Šempeter	15 €
Hrovatin Angel	Ljubljana	10 €
Jelačin Milena	Koper	20 €
Kobal Cvetka	Podkraj	20 €
Kobal Ivan	Škofja Loka	50 €
Kodelja, Stegič	Beblerjeva 11	20 €
Kostanjevic Marija	Ajdovščina	5 €
Kostanjevic Nada	Ajdovščina	5 €
Makovec Danica	Duplje	10 €
Malik Jože	Slap	20 €
Marc Jože	Pod gradom 6	20 €
Petrič Vida	Gradišče	10 €
Podobnik Olga	Ljubljana	35 €
Semenič Irena		10 €
Sever Bruno	Branik	20 €
Silvester Martin	Ljubljana	20 €
Štekar Marija	Slap	10 €
Štrancar Jožko	Ajdovščina	10 €
Skupaj		<hr/> 450 €

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755
s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
JULIJ 2009
740 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Zavetniki - spomin na dogodke ob osamosvojitvi Slovenije	stran 1
Nanos - ob dnevu upora proti okupatorju spomin na nanoško bitko	stran 2
<i>Iz naše preteklosti</i>	
Paul Rostas	stran 6
Argonavti	stran 9
Rimski spektakel v Vipavski dolini	stran 10
<i>Predstavljamo vam</i>	
Ob slovesu s. Jedrt Lokar	stran 13
<i>Živeli so med nami</i>	
Da spomini ne zamro - kronika družine Semenič (4. del)	stran 16
<i>Iz naše občine</i>	
Občinski praznik 2009	stran 20
Priznanja občine Vipava za leto 2009	stran 21
Rezultati volitev za evropski parlament 2009 v Vipavi	stran 23
Športni objekti in kamp pod Gradiško Turo	stran 24
Komunalna oprema obrtnih con V1, V2 in V3 v Vipavi	stran 24
Konec julija se bomo peljali po hitri cesti skozi Rebrnice	stran 25
Utrinki iz Francije	stran 25
<i>Iz ustanov in društev</i>	
<i>Iz ŠGV</i>	
Iz Škofjiske gimnazije	stran 27
<i>Iz OŠ</i>	
Presenetil nas je Bojan Emeršič	stran 30
Mladi v akciji	stran 31
Rekreacija za mladino	stran 34
<i>Podružnica Podnanos</i>	
Veliko dogaja pri nas	stran 34
Pravljčni svet v šoli Podnanos	stran 36
Obeležili smo prvi pomladni dan	stran 36
<i>Iz CIRIUS-a</i>	
Profesionalno usposabljanje v Centru	stran 37
Vipava gostila regijske igre Specialne olimpiade	stran 38
Glasba je ena sama ljubezen	stran 39
Verouk in zaključna maša gojencev CIRIUS-a	stran 40
<i>Iz otroškega vrtca</i>	
Z igro do prvih turističnih korakov	stran 40
Raziskovalni projekt "Zakaj se je podrl Stari grad?"	stran 42
Otroški pevski zborček v vrtcu Vipava	stran 44
<i>Vrtec Vrhpolje</i>	
Pri nas se vedno kaj dogaja	stran 44
<i>Iz društev</i>	
Iz Bele krajine preko Osijeka v Ljubljano	stran 45
Tradicionalno druženje upokojenecv	stran 46
Delavnica PNF z naslovom "Vključitev Mulligana v PNF koncept" je ponovno združila...	stran 47
Samostojna likovna razstava Mire Pilih v Vipavi	stran 48
Nekaj spominskih utrinkov ob 50-letnici zaključka šolanja	stran 49
Ko so se za nami zaprla vrata Osnovne šole v Vipavi	stran 51
Starogrška tragedija Elektra v režiji nadebudnega študenta	stran 51
<i>Za dom in družino</i>	
Ob deseti obletnici smrti Otmarja Črnilogarja pel Slovenski oktet	stran 54
Na Gočah praznovali srebrno mašo domačina Stanka Fajdiga	stran 55
Zlata maša v Vrhpolju	stran 56
Pet krstov v naši župniji	stran 57
Hrana EU za pomoč ljudem z nizkimi dohodki	stran 57
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 63

Ajdovščina
SP-dom 0
VIPAVSKI
2009

352 9(497.4 Vipava)

0124706,89

COBISS o

UPRILICNA KNJIZNICA

